

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANA BİLİM DALI

TEK EBEVEYN KADININ YAŞAM DOYUMUNUN PSİKOLOJİK İYİ OLUŞ
DÜZEYİNE ETKİSİ: MERSİN ÖRNEĞİ

Yunus ALKAN

Danışman: Prof. Dr. Khaladdin İBRAHİMLİ

Jüri Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Mustafa KALE

Jüri Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Soner ÇAKMAK(Çukurova Üniversitesi)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MERSİN / TEMMUZ2021

ONAY**Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne;**

201810063 numaralı öğrencimiz olan Yunus ALKAN tarafından hazırlanan “Tek Ebeveyn Kadının Yaşam Doyumunun Psikolojik İyi Oluş Düzeyine Etkisi: Mersin Örneği” başlıklı bu tez çalışması jürimiz tarafından **oybirliği ile** Psikoloji Bölümü Ana Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

(Enstitü Müdürlüğünde Asıl Sureti Islak İmzalıdır)

Üniv. İçi Asıl Üye- Tez Danışmanı - Jüri Başkanı: Prof. Dr. Khaladdin İBRAHİMLİ

(Enstitü Müdürlüğünde Asıl Sureti Islak İmzalıdır)

Üniv. Dışı – Jüri asıl Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Soner ÇAKMAK
(Çukurova Üniversitesi)

(Enstitü Müdürlüğünde Asıl Sureti Islak İmzalıdır)

Üniv. İçi – Jüri Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Mustafa KALE

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim elemanlarına ait olduklarını onaylarım.

(Enstitü Müdürlüğünde Asıl Sureti Islak İmzalıdır)

01/07/2021

Doç. Dr. Murat KOÇ

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

NOT:Bu tezde kullanılan ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu’ndaki hükümlere tabidir.

İTHAF

Bütün zorluklara rağmen yılmayan güçlü kadınlara ithafen

“Dünyada her şey kadının eseridir”

Mustafa Kemal ATATÜRK

ETİK BEYANI

Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde ve ortaya çıkan sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

01/07/2021

Yunus ALKAN

TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın gerçekleştirilmesinde, kıymetli bilgi, birikim ve tecrübeleri ile bana yol gösterici ve destek olan, değerli bilgilerini benimle paylaşan, kendisine ne zaman danışsam bana kıymetli zamanını ayırıp sabırla ve büyük bir ilgiyle bana faydalı olabilmek için elinden gelenden fazlasını sunan tez danışmanım değerli Prof. Dr. Khaladdin İBRAHİMLİ'ye;

Jüri üyesi olarak tez savunmama katılan ve görüşleriyle tezime katkıda bulunan değerli Dr. Öğr. Üyesi Mustafa KALE'ye ve Dr. Öğr. Üyesi Soner ÇAKMAK'a;

Araştırmanın her aşamasında bana destek olan arkadaşlarım Vedat TİRYAKİ, Ümit BİNGÖL, Mustafa GÜNDOĞAN ve Hüseyin DENİZ'e;

Tüm hayatım boyunca sevgileriyle bana güç veren, eğitim hayatım boyunca bana olan desteklerini esirgemeyen aileme ve çok değerli kardeşim Osman ALKAN'a;

Sonsuz teşekkürlerimi ve şükranlarımı sunarım.

ÖZ**TEK EBEVEYN KADININ YAŞAM DOYUMUNUN PSİKOLOJİK İYİ OLUŞ
DÜZEYİNE ETKİSİ****Yunus ALKAN****Yüksek Lisans Tezi, Psikoloji Ana Bilim Dalı****Danışman: Prof. Dr. Khaladdin İBRAHİMLİ****Temmuz 2021, 120 sayfa**

Aile kurumu yapısal olarak tarihsel süreç içerisinde sürekli değişimlere uğramıştır. Bu araştırmada tek ebeveyn kadının yaşam doyumu ve psikolojik iyi oluş düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma, Mersin ilinde ikamet eden 257 tek ebeveyn kadın ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada katılımcılara kartopu örnekleme yöntemi ile ulaşılmıştır. Araştırmada genel tarama modeli kullanılmıştır. Verilerin toplanmasında ise tarama modellerinden sıklıkla kullanılan tekniklerden birisi olan anket tekniği kullanılmıştır. Araştırma verileri “Yaşam Doyumu Ölçeği” ve “Psikolojik İyi Oluş Ölçeği” kullanılarak toplanmıştır. Araştırma sonucunda tek ebeveyn kadınların genel yaşam doyumu ve psikolojik iyi oluşlarının orta düzey olduğu ortaya çıkmıştır. Araştırmada eşinin vefatı, terk edilme, ayrı yaşam gibi nedenlerle tek ebeveyn olan kadınların genel yaşam doyumu ve psikolojik iyi oluş düzeyleri boşanma nedeniyle tek ebeveyn olanlardan yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Araştırmada ayrıca tek ebeveyn olarak geçen süreye bağlı olarak genel yaşam doyumu ve psikolojik iyi oluş düzeylerinin de farklılaştığı ortaya çıkmıştır. Tek ebeveyn olarak geçirilen süre arttıkça genel yaşam doyumu ve psikolojik iyi oluş düzeylerinin de arttığı ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: tek ebeveyn, kadın, psikolojik iyi oluş, yaşam doyumu

ABSTRACT**THE EFFECT OF SINGLE PARENT WOMAN'S LIFE SATISFACTION ON
PSYCHOLOGICAL WELL-BEING LEVEL: MERSİN EXAMPLE****Yunus ALKAN****Master Thesis, Department of Psychology****Supervisor: Prof. Dr. Khaladdin İBRAHİMLİ****July 2021, 120 pages**

The family institution has undergone constant changes in the historical process structurally. In this study, it was aimed to determine the relationship between life satisfaction and psychological well-being of single parent women. The research was carried out with 257 single parent women residing in Mersin. Participants in the study were reached by snowball sampling method. The general survey model was used in the research. Survey technique, which is one of the most frequently used techniques among scanning models, was used in data collection. Research data were collected using the “Satisfaction with Life Scale” and the “Psychological Well-Being Scale”. As a result of the research, it was revealed that the general life satisfaction and psychological well-being of single-parent women were moderate. In the study, it was revealed that the general life satisfaction and psychological well-being levels of women who were single parents due to reasons such as the death of their spouse, abandonment, and separate life were higher than those who were single parents due to divorce. The study also revealed that general life satisfaction and psychological well-being levels differ depending on the time spent as a single parent. As the time spent as a single parent increases, the general life satisfaction and psychological well-being levels also increase.

Keywords: single parent, woman, psychological well-being, life satisfaction

İÇİNDEKİLER

KAPAK	i
ONAY.....	ii
İTHAF	iii
ETİK BEYANI.....	iv
TEŞEKKÜR	v
ÖZ.....	vi
ABSTRACT	vii
İÇİNDEKİLER.....	viii
TABLolar LİSTESİ	ix
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xiv
EKLER LİSTESİ.....	xv
1. GİRİŞ.....	1
2. YÖNTEM.....	19
2.1. Katılımcılar	19
2.2. Araştırmanın Yapılışı (Prosedür).....	19
2.3. Araştırmada Kullanılan Materyaller	20
2.4. Araştırmanın Modeli.....	22
2.5. Araştırma Verilerinin Analizi	23
3. BULGULAR	24
4. TARTIŞMA VE SONUÇ.....	77
KAYNAKÇA	90
EKLER	98

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1.	<i>Yaşam Doyumu Ölçeği Yaşam Doyumu Ortalama Aralıkları.....</i>	21
Tablo 2.	<i>Psikolojik iyi oluş ölçeği ortalama aralıkları.....</i>	22
Tablo 3.	<i>Sosyo-Demografik Bulgular-1 .....</i>	24
Tablo 4.	<i>Sosyo-Demografik Bulgular-2 .....</i>	25
Tablo 5.	<i>Sosyo-Demografik Bulgular-3 .....</i>	26
Tablo 6.	<i>Sosyo-Demografik Bulgular-4 .....</i>	27
Tablo 7.	<i>Yaş Gruplarına Göre Yaşam Doyumu Düzeyleri İle İlgili Betimsel Değerler Ve Tek Yönlü Varyans (Anova) Analizi Sonuçları .....</i>	28
Tablo 8.	<i>Yaş Gruplarına Yaşam Doyumu Düzeyleri İle İlgili Sheffe Testi Sonuçları.....</i>	29
Tablo 9.	<i>Aylık Gelir Gruplarına Yaşam Doyumu Alt Boyutları İle İlgili Betimsel Değerler ve Tek Yönlü Varyans (Anova) Analizi Sonuçları .....</i>	30
Tablo 10.	<i>Aylık Gelir Gruplarına Genel Yaşam Doyumu Düzeyleri İle İlgili Sheffe Testi Sonuçları .....</i>	31
Tablo 11.	<i>Aylık Gelir Gruplarına İlişki Doyumu Düzeyleri İle İlgili Sheffe Testi Sonuçları.....</i>	32
Tablo 12.	<i>Aylık Gelir Gruplarına Göre Benlik Düzeyleri İle İlgili Sheffe Testi Sonuçları.....</i>	33
Tablo 13.	<i>Aylık Gelir Gruplarına Göre Sosyal Çevre Düzeyleri İle İlgili Sheffe Testi Sonuçları .....</i>	33
Tablo 14.	<i>Aylık Gelir Gruplarına Göre İş Düzeyleri İle İlgili Sheffe Testi Sonuçları.....</i>	34
Tablo 15.	<i>Hayatın Büyük Çoğunluğunun Geçtiği Yere Göre Yaşam Düzeyleri Ölçeği Alt Boyutları İle İlgili Betimsel Değerler ve Tek Yönlü Varyans (Anova) Analizi Sonuçları .....</i>	35
Tablo 16.	<i>HayatınBüyükÇoğunluğunun Geçtiği Yere Göre Yaşam Doyumu Ölçeği İle İlgili Sheffe Testi Sonuçları .....</i>	36
Tablo 17.	<i>EğitimDüzeyine Göre Yaşam Doyumu Ölçeği Alt Boyutları İle İlgili Betimsel Değerler ve Tek Yönlü Varyans (Anova) Analizi Sonuçları .....</i>	37
Tablo 18.	<i>Eğitim Durumu Değişkenine Göre Yaşam Doyumu Ölçeği İle İlgili Sheffe Testi Sonuçları .....</i>	38

Tablo 19. <i>Evlenme Yaş Gruplarına Göre Yaşam Doyumu Ölçeği Alt Boyutları İle İlgili Betimsel Değerler ve Tek Yönlü Varyans (Anova) Analizi Sonuçları</i>	39
Tablo 20. <i>Evlenme Yaşı Değişkenine Göre Yaşam Doyumu Ölçeği İle İlgili Sheffe Testi Sonuçları</i>	40
Tablo 21. <i>Evliliğe Karar Verme Değişkenine Göre Yaşam Doyumu Ölçeği Alt Boyutları İle İlgili Betimsel Değerler ve Tek Yönlü Varyans (Anova) Analizi Sonuçları</i>	42
Tablo 22. <i>Evliliğe Karar Verme Değişkenine Göre Yaşam Doyumu Ölçeği İle İlgili Sheffe Testi Sonuçları</i>	43
Tablo 23. <i>Evlenme Şekli Değişkenine Göre Yaşam Doyumu Ölçeği Alt Boyutları İle İlgili Betimsel Değerler ve Tek Yönlü Varyans (Anova) Analizi Sonuçları</i>	44
Tablo 24. <i>Evlenme Şekli Değişkenine Göre Yaşam Doyumu Ölçeği İle İlgili Sheffe Testi Sonuçları</i>	45
Tablo 25. <i>Eski Eş İle Akrabalık Değişkenine Göre Yaşam Doyumu Ölçeği Alt Boyutları İle İlgili Betimsel Değerler ve Tek Yönlü Varyans (Anova) Analizi Sonuçları</i>	46
Tablo 26. <i>Eski Eş İle Akrabalık Değişkenine Göre Yaşam Doyumu Ölçeği İle İlgili Sheffe Testi Sonuçları</i>	47
Tablo 27. <i>Tek Ebeveyn Olma Süresine Göre Yaşam Doyumu Düzeyleri İle İlgili Betimsel Değerler ve Tek Yönlü Varyans (Anova) Analizi Sonuçları</i>	48
Tablo 28. <i>Tek Ebeveyn Olma Süresine Göre Yaşam Doyumu Düzeyleri İle İlgili Sheffe Testi Sonuçları</i>	49
Tablo 29. <i>Tek Ebeveyn Olma Nedeni Değişkenine Göre Yaşam Doyumu Ölçeği Alt Boyutları İle İlgili Betimsel Değerler ve Tek Yönlü Varyans (Anova) Analizi Sonuçları</i>	50
Tablo 30. <i>Tek Ebeveyn Olma Nedeni Değişkenine Göre Yaşam Doyumu Ölçeği İle İlgili Sheffe Testi Sonuçları</i>	51
Tablo 31. <i>Evlilik Sayısı Değişkenine Göre Yaşam Doyumu Ölçeği Alt Boyutları İle İlgili Betimsel Değerler ve Tek Yönlü Varyans (Anova) Analizi Sonuçları</i>	52

Tablo 32. <i>Çocuk Sayısı Değişkenine Göre Yaşam Doyumu Ölçeği Alt Boyutları İle İlgili Betimsel Değerler ve Tek Yönlü Varyans (Anova) Analizi Sonuçları</i>	53
Tablo 33. <i>Çocuk Sayısı Değişkenine Göre Yaşam Doyumu Ölçeği İle İlgili Sheffe Testi Sonuçları</i>	54
Tablo 34. <i>Yaşanılan Yer Değişkenine Göre Yaşam Doyumu Ölçeği Alt Boyutları İle İlgili Betimsel Değerler ve Tek Yönlü Varyans (Anova) Analizi Sonuçları</i>	55
Tablo 35. <i>Evlenmeden Önce Anne ve Babanın Birliktelik Durumu Değişkenine Göre Yaşam Doyumu Ölçeği Alt Boyutları İle İlgili Betimsel Değerler ve Tek Yönlü Varyans (Anova) Analizi Sonuçları</i>	56
Tablo 36. <i>Tek Ebeveyn Olma Sürecinde Destek Görülen Kişi Değişkenine Göre Yaşam Doyumu Ölçeği Alt Boyutları İle İlgili Betimsel Değerler ve Tek Yönlü Varyans (Anova) Analizi Sonuçları</i>	57
Tablo 37. <i>Tek Ebeveyn Olma Sürecinde Destek Görülen Kişi Değişkenine Göre Yaşam Doyumu Ölçeği İle İlgili Sheffe Testi Sonuçları</i>	58
Tablo 38. <i>Tekrardan Evlenmeyi Düşünme Değişkenine Göre Yaşam Doyumu Ölçeği Alt Boyutları İle İlgili Betimsel Değerler ve Tek Yönlü Varyans (Anova) Analizi Sonuçları</i>	58
Tablo39. <i>Tekrardan Evlenmeyi Düşünme Değişkenine Göre Yaşam Doyumu Ölçeği İle İlgili Sheffe Testi Sonuçları</i>	59
Tablo40. <i>Yaş Gruplarına Göre Psikolojik İyi Oluş Düzeyleri İle İlgili Betimsel Değerler ve Tek Yönlü Varyans (Anova) Analizi Sonuçları</i>	60
Tablo41. <i>Gelir Gruplarına Göre Psikolojik İyi Oluş Düzeyleri İle İlgili Betimsel Değerler ve Tek Yönlü Varyans (Anova) Analizi Sonuçları</i>	60
Tablo 42. <i>Gelir Gruplarına Göre Psikolojik İyi Oluş Düzeyleri Scheffe Testi</i>	61
Tablo43. <i>Hayatın Büyük Çoğunluğunun Geçtiği Yer ve Psikolojik İyi Oluş İle İlgili Betimsel Değerler ve Tek Yönlü Varyans (Anova) Analizi Sonuçları</i>	61
Tablo 44. <i>Hayatın Büyük Çoğunluğunun Geçtiği Yer ve Psikolojik İyi Oluş Scheffe Testi</i>	62
Tablo 45. <i>Eğitim Durumu ve Psikolojik İyi Oluş İle İlgili Betimsel Değerler ve Tek Yönlü Varyans (Anova) Analizi Sonuçları</i>	62
Tablo 46. <i>Eğitim Durumu ve Psikolojik İyi Oluş Scheffe Testi</i>	63

Tablo 47. <i>Evlenme Yaş Grupları ve Psikolojik İyi Oluş İle İlgili Betimsel Değerler ve Tek Yönlü Varyans (Anova) Analizi Sonuçları</i>	63
Tablo 48. <i>Evlenme Yaş Grupları ve Psikolojik İyi Oluş Scheffe Testi</i>	64
Tablo 49. <i>Evliliğe Karar Verme ve Psikolojik İyi Oluş İle İlgili Betimsel Değerler Ve Tek Yönlü Varyans (Anova) Analizi Sonuçları</i>	65
Tablo 50. <i>Evliliğe Karar Verme ve Psikolojik İyi Oluş Scheffe Testi</i>	65
Tablo 51. <i>Evlenme Türü ve Psikolojik İyi Oluş İle İlgili Betimsel Değerler ve Tek Yönlü Varyans (Anova) Analizi Sonuçları</i>	66
Tablo 52. <i>Evlenme Türü ve Psikolojik İyi Oluş Scheffe Testi</i>	66
Tablo 53. <i>Eş İle Akrabalık Durumu ve Psikolojik İyi Oluş İle İlgili Betimsel Değerler ve Tek Yönlü Varyans (Anova) Analizi Sonuçları</i>	67
Tablo 54. <i>Eş İle Akrabalık Durumu ve Psikolojik İyi Oluş Scheffe Testi</i>	67
Tablo 55. <i>Tek Ebeveyn Olma Süresine Göre Psikolojik İyi Oluş Düzeyleri İle İlgili Betimsel Değerler ve Tek Yönlü Varyans (Anova) Analizi Sonuçları</i>	68
Tablo 56. <i>Tek Ebeveyn Olma Süresine Göre Psikolojik İyi Oluş Düzeyleri İle İlgili Scheffe Testi Sonuçları</i>	68
Tablo 57. <i>Tek Ebeveyn Olma Nedeni ve Psikolojik İyi Oluş İle İlgili Betimsel Değerler ve Tek Yönlü Varyans (Anova) Analizi Sonuçları</i>	69
Tablo 58. <i>Tek Ebeveyn Nedenine Göre Psikolojik İyi Oluş Düzeyleri İle İlgili Scheffe Testi Sonuçları</i>	69
Tablo 59. <i>Evlilik Sayısı ve Psikolojik İyi Oluş İle İlgili Betimsel Değerler ve Tek Yönlü Varyans (Anova) Analizi Sonuçları</i>	70
Tablo 60. <i>Çocuk Sayısı ve Psikolojik İyi Oluş İle İlgili Betimsel Değerler ve Tek Yönlü Varyans (Anova) Analizi Sonuçları</i>	70
Tablo 61. <i>Çocuk Sayısı ve Psikolojik İyi Oluş Scheffe Testi</i>	70
Tablo 62. <i>Kadınların İyi Oluş Durumunun Yaşam Doyumu Ölçeği Alt Boyutları İle İlgili Betimsel Değerler ve Tek Yönlü Varyans (Anova) Analizi Sonuçları</i>	71
Tablo 63. <i>Evlenmeden Önce Ebeveyn Birlikteliğinin Yaşam Doyumu Ölçeği Alt Boyutları İle İlgili Betimsel Değerler Ve Tek Yönlü Varyans (Anova) Analizi Sonuçları</i>	71

Tablo64. <i>Destek Görülen Kişilere Göre Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Alt Boyutları İle İlgili Betimsel Değerler Ve Tek Yönlü Varyans (Anova) Analizi Sonuçları</i>	72
Tablo 65. <i>Destek Görülen Kişilere Göre Psikolojik İyi Oluş Scheffe Testi</i>	72
Tablo 66. <i>Tekrar Evlenmeyi Düşünme Durumuna Göre Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Alt Boyutları İle İlgili Betimsel Değerler ve Tek Yönlü Varyans (Anova) Analizi Sonuçları</i>	73
Tablo 67. <i>Tekrar Evlenmeyi Düşünme Durumuna Göre Psikolojik İyi Oluş Scheffe Testi</i>	73
Tablo 68. <i>Genel Yaşam Doyumu ve Psikolojik İyi Oluş İle İlgili Bulgular</i>	74
Tablo 69. <i>Psikolojik İyi Oluş Ve Yaşam Doyumu Arasındaki İlişki</i>	74
Tablo 70. <i>Yaşam Doyumunun Psikolojik İyi Oluş Üzerindeki Etkisine Yönelik Regresyon Analizi Sonuçları</i>	76

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. <i>Araştırma modeli</i>	23
---	----

EKLER LİSTESİ

EK- A: Çağ Üniversitesi Etik Kurul Onay Belgesi	98
EK- B: Etik Kurul İzni.....	100
EK- C: Bilgilendirilmiş Onam Formu.....	101
EK- D: Kişisel Bilgi Formu	102
EK- E: Psikolojik İyi Oluş Ölçeği	104
EK- F: Yaşam Doyumu Ölçeği	105

1. GİRİŞ

Çalışmanın bu bölümünde amaç, problem, önem, hipotezler, kapsam ve sınırlılıklar ile birlikte araştırmada kullanılacak olan temel kavramlara yer verilmiştir.

Araştırmanın Arka Planı

Toplumun temel kurumlarından ve en önemli yapı taşlarından biri olan aile, diğer sosyal kurumlar (siyaset, ekonomi, din, eğitim, sağlık, vs.) gibi tarihsel süreç içerisinde birçok değişim geçirmiş ve geçirmeye de devam etmektedir. Aile, en karmaşık sosyal kurumlardan biridir. Biyolojik süreçlerden, psikolojik dinamiklerden, kültürel değerlerden, piyasa koşullarından, demografik değişimlerden, endüstriyel kapitalizm kurumlarından, hükümet refah planlama kurumlarından ve uzun vadeli tarihsel değişimden etkilenir (Harefen, 1987, s. 37). Bu bağlamda ailenin tarihsel bir ürün olarak ele alınması ve tarihsel süreç içerisinde ne tür değişimler geçirdiği göz önünde bulundurulmalıdır. Bu kapsamda aile yapıları ve bu yapılardaki değişimler geleneksel, modern ve post modern değişim süreçleri içerisinde ayrı ayrı ele alınıp incelenmesi sürecin bir bütün halinde görülmesine katkı sağlayacaktır. Değişim süreçlerini üç evrede ele alınmasının nedeni ise toplumsal ve ekonomik değişimlerin bu kavramlarla ifade edilmesinden kaynaklanmaktadır. İlk olarak geleneksel üretim süreçleri ve üretim ilişkilerinde ailenin ve aile yapılarının nasıl görüldüğünü anlamak önemlidir. Göçebe bir şekilde yaşamlarını devam ettiren aileler temel olarak hayvancılık yaparak geçimlerini sürdürmekte iken tarım faaliyetlerinin olduğu dönemlerde ise toprağın işlenmesi ile mahsulün yetiştirilmesi, toplanması, korunması vs. ailenin temel görevi haline gelmiştir. Bu durum aynı zamanda erkeğin önem kazanmasını da beraberinde getirmiştir.

Tarımsal yaşamın başlaması o güne kadar dışarıda avcılık yapan erkeğin tarlada ekip biçmeyi öğrenmesini ve üretim sürecinde daha baskın bir rol üstlenmesini sağlamıştır. Bu da erkeğe ayrı bir güç ve iktidar olanağı sağlamıştır (Baran ve Atlı, 2016, s. 37). İnsanların yerleşik hayata geçmesi ile ilgili Can (2013), erkeğin tarımsal üretim araçlarını geliştirdiğini, iş bölümünde yaşanan değişiklikler tarımın kadın mesleği olmaktan çıkarak, erkek mesleği haline geldiğini aktarmıştır. Görece erkeğin üretim süreçlerini sürdürmesi ve kadının pasif bir pozisyona evrilmesi, önemli sürecin başlamasına neden olmuştur. Bu etki beraberinde erkeğin hane halkı üzerindeki etkisi ve servetin babadan oğula aktarılması bu durumu pekiştirmiştir. Aynı zamanda hayatta

kalmanın en önemli koşullarından biri olarak geniş aile yapısının korunması ve sürdürülmesi önemli bir konu olarak görülmüştür. Geleneksel toplumlardaki tarım ekonomisi üretimin aile içinde kalmasını gerekli kıldığı için evlenen kız kocasının evine gitmek ve onun soyuyla yaşamak zorunda kalmış ve buda geniş ailenin ortaya çıkmasına yol açmıştır (Baran ve Atlı, 2016, s. 37; Köse, 2016, s.16).

Geleneksel üretim süreçlerinde aileler genel olarak geniş aile şeklinde var olmakta ve üretim süreçlerini bir bütün halinde geniş aile ile birlikte yürütmektedir. Geniş aile, üye sayısının fazla ve akrabalık bağı hinterlandının daha kapsamlı olduğu bir aile tipidir (2008, s. 75-76). Geniş aile yapısına sahip olmak aynı zamanda üretim süreçlerinde ve üretim ilişkilerinde söz sahipliğini de beraberinde getiren bir etken olarak yer almaktadır. Bu noktada üretim ve üretim süreçlerinin bir bütün halinde geniş bir aile tarafından yerine getirilmesi, geniş aile yapılarını da güçlendiren bir durum olarak ortaya çıkmıştır. Köse (2016, s.15-16), tarihsel süreç içinde aile kavramının tanımı, yapısı, türleri ve işlevleri üretim ilişkilerindeki değişime bağlı olarak dönüşüme uğramakta olduğunu aktarmıştır. Üretim biçimi, üretim ilişkileri ve üretim süreçlerini değiştiren yeniliklerin yaygınlaşmaya başlaması yani sanayi devrimine giden süreçte aile yapılarını da değişime itmiştir. Günümüzde ailede geleneksel toplumdaki modern topluma geçişte köklü değişimlerin yaşanmasını sağlayan en önemli etkenlerden biri sanayileşmenin kendisidir (Demir ve Çelebi, 2017, s. 111). Sanayileşme ile birlikte iş olanakları, sağlık ve eğitim hizmetlerine erişim, güvenlik gibi gerekçelerle köyden kente başlayan göç sürecinin başlaması ile birlikte aile yapıları da kökten bir değişim sürecine girmiştir.

Sanayileşme kentleşmeyi tetiklemiş, çok sayıda aile topraklarını bırakıp kentsel alandaki fabrikalarda çalışmak üzere kentlere göç etmiştir (Zastrow, 2014, s.259). Bu süreçte kentte yaşayan ve kentte göç eden ailelerin sosyal ve ekonomik nedenlerle doğrudan iş süreçlerinde yer almaya başlamaları geleneksel aile yapılarında değişimi kaçınılmaz hale getirmiş ve çekirdek aile yapılarının yavaş yavaş ön plana çıkmasına zemin hazırlamıştır. Güler ve Ulutak (1992, s. 52),endüstriyel toplum düzenlerinde üye sayısı daha az aileler, dar aileler görüldüğünü aktarmıştır. Tüm bunlarla birlikte dünya üzerindeki tüm toplumlar aynı anda aynı toplumsal değişim süreçlerini yaşamadığı için aynı dönem içinde geniş ve dar ailelerin de olabileceği göz önünde bulundurulmalıdır. Genel olarak tarım toplumundan sanayi toplumuna geçiş ile birlikte aile yapılarında köklü değişimlerin olduğu ifade edilebilir. Bu değişimlerin başında ise geniş aile yapılarının yerini çekirdek aile yapılarının alması gelmektedir. Köse (2016, s.16), bu

dönemde tarım toplumunda olduğu gibi bu dönemde de ataerkil aile düzeninin devam ettiğini aktarmıştır.

Anne, baba ve onların evlenmemiş çocuklardan oluşan aileye çekirdek aile denir (Doğan, 2016, s. 7). Sanayi devrimi sonrasında 17. ve 18. Yüzyıllarda temeli atılan ve 20. Yüzyılın ortalarına kadar hayatın her alanında kullanılan modernizm ile birlikte aile yapıları hem köklü değişimler geçirmeye devam etmiş hem de süreç içerisinde yeniden şekillenmiştir. Bu kavram gelenekselden çağdaşlaşmaya giden süreci tanımlamak için de kullanılmıştır. Aynı zamanda modern kavramı ile aile yapılarının tanımında da değişimler meydana gelmiş geleneksel, modern ve post modern aile kavramları tanımlanmaya başlamıştır. Geleneksel toplumlarda kadının aile içindeki rolü ve görevi belirli sınırlar ile çizilmiş olup kadının görevleri; çocuk doğurma, çocuk yetiştirme, ev işlerinin yapılması, hasta ve yaşlı bakıcılığı, vs. olarak görülmüştür. Bu durum aynı zamanda geniş aile yapılarındaki kadının rolünü de ifade etmektedir. Kadının bu rolü aile yapılarının niteliği hakkında da bilgi vermektedir. Sanayi devrimi sonrasında ise ev ekonomisine erkeğin katkısının yetersiz kalması, kadının üretim süreçlerine dahil olmasını sağlamış mevcut rollerinin üstüne bir de iş yaşamına katılma ve ekonomik gelir elde etme eklenmiştir. Kadının bu rolü aynı zamanda aile sistemlerini de yeniden şekillendirmiştir. Kadının iş yaşamında aktif rol almaya başlaması beraberinde çekirdek aile yapılarının oluşmasına zemin hazırlamıştır. 20. Yüzyılın ortalarından sonra sanayi sektöründen hizmet sektörüne geçiş ile birlikte kadınların hizmet sektöründe daha fazla yer alması aile içi ilişki biçimlerinin de değişmesine yol açmıştır (Sağlık ve Çelik, 2018). Bu durum bireyin evlilik ve aile kurumunu algılayış biçiminde önemli değişimler ortaya çıkarmıştır. Bu da evlilik ve aileye yönelik alternatif yaşam biçimlerinin ve yeni aile türlerinin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bunlar sırasıyla; aile içi egemenliği göre (ataerkil, anaerkil, eşitlikçi), evlenme şekline göre, ikamet biçimine göre (patrilokal, matrilokal), aile büyüklüğü (küçük, büyük), yerleşim yerine göre (kırsal, gecekondü, kentsel), akrabalık ilişkilerine göre ve alternatif yaşam biçimlerinden oluşan aileler (tek anne ve baba, üvey aile, birlikte yaşama, eşcinsel aile) şeklinde sıralanabilir. Tüm bunlarla birlikte yukarıda ifade edilen aile türlerinden herhangi birinin içine dahil edilmeyip aile birlikteliğinin “boşanma, vefat, terk edilme, ayrı yaşama, vs.” nedenlerle sonlanması durumunda ortaya çıkan tek ebeveynli aile yapısı da ayrı bir başlık altında ele alınabilir.

Yaşam doyumu kavramı veya algılanan yaşam kalitesi, pozitif psikoloji, yaşam kalitesi ve sosyal göstergeler araştırmaları dahil olmak üzere birçok araştırma alanında

merkezi öneme sahip olmuştur (Weber, Harzer, Huebner ve Hills, 2015, s. 101). Bu önem bireyin yaşamlarında mutlu olabilmeleri, hayatlarının bir anlam kazanabilmesi için sahip olmaları gereken temel unsurların başında yaşam doyumunun gelmesinden kaynaklanmaktadır. Yaşam doyumu ile ilgili Dağlı ve Baysal (2016) “ belli bir alanla ilgili olmayıp, hayatın tümünün olumlu olarak değerlendirilmesi” olarak tanımlamıştır. Türker ve Çelik, (2019) iş ve aile çatışmalarından uzak olanların yaşam doyumlarının daha yüksek olduğunu vurgulamışlardır. Bireyin yaşam doyumunu etkileyen unsurlar ile ilgili Appleton ve Song (2008); gelir, meslek veya sosyal statüsü, sahip olduğu imkânlar ve sosyal hareketlilik, refah koşulları, mevcut devlet politikası, çevre, aile ve sosyal ilişkiler olarak sıralanmıştır. Buradan hareketle kişinin yaşam doyumunda hayatını devam ettirdiği aile ortamının etkisinin önemli olduğu ifade edilebilir. Sağlıklı bir aile ortamında yetişmiş bireyin hayatın bütünü olumlu algılaması ile sağlıksız bir aile ortamında yetişmiş birinin hayatın bütünü olumlu algılama düzeyleri birbirinden farklılık gösterebilir. Bu farklılık aile yaşam doyum düzeylerinin düşük veya yüksek olması sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Bireyin yaşam doyumunda birçok değişkenin etkili olduğu bilinmektedir. Tek ebeveyn ailelerde, tek ebeveyn olma durumunu meydana getiren koşullar yaşam doyumu üzerinde etkili olabilmektedir. Örneğin tek ebeveyn durumuna boşanma nedeniyle karşı karşıya olan bireylerin hayatının tamamını olumlu değerlendirmesi beklenmez. Sonu boşanma ile sonuçlanan bir evliliğin tarafı olan bireyin yaşama karşı olumlu duygularının azalması ile yaşam doyumunun azalması beklenebilir. Gelecekte boşanma ihtimali olan evliliklerin, evliliğin ilk döneminde de daha az mutludur (Lucas, 2005, s. 947). Yapılan çalışmalarda boşanacak kişilerin, evliliğin ilk yıllarında da mutsuz olduğu ortaya çıkmıştır (Hope, Rodgers ve Powers, 1999; Johnson ve Wu, 2002). Lucas’ın (2005, s. 948) çalışmasında boşanmış ve evli bireyler arasındaki yaşam doyumu farkının tamamen boşanmanın etkisinden kaynaklanmadığını bulgulamıştır. Lucas’ın (2005, s. 948) çalışmasında boşanmadan önce yaşam doyumunun azaldığını, boşanmadan önceki yılda en düşük seviyeye ulaştığını, boşanmanın ardından arttığını ve ardından yaklaşık 5 yıl sonra nihayetinde aynı seviyeye geldiğini göstermektedir.

Bu araştırmanın arka planında, aile, tek ebeveyn, tek ebeveyn kadın, yaşam doyumu ve psikolojik iyi oluş kavramları ele alınmıştır. Araştırmada tek ebeveyn kadının yaşam doyumunun psikolojik iyi oluş düzeyi arasındaki ilişki incelenerek alandaki yeni çalışmalara ışık tutması hedeflenmiştir.

Araştırmanın Amacı

Tek ebeveyn kadının yaşam doyumunun psikolojik iyi oluş düzeyi etkisi çalışmanın temel amacını oluşturmaktadır. Araştırmanın alt amaçları ise; Tek ebeveyn kadının sosyo-demografik değişkenlere göre yaşam doyumu ve psikolojik iyi oluş düzeylerinin belirlenmesi ile tek ebeveyn kadının yaşam doyumu ve psikolojik iyi oluş düzeylerinin belirlenmesidir.

Araştırmanın Problemi

Aile kavramı en genel anlamıyla aralarında kan bağı bulunan, anne, baba, çocuklar, kardeşler, vs. meydana gelen en küçük birim şeklinde tanımlanır. Aile kavramı varoluşsal bir sürecin ürünüdür. Ailenin kendisi de statik, homojen bir birim değildir; daha ziyade, farklı yaş ve cinsiyet konfigürasyonlarına sahip karmaşık bir organizasyondur (Hareven, 197, s. 37). Bu ürün insanın sosyal bir varlık olmasından kaynaklanmaktadır. Aile bireyin beslenme, bakım, sevgi ihtiyacı, duygusal ve psikolojik gelişim, eğitim, kültürel değerleri kazanma, sağlık zeka gelişimini sürdürme gibi temel ihtiyaçlarını karşıladığı bir yer ve çevredir (Ercan, 2020, s. 5). Aile insanın ilk sosyalleştiği, ilk iletişime geçtiği, toplumsal değerleri tanıdığı, yaşama ilk adımını attığı yerdir. Aile kurumunu kavramsal olarak tanımlayacak olursak tek bir aile türünden bahsetmenin çok mümkün olmadığı ortaya çıkmaktadır. Aile kurumu yapısal olarak tarihsel süreç içerisinde sürekli değişimlere uğramıştır. Bu değişimler en genel ifadeyle kabile ve grup halinde yaşamdan geniş aileye, geniş aileden çekirdek aileye, çekirdek aileden ise tek ebeveynli aileye doğru bir değişim geçirmektedir. Değişen yaşam koşulları bireyin ihtiyaçlarını, beklentilerini, şimdi veya geleceğe yönelik hedeflerini yeniden şekillendirmekte ve bu şekillendirme sürecinden de aile yapıları etkilenmektedir. Tek ebeveynli aile; ebeveynlerden birinin anne ya da babanın, çeşitli sebeplerle olmayışı ve ebeveyn olarak tek başına çocuk bakımından sorumlu olduğu ailelerdir (Gladding, 2012, s. 75; Aydın Boylu ve Öztop, 2013, s. 208; Bedel ve Işık 2014, s. 73; Baran, 2017, s. 291). Tek ebeveynlik ayrılma, boşanma veya ölüm yoluyla veya çocuk bakımına yönelik bir ortaklığın oluşmamasıyla genellikle kendiliğinden gerçekleşmektedir (Anderson, 2017, s. 146).

Bugün günümüzde çekirdek aile yapıları da bu değişim ve dönüşümden etkilenmekte ve tek ebeveynli aile yapıları her geçen gün daha da artmaktadır. Bu artışın nedenleri arasında ekonomik nedenler, psiko-sosyal nedenler, salgın ve kalıtsal hastalıklar, kazalar, vs. sayılabilir. Genel olarak tek ebeveynli aileleri meydana getiren

nedenler sırasıyla boşanma, ölüm veya diğer kayıplar (gaiplik, ölüm karinesi), çeşitli nedenlerden dolayı evliliğin tercih edilmeyip evlilik dışı çocuk sahibi olma veya evlat edinme, koruyucu aile olma gibi nedenler sayılabilir. Tek ebeveynliğe giden en yaygın yol boşanmadır (Anderson, 2017, s. 149). Artan boşanma ve ayrılık oranları, tek ebeveynli ailelerde artışa neden olmuştur (Gasse ve Mortelmans, 2020, s. 1100). Boşanma ile tek ebeveyn olan hanelerde çocuk veya çocukların müşterek velayeti ebeveynlerinden birine verilir. Bu süreçte ebeveynler ve çocuklar aile yapısının bozulması ve yeni aile yapısının oluşması sırasında, kayıp hissi, terk edilme, azalan ekonomik durum, sosyal çevrenin değişmesi, vs.konular ile karşı karşıya kalabilmektedir. Bu durumda tek ebeveyn ve çocuklar psiko-sosyal desteğe ihtiyaç duyacaklardır.

Tekebeveynli ailelerle ilgili, aile içerisinde değişen dinamikler, bireylerin rolleri arasında nelerin eksildiği ya da nelere ihtiyaç duyacağı gibi alanlarda birçok akademik çalışmaya yapılmıştır. Tek ebeveyn olma durumunun yaşam doyumunu doğrudan etkileyen bir durum olması nedeniyle araştırmada tek ebeveynkadının yaşam doyumunun belirlenmesi de önemlidir. Ebeveynlerin sosyo-ekonomik ve psikolojik özellikleri, tek ebeveynliğin nedenleri ve bu nedenleri ve buraya çıkan yollar, aile ve kültürel destek gibi faktörler, tek ebeveynlerin yaşam doyumuna, ebeveynliklerinin kalitesine ve çocuklarının psikolojik sağlığı ve gelişimine etki etmektedir (Anderson, 2017, s. 146).

Bu araştırmada tek ebeveyn kadının varoluşuna anlam katma beceri (anlamli amaçları sürdürme, kişisel gelişim ve diğerleri ile nitelikli ilişkiler kurma vs.) düzeyinin yani psikolojik iyi oluş seviyesinin belirlenmesinin de önemli olacağı düşünülmektedir. Evliliğin psikolojik iyi oluş üzerindeki olumlu etkisinin nedenleri evliliğin bireylerin temel ihtiyaçlarını karşılamasıyla ilgili olabilir (Akdağ ve Cihangir-Çankaya, 2015, s. 647). Psikolojik iyi oluş ile ilgili Bradburn'a (1969) olumlu ve olumsuz duygulanım arasında bir denge söz konusu olduğunu ve olumlu duygulanımın olumsuz duygulanımdan fazla olması durumunda psikolojik iyi oluş sağlanabileceğini ifade etmiştir.

Tek ebeveynli ailelere ilişkin yapılmış çalışmaların boşanmanın ebeveyn ve çocuklara etkisi, tek ebeveyn kadınların sosyal, psikolojik ve ekonomik sorunları, tek ebeveyn kadınların yaşam tatminleri, tek ebeveyn çocukların psiko-sosyal durumları vs. konulara (Gladding, 2012, s. 75; Aydın Boylu ve Öztop, 2013, s. 208; Bedel ve Işık 2014, s. 73;) yoğunlaşmakta olduğu belirlenmiştir. Tek ebeveynli ailelerin ile ilgili

birçok (Acar, 2001; Örüñğ ve Feyzioğlu, 2011; Aydıner Boylu ve Öztöp, 2013; Aydıner Boylu, 2014; Uğur, 2014; Kavşut, 2015; Öztürk ve Boylu, 2015; Demir ve Çelebi, 2017; Doğan, 2018; Çoşan, 2018; Bedel ve Işık, 2018; Karaca Aydın, 2019; Canatan ve Arıcan, 2019; Soygan ve Gedik, 2019; Canatan, Bilge ve Çapar, 2019) araştırma yapılmıştır. Yapılan araştırmalar incelendiğinde ise tek ebeveyn kadının yaşam doyumu ve psikolojik iyi oluşlarına ilişkin literatürün yeterli olmadığı görülmüştür. Bu noktada bu araştırmada tek ebeveyn kadının yaşam doyumu ve psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkinin belirlenmesi tek ebeveyn kadınlar ile ilgili yapılacak olan çalışmalarda yol gösterici bir nitelik taşımaktadır. Araştırmanın problemleri sırasıyla;

- Tek ebeveyn kadının sosyo-demografik değişkenlere göre yaşam doyumu ve psikolojik iyi oluş düzeyi farklılık göstermekte midir?
- Tek ebeveyn kadının yaşam doyumu ve psikolojik iyi oluş düzeyleri hangi düzeydedir?
- Tek ebeveyn kadının yaşam doyumunun ile psikolojik iyi oluş arasında ilişki var mıdır?

Araştırmanın Önemi

Toplumsal sistemin en önemli kurumların olan aile kurumunun ve aile içindeki kadının rolünün değişmesi birçok sürecin yeniden şekillenmesine neden olmuştur. Özellikle son yüzyılda çekirdek aile yapılarındaki değişimler bu durumun en önemli göstergelerinden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Ebeveynlerden herhangi birinin ölümü, boşanma, kişisel tercih olarak tek ebeveyn olma (koruyucu aile, evlat edinme) durumu ile ortaya çıkan yeni aile yapılarından tek ebeveynli aile her geçen yıl çeşitli nedenlerle artmaktadır. Özellikle ülkemizde boşanma sonrasında çocuğun velayetlerinin genellikle anne de kalması tek ebeveyn kadın oranını arttıran bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Tek ebeveyn kadın sayısının artmasına bağlı olarak kadının aile içindeki rolünde de değişimler meydana gelmektedir. Tek ebeveyn kadının yaşamış olduğu güçlükler, boşanmanın ebeveyn ve çocuklara etkisi, tek ebeveyn kadınların sosyal, psikolojik ve ekonomik sorunları, tek ebeveyn kadınların yaşam tatminleri, tek ebeveyn çocukların psiko-sosyal durumları vs. birçok araştırma yapılmıştır.

İlgili literatür taramasında psikolojik iyi oluş, yaşam doyumu, tek ebeveyn, tek ebeveyn kadın kavramları ile ilgili birçok araştırma yapıldığı belirlenmiş ancak bu tek ebeveyn kadının yaşam doyumu ve psikolojik düzeyi arasındaki ilişkiyi araştıran araştırmaya rastlanmamıştır. Bu kapsamda tek ebeveyn kadının yaşam doyumunun psikolojik iyi oluş düzeyine etkisi araştırılacaktır. Çalışma ile tek ebeveyn kadının yaşam doyumu ile psikolojik iyi oluş düzeyi arasındaki ilişkinin belirlenmesi açısından literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca değişkenler arasındaki ilişkinin ve düzeyinin ortaya konması ile uygulayıcılara kavramların önemi ve ilişkileri konusunda farkındalık yaratacağı düşünülmektedir. Bu farkındalık ile birçok sorumluluk ile karşı karşıya kalan, toplumsal cinsiyet bağlamında üzerinde birey ve toplum baskısı hissettirilen tek ebeveyn kadının yaşam doyumu ve psikolojik iyi oluş düzeylerini etkileyecek çözüm önerilerine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın Hipotezleri

Araştırma hipotezleri;

- H1.** Eğitim düzeyi ile yaşam doyumu ortalamaları arasında anlamlı fark vardır.
- H2.** Eğitim düzeyi ile psikolojik iyi oluş arasında anlamlı fark vardır.
- H3.** Çocuk sayısı arttıkça yaşam doyumu ve psikolojik iyi oluş azalmaktadır.
- H4.** Düşük gelir düzeyi ile yaşam doyumu ve psikolojik iyi oluş ortalamaları arasında anlamlı vardır.
- H5.** Tek ebeveyn pozisyonuna gelme (boşanma, eşi vefat etmiş, eşi tarafından terk edilmiş, boşanmamış ama ayrı yaşıyor) durumları ile yaşam doyumu ortalamaları arasında fark vardır.
- H6.** Eşi tarafından terk edilme ile yaşam doyumu ve psikolojik iyi oluş ortalamaları arasında anlamlı vardır.
- H7.** Yaşam doyumu ve psikolojik iyi oluş arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki vardır.

Araştırmanın Sayıltıları

Araştırmanın sayıltıları aşağıda ifade edilmiştir.

- Araştırmaya katılan tek ebeveyn kadınların anketleri samimi bir şekilde doldurdukları varsayılmıştır.
- Araştırmada kullanılan “yaşam doyumu” ve “psikolojik iyi oluş” ölçeklerinin belirtilen amaçları ölçeceği varsayılmıştır.
- Araştırmada kullanılan ölçme araçlarının toplanmak istenen veri için yeterli olduğu varsayılmıştır.

Araştırmanın Kapsam ve Sınırlılıkları

Tek ebeveyn kadınlarla yapılacak olan çalışmada katılımcıların demografik özelliklerini yansıtacak sistematik sorular ile geçerlilik ve güvenilirliği yapılan yaşam doyumu ve psikolojik iyi oluş ölçeği soruları ile sınırlıdır. Bu form çalışmanın ekler bölümünde mevcuttur. Araştırmanın sınırlılıkları aşağıda sunulmuştur.

- Araştırma tek ebeveyn kadınlarla sınırlıdır.
- Araştırma Mersin ili merkez ilçeleri; Toroslar, Mezitli, Yenişehir, Akdeniz ile sınırlıdır.
- Araştırma 2020-2021 eğitim öğretim dönemi ile sınırlandırılmıştır.

Tanımlar

Tek ebeveyn: Anne ya da babanın ebeveyn olarak tek başına ve çocuk bakımından sorumlu olduğu aileler olarak tanımlanmaktadır (Gladding,2012, s. 75). Aileyi tek ebeveyn durumuna düşüren nedenler ise eşlerden birinin ölümü, boşanma, terk edilme vs. sayılabilir. En sık rastlanan tek ebeveynli aileler; boşanma, ölüm ve tercih sonucunda ortaya çıkan ailelerdir (Aydın Boylu ve Öztıp, 2013, s. 208).

Aile: Ekonomik olarak ve çocukların yetiştirilmesinde işbirliği yapan ortak bir meskeni paylaşan evli bir çift veya başka bir yetişkin akraba grubu olarak tanımlanır (Gough, 1971, s. 760).

Yaşam doyumu: Yaşam doyumu kavramı mutluluk ile eşanlamlı olarak kullanılır. Mutluluk olumlu duygusal deneyim şeklinde ifade edilebilir. Acı, keder ve ızdırabın yokluğu ve bunların yerine sevinç, neşe ve tatmin duygularının varlığıyla karakterize edilen durum; hayattan genel olarak memnun olma halidir (TÜİK, 2019, S. 6). Yaşam doyumu memnuniyet ve tatmin kavramlarının bileşkesi şeklinde de ifade edilebilir. Memnuniyet bir şeyden memnun olma hissini ifade ederken, tatmin isteklerin ve

beklentilerin karşılanması olarak tanımlanır. Tüm bunlardan hareketle yaşam doyumu, genel olarak kişinin yaşamına yönelik olumlu bir tutum veya onaydır (Hall, 2014).

Psikolojik iyi oluş: Psikolojik iyi oluş genellikle mutluluk (hedonik bakış açısı) ve bireysel ve sosyal yaşamda optimal etkililikle işleyiş (eudaimonic perspektif) gibi olumlu duygusal durumların bir kombinasyonu olarak kavramsallaştırılır (Deci ve Ryan, 2008, s. 3). Psikolojik iyi oluş; yaşamların iyi gitmesi ile ilgilidir. İyi hissetme ve etkili bir şekilde çalışmanın birleşimidir (Huppert, 2009, s. 137).

Tek Ebeveynli Aile

Aile kavramı, toplumsal sistemi en küçük yapı taşı oluşturarak sosyal bir kurumdur. Birey, aile aracılığıyla toplumsal sistem ile bağ kurmaktadır. Aile, aralarında evlilik veya kan bağı bulunan karı, koca ve çocuklardan oluşan en küçük sosyal birimdir.

Aile kavramı ile ilgili tanımlar incelendiğinde tanımlarda genel olarak anne, baba ve çocuğun da olduğu küçük yapılar olarak ele alındığı görülmektedir. Aile kavramı ve aile tanımı da süreç içerisinde birçok değişikliğe uğramıştır. Günümüzde aile yapılarının geniş aileden çekirdek aileye doğru bir değişim olduğu, çekirdek ailenin de kendi içinde daha küçük sosyal birimleri de içine alacak şekilde değişim içindedir. Ailenin sosyal yapısı, ekonomik, sosyal ve bunların dışındaki diğer koşullara bağlı olarak değişmekte ve farklı aile tipleri ortaya çıkmaktadır. Bu aile tiplerinden biri de şüphesiz tek ebeveynli ailelerdir. Tek ebeveynli aile; boşanma, terk, eşin vefatı, evlat edinme, vs. nedenlere bağlı olarak ortaya çıkmaktadır. Sosyal, kültürel, ekonomik değişimler bu yapıları ortaya çıkarmaktadır. Tek ebeveynli ailelerde ebeveynlik genellikle tek kişi tarafından yürütülmekte olup çocuğun yetiştirilmesinde anne veya baba tek başına sorumludur. Çocuğun yetiştirilmesinde V tek ebeveyn birçok zorlukla karşı karşıya kalabilmekte, sosyal, psikolojik, duygusal ve ekonomik ihtiyaçlar yönünden birçok sorun ile de baş etmek zorunda kalabilmektedir.

Tek Ebeveynli Aile Tipleri

Tek ebeveynli aile olma nedenleri aynı zamanda aile tiplerini de belirlemektedir. Literatür incelendiğinde tek ebeveynli aile tiplerinin beş başlık altında toplandığı belirlenmiştir. Bunlar sırasıyla boşanma, eşin vefatı, eşin terk etmesi, evlilik dışı birliktelik ve son olarak evli olmayan bireylerin evlat edinme yoluyla aile kurması şeklinde sıralanabilir (Gladding, 2012, s. 76-81).

Boşanma Sonucu Oluşan Tek Ebeveynli Aile

Tek ebeveynli aile tiplerinden boşanma sonucu oluşan tek ebeveynli aile sayısı diğer tek ebeveynli aile tiplerinden daha fazla olduğu yapılan çalışmalardan görülmektedir. Eşlerin çeşitli nedenlerle evliliklerini sonlandırmaları sonucu karşımıza çıkan tek ebeveynli aile sayısı her geçen gün artış göstermektedir.

Türkiye’de evlilik kurumu önemini sürdürmekle beraber son yıllarda evlenme ve boşanma oranlarındaki artışlar dikkat çekmektedir.

Görüldüğü üzere son yıllarda boşanma oranlarındaki artışlar aile yapılarında önemli değişimler yaşandığını göstermektedir. Ortaya çıkan bu değişimler aile yapılarının değiştiğini ve tek ebeveynli ailelerin sayılarının da arttığı ortaya koymaktadır. Boşanma sonrasında sosyal, psikolojik ve ekonomik açıdan çok ciddi değişiklikler olabilmekte, ebeveynleri boşanan çocukların boşanma sonrasında kısa ve uzun dönemde sosyal, psikolojik ve akademik açıdan dezavantajlı durumlar ile karşı karşıya kalabilmektedirler (Demir ve Çelebi, 2017).

Eşi Ölen Ebeveyn İle Çocuklarının Oluşturduğu Tek Ebeveynli Aile

Eşlerden birinin vefatı sonrasında ortaya çıkan tek ebeveynli aile yapılarına neden olan birçok etmen bulunmaktadır. Bunlar; salgın hastalıklar, süregen hastalıklar, onkolojik hastalıklar, kazalar, intihar, öldürülme, vs. olarak ele alınabilir. Eşlerden birinin vefatı nedeniyle oluşan tek ebeveynli ailede hayatta kalan ebeveyn oldukça zorlu bir süreç ile karşı karşıya kalabilmektedir. Bunlardan en önemlisi kayıp duygusudur. Bu süreçten hayatta kalan ebeveyn kadar çocuklar da etkilenmektedir. Hayatta kalan ebeveynin aileyi yeniden toparlamak ve yapılandırma görevi de ebeveynin en önemli sorumlulukları arasındadır.

Bir diğer önemli sorun ise hayatta kalan eşin ailenin ekonomik ihtiyaçlarını karşılama sorumluluğu ile karşı karşıya kalmasıdır. Eğer daha önce herhangi bir iş tecrübesi, eğitim, vs. söz konusu değilse ve vefat eden eşin sigortalılık durumu söz konusu değilse aile sosyal ve psikolojik sorunların yanı sıra ekonomik olarak da yetersiz duruma düşebilmektedir. Bu duruma gelen ailelerde yetişen çocukların hem ebeveynin kaybı nedeniyle yaşamış olduğu olumsuz süreçler hem de hayat standartlarında meydana gelen olumsuz değişimler içinde bulunulan krizin daha da derinleşmesi sorunu ile karşı karşıya kalabilmektedirler. Bu durum hem hayatta kalan ebeveynin hem de çocukların psikolojik iyi oluş, genel yaşam, ilişki, benlik ve sosyal çevre doyumu gibi birçok alana olumsuz etkide bulunabilmektedir. Sonuç olarak

eşlerden birinin vefatı nedeniyle tek ebeveynlik durumunda ailenin ekonomik olarak kendi kendine yeter halde olması ailenin yeniden toparlanması ve yapılandırılmasında önemli etkenlerden biridir.

Eşlerin Ayrı Yaşaması Sonucu Oluşan Tek Ebeveynli Aile

Eşlerin ayrı yaşaması sonucu oluşan tek ebeveynli aile olma durumu da oldukça sık karşılaşılan bir aile tipidir. Eşlerin ayrı yaşamları sonucu oluşan tek ebeveyn olma nedenleri incelendiğinde ise sırasıyla (Demir, Çelebi, 2017; Kaya ve Buğa, 2021);

- Eşlerden birinin iş, eğitim, vs. nedenlerle aileden uzakta yaşaması,
- Eşlerden birinin sağlık sorunları nedeniyle hastanede veya bakımevinde kalması,
- Eşlerden birinin cezaevinde olması,
- Eşlerden birinin boşanma olmadan evi terk etmesi,
- Eşlerden birinin ortadan kaybolması veya gaiplik durumu,

Yukarıda ifade edilen nedenlerden dolayı ortaya çıkan tek ebeveynli ailelerde de boşanma, eşin vefatı gibi nedenlerle tek ebeveyn ailelerle benzer sorunlar ile karşı karşıya kalabilmektedirler. Eşlerden birinin iş, eğitim, vs. nedenlerle aileden uzakta yaşaması çocukların bakım sorumluluğunu üstlenen eşin sorumluluğunu arttırmaktadır. Uzun süre eşlerden birinin ifade edilen nedenlerden dolayı birlikte yaşamaması ebeveynler arasında çeşitli sorunları beraberinde getirmektedir.

Evlilik Dışı Birliktelikten Çocuk Sahibi Olan Tek Ebeveynli Aile

Evlilik dışı birliktelikten çocuk sahibi olma yoluyla tek ebeveyn olan aile tipi de sıklıkla karşılaşılan bir durumdur. Bu aile tipinin ortaya çıkmasına neden olan birçok etmen bulunmaktadır. Bu etmenlerden en önemlisi tecavüz nedeniyle hamile kalma ve doğumun gerçekleşmesi ile ortaya çıkan aile tipidir. Bu tür durumlarda ebeveynler çocuğun bakımını kendisi üstlendiği gibi koruma ve bakım altına da verebilmektedir. Ortaya çıkan bu durum aile olma durumunun tüm koşullarını sağlamadığı kadın ve çocuğun dışlanması sorunu ile aileyi karşı karşıya bırakabilir. Bu tür aile tiplerinde hem ebeveynde hem de çocukta birçok travmatik durumların ortaya çıkması muhtemel olabilmektedir. Bir diğer evlilik dışı birliktelikten çocuk sahibi olma durumu ise resmi evlilik olmadan karşılıklı olarak çocuk sahibi olmaya karar vermedir. Bu tür

durumlarda ya çiftlerden birinin evliliğinin olması, yada ekonomik temelli (ölüm aylığı, miras, diğer sosyal yardımlar, vs.) birliktelik yaşayarak çocuk sahibi olunmaktadır. Taraflar çeşitli nedenlerle birlikteliklerini resmi olarak tanımamakta ve çoğu zaman baba ile nesep bağı da kurulamamaktadır. Evlilik dışı birliktelikten çocuk sahibi olma durumunda Türk hukuk sistemi çocuk ile ilgili her türlü velayet, vesayet, vasilik ile ilgili durumlarda anneyi yetkili kılmaktadır. Sonuç olarak evlilik dışı birliktelikten çocuk sahibi olma durumunda tüm yük anneye yüklenmektedir. Anne, diğer tek ebeveyn olma durumunda karşılaşılan sorunların daha ağırlığı ile karşı karşıya kalabilmektedir.

Evli Olmayan Bireylerin Evlat Edinmesi Yoluyla Oluşan Aile

Evli olmayan bireylerin evlat edinme yoluyla aile olması ile ilgili herhangi bir yasal engel bulunmamaktadır. Ülkemizde evli olmayıp çocuk evlat edinmek isteyen bireyler çeşitli kriteri yerine getirdiğinde evlat edinebilmektedirler. Bu kriterler sırasıyla;

- 30 yaş üstü olmak,
- Düzenli gelire sahip olmak,
- En az ilkokul mezunu olmak,
- Evlat edinilen çocuk ile aradaki yaş farkı en fazla 40 olması,
- Çocuğun, evlat edinen tarafından en az bir yıl süreyle bakılmış ve eğitilmiş olması,
- Evlat edinmenin her halde çocuğun yararına bulunması,

Yukarıda ifade edilen kriterleri yerine getiren tek ebeveyn evlat edinme yoluyla aile olabilmektedir.

Tek Ebeveyn Kadının Karşılaşmış Olduğu Güçlükler

Tek ebeveyn olma durumunda birçok sorun ile karşı karşıya kalınabilmektedir. Bu sorunlar tek ebeveyn olma durumuna göre de değişkenlik göstermektedir. Örneğin boşanma sonucu tek ebeveyn olma durumunda sosyal baskı, aile baskısı, vs. birçok sorunla karşıya kalınmaktadır. Evlilik birlikteliği içinde herhangi bir işte çalışmayan kadının çalışmak zorunda kalması (Demir ve Çelebi, 2017: 117; Karaca Aydın, 2019: 28), iş çevresinde rahatsız edilme, sosyal dışlanma (Kavşut, 2015:50), maddi yetersizlik

(Arıcan, 2019: 40; Karaca Aydın, 2019: 28), eski eşlerinden kalan borçları ödemek zorunda kalma (Demir ve Çelebi, 2017).

Türkiye’de Tek Ebeveynler

Çekirdek ailenin, kırılğan yapısı nedeniyle yeni bir parçalanma yaşamakta ve bu parçalanma sonucunda “tek ebeveynli aile” olarak ifade edilen yeni bir aile türü ortaya çıkmaktadır. Batılı toplumlarda gözlenmeye başlayan tek ebeveynli aile türü artık ülkemizde de sıklıkla görülmeye başlamıştır. Mayıs 2020’de TÜİK tarafından açıklanan ortalama hane halkı büyüklüğüne ilişkin veriler incelendiğinde Türkiye’de 2012 yılında 3,69 kişi olan ortalama hanehalkı büyüklüğünün azalma eğilimi göstererek 2019 yılında 3,35 kişi olduğu görülmüştür. Bununla birlikte ülkemizde tek çekirdek aileden oluşan hanehalklarının oranı, 2014 yılında %67,4 iken 2019 yılında %65,1 olarak gerçekleşmiştir. Tüm bunlardan hareketle geniş aileden oluşan hanehalkı oranı azalırken tek kişilik hanehalkı oranı artmıştır.

Türkiye’de 2019 yılında toplam hanehalklarının %9,2’sini tek ebeveyn ve çocuklardan oluşan hanehalkları oluşturduğu ortaya çıkmıştır. Raporda toplam hanehalklarının %2,0’ını baba ve çocuklardan oluşan hanehalkları, %7,2’sini ise anne ve çocuklardan oluşan hanehalklarının oluşturduğu görülmüştür (TÜİK, 2019). 2014 yılında tek ebeveyn ve çocuklardan oluşan çekirdek aile sayısı 2014 yılında %7,6, 2015 yılında %7,8, 2016 yılında %8,2, 2017 yılında %8,5, 2018 yılında %8,9 ve 2019 yılında %9,2 olarak gerçekleşmiştir. Yıllara göre sürekli artan tek ebeveynli aile sayısındaki artış tek ebeveynli aileler ile ilgili akademik çalışmaların yapılmasını bir zorunluluk haline getirmiştir. Yaşam doyumu ile ilgili OECD (2020) verileri incelendiğinde ise Genel olarak, Türkiye’de yaşayanların hayatlarından memnuniyet düzeylerinin OECD ortalamasının altında olduğu ortaya çıkmıştır. Bu araştırmada yaşamdan genel memnuniyet düzeyi 0 ile 10 arasında derecelendirilmiş olup sifıra yaklaştıkça memnuniyetsizliğin arttığını göstermektedir. Türkiye’de yaşayanlar yaşam memnuniyetine ortalama olarak 5,5 puan verirken, OECD ortalaması 6,5 olarak gerçekleşmiştir. TÜİK (2019), yaşam memnuniyeti araştırmasına göre Türkiye’de yaşayanların %52’sinin mutlu olduğu bulunmuştur. Araştırmaya göre kadınların erkeklere göre daha mutlu olduğu ortaya çıkmıştır. Araştırmada ayrıca evlilerin evli olmayanlara göre daha mutlu olduğu, evli olan kadınların ise evli olan erkeklere göre daha mutlu olduğu ortaya çıkmıştır. Araştırmada bireylerin mutluluk kaynağı olan kişiler incelenmiş olup kendilerini en çok ailelerinin mutlu ettiğini belirtenlerin oranı,

2019 yılında %74,1 olurken bunu sırasıyla; %12,8 ile çocuklar, %3,8 ile kendisi, %3,7 ile eş, %2,5 ile anne/baba ve %1,6 ile torunlar takip etmiştir. Buradan hareketle yaşam doyumu üzerinde ailelerin, çocukların ve eşin daha çok etkili olduğu ortaya çıkmıştır.

Yaşam Doyumu

Yaşam doyumu kavramı ilk olarak Neugarten, Havighurst ve Tobin (1961) tarafından ortaya atılmıştır. Yaşam doyumu kavramı öznel iyi oluşun bilişsel bir bileşeni olarak karşımıza çıkmaktadır. Öznel iyi oluş kavramı olumsuz duygu ve düşüncelerin az, olumlu duygu ve düşüncelerin sık yaşanması, yaşamdan yüksek doyum alma şeklinde tanımlanmaktadır. Bu yönüyle öznel iyi oluşun yaşam doyumu paralellik gösterdiği ifade edilebilir. Öznel iyi oluş kavramı pozitif psikolojinin en önemli alanlarından biridir. Pozitif psikoloji literatüründe öznel iyi olma kavramı mutluluk kavramı ile ilişkilendirilmektedir. Yaşam doyumu ise öznel iyi oluş yapısının bilişsel/yargısal boyutunu oluşturmaktadır (Diener, Emmons, Larsen ve Griffin, 1985, s. 71).

Yaşam doyumu bireylerin kendi seçtikleri kriterlere göre yaşam kalitelerinin genel değerlendirmesidir (Shin ve Johnson, 1978; aktaran Dağlı ve Baysal, 2016). Yaşam doyumunu, Özer ve Karabulut (2003), Haybron (2004) bireyin beklentilerinin gerçek durumu ile uygunluğu, Akşit Aşık (2018) bireyin kendi belirlediği kriterler çerçevesinde, tüm yaşamını olumlu değerlendirmesi şeklinde tanımlamışlardır. Diener (1994), Gümüşbaş (2008) ve Şahin (2008) bireyin kendi yaşam doyumu ile ilgili analizini, yaşamının genelinden hareketle yapmakta olduğunu aktarmıştır. Bu kapsamda yaşam doyumu en genel anlamıyla bireyin beklenti ve yaşadıklarının genel uyumu ve bundan hareketle genel olarak olumlu duygu ve düşünce olması şeklinde ifade edilebilir.

Yaşam doyumu kavramı birçok araştırmaya konu olmuş ve yaşam doyumunun ölçülmesi ile ilgili birçok araştırma yapılmıştır (Deiner, Emmons, Larsen ve Griffin, 1985; Diener, 1994; Köker, 1991; Oishi, Diener, Lucas ve Suh1999; Huebner, Suldo, Smith ve McKnight, 2004; Haybron, 2004; A Çivilidağ, 2007; Arslan, Çelebioğlu ve Tezel, 2008; Gümüşbaş, 2008; Şahin, 2008; Güngör, 2011; Ardahan, 2012; Akşit Aşık, 2018; Kaba, Erol ve Güç (2018). Yapılan araştırmalarda genel olarak yaşam doyumunun beş alt boyutu içerdiğine ilişkin bulgulara rastlanılmıştır. Buna göre yaşam doyumu genel olarak; genel yaşam, benlik, ilişki, sosyal çevre ve iş doyumu olmak

üzere baş alt boyutta ele alındığı belirlenmiştir. Bu kapsamda yaşam doyumunu oluşturan alt boyutlarına ilişkin bilgilere alt başlıklarda ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

Genel Yaşam Doyumu

Genel yaşam doyumunu, Kaba, Erol ve Güç (2018) tarafından Türkçeye uyarlanan, geçerlilik ve güvenirlik çalışması yapılan yaşam doyumunu ölçeğinin ilk boyutu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu kapsamda oluşturulmuş olan sorulardan hayattan memnuniyet, hayat şartları, hayata verilen değer, hayatta elde edilen kazanımlar, hayata yönelik olumlu duygular ve hayatla ilgili pişmanlıkları içeren bilgiler genel yaşam doyumunu ile ilişkilendirilmiştir. Genel yaşam doyumunu en genel anlamıyla bireyin hayatından memnun olması, elde ettiği kazanımların farkına varması ve hayatta pişmanlıklarının olmaması şeklinde tanımlanabilir. Genel yaşam doyumunu bireyin hayatına ilişkin olumlu duyguları içermektedir.

İlişki Doyumu

İlişki doyumunu bireyin ailesi, arkadaşları ve diğer yakın çevresiyle olan ilişkilerinde olumlu duygulara sahip olması şeklinde tanımlanabilir. İlişki doyumunu ölçmek için oluşturulan maddeler (Kaba, Erol ve Güç, 2018) incelendiğinde bireyin ailesi ile vakit geçirmesi, yeterli sayıda arkadaşa sahip olması, ihtiyaçlarında arkadaşlarının destek olması, arkadaşlar ile iyi ilişkiler ve arkadaşlardan memnuniyet gibi soruları içerdiği belirlenmiştir. Yaşamın aile ve sosyal çevre ile sürekli ilişki içinde olması, yaşamdan memnuniyet ve doyum elde etmede en önemli değişkenlerden biri olarak ilişki doyumunun olduğunu göstermektedir. Bireyin sosyal çevre ve aile ile ilişkilerinin olumlu olması, ilişki doyumunun da yüksekliğini göstermektedir.

Benlik Doyumu

Benlik kavramı bireyin kendisini nasıl algıladığı, deneyimleyerek öğrendiği, duygu, düşünce, tutum, davranış ve görüşlerinden oluşan sistemdir. Benlik doyumunu ölçmek için oluşturulan maddeler (Kaba, Erol ve Güç, 2018) incelendiğinde bireyin eğlenceli birisi olup olmadığı, kendisine yönelik olumlu ve olumsuz algıları ile ilgili soruları içerdiği belirlenmiştir. Çivilidağ ve diğerleri (2018) benliğin iki yapıda ele alınabileceğini ifade etmiştir. Bunlardan ilki bireyin kendisine yönelik duygu, düşünce ve algıları, ikinci ise olmak istediği (ideal benlik) benliktir. Bireyin yaşam doyumunun sağlanmasında önemli bir parça olan benlik bu açıdan önemlidir. Yaşam doyumunda

bireyin kendisi ile ilgili olumlu algıları doğrudan benlik doyumu ile ilişkilidir. Benlik doyumu aynı zamanda bireyin yaşam doyumunun arttırılmasında önemli bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Bireyin benliğinin oluşması aşamasında destek, koruma, şefkat, ilgili içinde yetiştirilirse pozitif bir benlik gelişir ve hayatının her alanında bu durum etkili olabilir. Benliğin gelişimi ile ilgili Üstün ve Akman (2002) bireyin sevilmediğine, istenmediğine dair düşünceler geliştirseolumsuz benlik gelişir. Bu durumda birey yaşamın geneline ilişkin olumsuz duygu, düşünce ve algılar geliştirir. Ortaya çıkan bu durum ile ilgili Çam, Engin ve Uğuryol (2017) bireylerin ruh sağlığı açısından korumasız ve kırılgan hale geldiğini aktarmıştır.

Sosyal Çevre Doyumu

Sosyal çevre, bireyin iletişim ve etkileşim içerisinde olduğu, sosyalleşmesini sağlayan bir ortamdır. Bireyin doğumdan itibaren aile ile başlayan sosyal çevresi okul, komşular, arkadaşlar, iş ortamı, vs. olarak ele alınabilir. Bu ortamlar sayesinde birey sosyal sistemin bir parçası olarak var olur ve bu ortamlar aracılığıyla gelişir. Sosyal çevre doyumunu ölçmek için oluşturulan maddeler (Kaba, Erol ve Güç, 2018) incelendiğinde bireyin yaşamış olduğu mahalle ve komşular ile ilişkiler, sosyal faaliyetler ile ilgili soruları içerdiği belirlenmiştir. Bireylerin sosyal çevre doyumlarını ölçek için sosyal çevre ile ilgili olumlu veya olumsuz duygu, düşünce ve algılarının belirlenmesi gerekir. Eğer bireyin sosyal çevresine ilişkin olumlu duygu, düşünce, algı ve tutumlara sahip olduğuna ilişkin veriler elde edilirse bireyin sosyal çevre doyumuna ilişkin bir anlamlandırma yapılabilir.

İş Doyumu

Yaşam doyumunun önemli bileşenlerinden biri de iş doyumudur. İş doyumunu en genel anlamıyla bireyin yapmış olduğu işe ilişkin öznel ve içsel duygularını ifade eder. Genel olarak iş doyumunu bireyin davranışlarından hareketle anlaşılabilir. Kişinin işinden ve işle ilgili olan faktörlerden aldığı hazzı ve mutluluğu açıklamaktadır (Eğinli, 2009, s. 36). Yaşam doyumunu oluşturan önemli bileşenlerden biri olan iş doyumunu ölçmek için oluşturulan maddeler (Kaba, Erol ve Güç, 2018) incelendiğinde bireyin işten memnuniyeti, iş yapmaya istekliliği, yapılan işten memnuniyet ile ilgili soruları içerdiği belirlenmiştir.

Psikolojik İyi Oluş

İyi oluş kavramı pozitif psikoloji literatüründe öznel iyi oluş ve psikolojik iyi oluş gibi kavramlarla ele alınmıştır. Genel olarak iyi oluş kavramı bireyin duygusal sağlığı ile ilgili genel durumları ifade etmek için kullanıldığı ile ilgili bilgilere ulaşılmıştır. Bu kavram ilk Bradburn (1969) tarafından “The Structure of Psychological Well-Being” adlı çalışmasında ele alınmıştır. Bradburn (1969) çalışmasında iyi oluşu “psikolojik iyi olma” şeklinde ele almış ve Aristo’nun mutluluk kavramından hareketle iyi bir ruh hali ve mutluluk kavramlarını tek bir başlık altında toplayarak tanımlamıştır. Genel olarak Bradburn (1969) psikolojik iyi olma halini tanımlarken bireysel mutluluğu temel almıştır. Bradburn (1969) bireysel mutluluk kavramından hareketle psikolojik iyi olmayı bireyin yaşamdan aldığı doyuma göre tanımlamıştır. En genel anlamıyla bireyin yaşamından olumsuz duyguların çıkarılması ve yaşama karşı olumlu duyguların ön planda tutulması şeklinde ifade edilebilir.

Psikolojik iyi oluş kavramını günümüzdeki anlamıyla “Happiness is everything, or is it? explorations on the Ortalamaing of psychological well-being” adlı çalışma ile ortaya atılmıştır. Bu çalışmayı yapan Ryff (1989) psikolojik iyi oluşun aslında öznel iyi oluş ve psikolojik iyi oluş şeklinde iki temel boyutla ele alınmasının yeterli olmadığını belirtmiştir. Ryff (1989) çalışmasında en genel anlamıyla psikolojik iyi oluş kavramının “kendini kabul, diğerleriyle olumlu ilişkiler, kişisel gelişim, yaşam amacı, çevresel hâkimiyet ve özerklik” temel bileşenlerden oluştuğunu ve psikolojik iyi oluşu ölçerken bu alt boyutlarında dahil edilmesi gerektiğini aktarmıştır. Diener ve arkadaşları (2009, 2010) psikolojik iyi oluş düzeyini ölçmek için daha kısa ve uygulanması daha kolay olan kısa bir form oluşturmuşlardır. Tek boyutta ele alınacak şekilde oluşturulan bu formun Türkçeye uyarlanması Telef (2013) tarafından yapılmıştır.

2. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın örnekleme, araştırmadaki değişkenler, veri toplama teknikleri ve araçları, analiz yöntemi, araştırma modeli, araştırma hipotezleri ve araştırmanın sınırlılıklarına yer verilmiştir.

2.1. Katılımcılar

Anderson'un kuramsal örneklem büyüklükleri çizelgesine göre %5 toleransla örneklem büyüklüğünün 291-382 aralığında değişen bir örneklem tespiti yeterli görülmektedir. Bu örneklem büyüklüğü sosyal bilimlerdeki araştırmalar için yeterli kabul edilmektedir (Balcı, 2011, s. 106). İkinci kıstas ise araştırmada kullanılan ölçek maddelerinin toplamının en az 5 katını içeren bir örneklem büyüklüğü ile araştırmanın yürütülmesidir. Genel bir kural olarak alınacak örneklem büyüklüğünün değişken sayısının en az 5 katı, hatta 10 katı oranında olmalıdır (Büyüköztürk, 2012; Karagöz, 2020). Bu kapsamda araştırmada kullanılan değişken sayısı değerlendirildiğinde örneklem büyüklüğünün 250 kişi ile sınırlandırılmasının uygun olacağı düşünülmektedir. Araştırmanın örneklem gurubunu ise ailede erkek ebeveynin; vefatı, cezaevinde olması, boşanma, terk edilme durumlarına düşen çocuklu kadınlar oluşturmaktadır.

Araştırma verileri kartopu örnekleme yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Kartopu örnekleme yapmak için herhangi bir şekilde evrendeki birimlerden birisiyle bağlantı kurulur ve bu bağlantılarla örnek büyütülür (Baştürk ve Taştepe, 2013, s. 146). Kartopu örneklemede birinci aşamada istenen özellikleri taşıyanlar belirlenir ve onlarla görüşme yapılır ve sonra da bu insanlar örnekleme girecek, istenen nitelikleri taşıyan diğerlerini tanımlayan bilgi kaynağı olarak kullanılır (Balcı, 2021, s. 105). Araştırma kartopu örnekleme yöntemiyle Mersin ili Merkez ilçelerindeki 257 tek ebeveyn kadına ulaşılarak gerçekleştirilmiştir.

2.2. Araştırmanın Yapılışı (Prosedür)

Araştırmanın kavramsal çerçevesini oluşturan bölümde veri kaynakları olarak “aile”, “tek ebeveyn kadın”, “yaşam doyumu” ve “psikolojik iyi oluş” olgusunu konu alan makale, tez, kitaplar ile internet kaynakları ve danışmanın tavsiyeleridir. Araştırmanın uygulama kısmında ise Mersin ilinde yaşayan tek ebeveyn kadınlar oluşturacak olup

yüz yüze veya telefon ile görüşme gerçekleştirilerek anket formu doldurulacaktır. Tek ebeveyn kadınlar ile sosyal hizmet merkezleri, sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıfları, muhtarlıklar, belediyeler ile diğer sivil toplum kuruluşlarına başvuru için gelen istekli ve gönüllü kişiler ile gerçekleştirilecektir. Çalışmada nicel veri toplam tekniklerinden anket tekniğinin kullanılmıştır. Araştırmada kullanılacak olan yaşam doyumu ve psikolojik iyi oluş ölçekleri literatürden alınmış ölçek sahiplerinden de ölçeğin kullanılması konusunda gerekli izin alınmıştır.

2.3. Araştırmada Kullanılan Materyaller

Araştırmada betimleyici ve ilişki arayıcı araştırma modeli kullanılacak olup veri toplama tekniklerinden de anket yöntemi kullanılacaktır. Araştırmada sosyo-demografik değişkenler ile yaşam doyumu ve psikolojik iyi oluş ölçeği soruları kullanılacaktır. Çalışmada yaşam doyumunu ölçmek için Kaba, Erol ve Güç,(2018) tarafından geliştirilen Türkçe literatüre geçerlilik ve güvenilirlik analizi yapılarak kazandırılmış olan 5'li Likert tipinde (1=Hiç uygun değil, 2=Uygun değil, 3=Kısmen uygun, 4=Uygun, 5=Tamamen uygun) 21 maddeden oluşan yetişkin yaşam doyumu ölçeğinin kullanılması planlanmaktadır. Yetişkin yaşam doyumu ölçeği 5 boyuttan oluşmakta olup bunlar sırasıyla;

- Genel yaşam doyumu,
- İlişki doyumu,
- Benlik doyumu,
- Sosyal çevre doyumu,
- İş doyumu

Yetişkin yaşam doyumu ölçeğinde yer alan 21 maddenin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı .89 olarak hesaplanmıştır. Kaba, Erol ve Güç,(2018) yetişkin yaşam doyumu ölçeğinden elde edilen puanlar arasındaki pearson momentler korelasyon katsayısını $r=.891$ ($p<0,05$) olarak hesaplamışlardır. Elde edilen bu sonuçlara göre Yetişkin yaşam doyumu ölçeğinin bir ölçek için gerekli olan iç tutarlılık ve test-tekrar test güvenilirliği kriterlerini sağladığı ortaya çıkmıştır. Ölçekte 6. madde tersinden puanlanmaktadır. Yetişkin yaşam doyumu ölçeğinden alınabilecek puan 21 ile 105 arasında değişmektedir. Ölçekten alınan yüksek puanlar, bireyin kendi

yaşamıyla ilgili olumlu algılara sahip olduğu anlamına gelmektedir. Tabloda verilerin ortalama aralıkları ve bu aralıklara karşılık gelen cevaplar sunulmuştur.

Tablo 1.

Yaşam Doyumu Ölçeği Yaşam Doyumu Ortalama Aralıkları

Ortalama aralığı	Seçenekler	Sonuç
4,21-5,00	Tamamen uygun	Çok yüksek
3,41-4,20	Uygun	Yüksek
2,61-3,40	Kısmen uygun	Orta
1,81-2,60	Uygun değil	Düşük
1-1,80	Hiç uygun değil	Çok düşük

Tabloda 5'li Likert tipinde oluşturulan ankete verilen cevapların ortalama aralıkları ve bu aralıklara karşılık gelen cevaplar aktarılmıştır. Yaşam doyumu ile ilgili soruların 1-180 aralığında yer alması çok düşük yaşam doyumunu, 4,21-5 aralığında yer alması ise çok yüksek yaşam doyumunu ifade etmektedir. Tablo yaşam doyumu ile ilgili sorulara verilen yanıtların ortalaması arttıkça yaşam doyumunun da arttığını göstermektedir.

Çalışmada Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Diener ve arkadaşları (2010) tarafından geliştirilmiş ve Türkçeye uyarlaması Telef (2013) tarafından Türkçe literatüre geçerlilik ve güvenilirlik analizi yapılarak kazandırılmış olan 7'li Likert tipinde (1=Hiç katılmıyorum, 7=Tamamen katılıyorum) 8 maddeden oluşan Psikolojik İyi Oluş Ölçeğinin kullanılması planlanmaktadır. Psikolojik İyi Oluş Ölçeği 8 ile 56 arasında değerler almaktadır. Ölçek puanları yükseldikçe psikolojik iyi oluşun artacağı varsayılmaktadır. Güvenirlik çalışması sonucunda Cronbach alfa katsayısı 0,80 olarak hesaplanmış, test tekrar test sonucuna göre ölçeğin birinci ve ikinci uygulaması arasında yüksek düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür ($r = .86$, $p < .01$). Araştırma sonucunda Psikolojik İyi Oluş Ölçeğinin psikolojik iyi oluşu ölçmede geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu belirlenmiştir. Tabloda verilerin ortalama aralıkları ve bu aralıklara karşılık gelen cevaplar sunulmuştur.

Tablo 2.*Psikolojik iyi oluş ölçeği ortalama aralıkları*

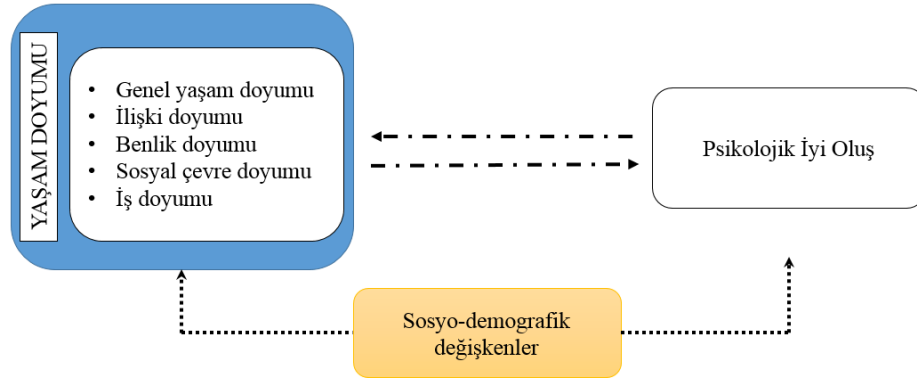
Ortalama aralığı	Seçenekler	Sonuç
1-1,85	Hiç katılmıyorum	Çok alt düzey
1,86-2,71	Katılmıyorum	Alt düzey
2,72-3,56	Kısmen katılmıyorum	Orta düzey altı
3,57-4,41	Kararsızım	Orta düzey
4,42-5,26	Kısmen katılıyorum	Orta düzey üstü
5,27-6,14	Katılıyorum	Üst düzey
6,15-7	Kesinlikle katılıyorum	Çok üst düzey

Tabloda 7'li Likert tipinde psikolojik iyi oluş ile ilgili sorulara verilen cevapların ortalama aralıkları ve bu aralıklara karşılık gelen cevaplar aktarılmıştır. Psikolojik iyi oluş ile ilgili soruların 1-185 aralığında yer alması çok düşük psikolojik iyi oluşu, 6,15-7 aralığında yer alması ise çok yüksek psikolojik iyi oluşu ifade etmektedir. Psikolojik iyi oluş ile ilgili sorulara verilerin yanıtların ortalaması arttıkça psikolojik iyi oluş düzeyinin de arttığı anlamına gelmektedir.

Araştırmada sosyo-demografik değişkenler, yaşam doyumu ve psikolojik iyi oluşu içeren sorular almaktadır. Araştırmanın bağımlı değişkeni yaşam doyumu ve psikolojik iyi oluş ile ilgili ölçektir. Araştırmanın bağımsız değişkenlerini ise yaş, aylık gelir düzeyi, medeni durum “boşanmış, eşi vefat etmiş, eşi tarafından terk edilmiş, boşanmamış ama ayrı yaşıyor”, eğitim durumu, aile tipi, aile gelir düzeyi gibi sosyo-demografik özellikleri, doğdukları ve yaşadıkları yerlere ilişkin özellikler (doğum yeri, en uzun yaşadığı yerleşim yeri, şu anda yaşadığı yer) ebeveynlerin öğrenim durumu oluşturacaktır.

2.4. Araştırmanın Modeli

Tek ebeveyn kadınların yaşam doyumuna psikolojik iyi oluş düzeyine etkisinin inceleneceği bu araştırmada “ilişkisel genel tarama modeli” kullanılmıştır. Araştırmanın bağımsız değişkenlerini ise yaş, aylık gelir düzeyi, medeni durum -boşanmış, eşi vefat etmiş, eşi tarafından terk edilmiş, boşanmamış ama ayrı yaşıyor-, eğitim durumu, aile tipi, aile gelir düzeyi gibi sosyo-demografik özellikleri, doğdukları ve yaşadıkları yerlere ilişkin özellikler (doğum yeri, en uzun yaşadığı yerleşim yeri, şu anda yaşadığı yer) ebeveynlerin öğrenim durumu oluşturacaktır. Araştırmanın bağımlı değişkenleri ise yaşam doyumu ve psikolojik iyi oluş ölçekleridir. Yaşam doyumu ve psikolojik iyi oluş ilişkisinde ise yaşam doyumunun bağımsız değişken olarak ele alınmıştır.

Şekil A. Araştırma Modeli

2.5. Araştırma Verilerinin Analizi

Araştırmada verilerin analizinde SPSS paket programı kullanılacak ve tek ebeveyn kadının yaşam doyumu, psikolojik iyi oluş düzeyleri ve sosyo-demografik değişkenlerin ortalamaları, standart sapmaları ve yüzdeleri hesaplanacaktır. Araştırmada kullanılacak olan yaşam doyumu, psikolojik iyi oluş ölçekleri ile ilgili doğrulayıcı faktör analizleri yapılacaktır. Tüm bunlarla birlikte sosyo-demografik değişkenlerle yaşam doyumu, psikolojik iyi oluş ilişkisi analiz edilecektir. Bununla birlikte yaşam doyumu ve psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla korelasyon ve regresyon analizleri yapılacaktır.

3. BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde tek ebeveyn kadınların sosyo-demografik bilgileri, yaşam doyumu, psikolojik iyi oluş düzeyleri ile yaşam doyumu ve psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkiyi içeren bulgulara yer verilmiştir.

Sosyo-Demografik Değişkenlere İlişkin Bulgular

Bu bölümde yaş, aylık gelir düzeyi, hayatın büyük çoğunluğunun geçtiği yer, evlilik sayısı, kiminle yaşanıyor, evlenmeden önceki ebeveyn birliktelik durumu, evliliğe karar verme durumu, evlilik türü, eğitim durumu, evlenme yaşı, çocuk sayısı, tek ebeveyn olma nedeni, eski eş ile akrabalık durumu, tekrardan evlenmeyi düşünme ile ilgili bulgulara yer verilmiştir.

Tablo3.

Sosyo-Demografik Bulgular-1

	Değişken	n	%
Yaş grupları	18-25 yaş	20	7.8
	26-30 yaş	73	28.4
	31-35 yaş	60	23.3
	36-40 yaş	48	18.7
	41-45 yaş	34	13.2
	46-50 yaş	12	4.7
	51 yaş ve üstü	10	3.9
	Toplam		257
Aylık gelir düzeyi	1000 TL altı	42	16.3
	1000-2000 TL	44	17.1
	2001-3000 TL	47	18.3
	3001-4000 TL	28	10.9
	4001-5000 TL	57	22.2
	5001 TL ve üstü	39	15.2
Hayatın büyük çoğunluğunun geçtiği yer	Köy	26	10.1
	İlçe merkezi	87	33.9
	İl merkezi	144	56.0
Eğitim durumu	Okuryazar	25	9.7
	İlkokul	51	19.8
	Ortaokul	39	15.2
	Lise	32	12.5
	Üniversite	110	42.8

Çalışmaya katılan tek ebeveyn kadınların yaş grupları incelendiğinde %7,8'i 18-25 yaş, %28,4'ü 26-30 yaş, %23,3'ü 31-35 yaş, %18,7'si 36-40 yaş, %13,2'si, 41-45 yaş, %4,7'si, 46-50 yaş ve %3,9'u ise 51 yaş ve üstüdür. Çalışmaya toplam 257 tek ebeveyn katılmıştır. Çalışmaya katılan tek ebeveyn kadınların aylık gelir düzeyleri incelendiğinde %16,3'ü 1000 TL altı, %17,3'ü 1000-2000 TL, %18,3'ü 2001-3000, %10,9'u 3001-4000 TL, %22,2'si 4001-5000 TL ve %15,2'si 5001 TL ve üstü aylık geliri bulunmaktadır. Katılımcıların aylık gelir düzeyleri %33,4'ünün asgari ücretin altında aylık gelirinin olduğu belirlenmiştir. Çalışmaya katılan tek ebeveyn kadınların hayatlarının büyük çoğunluğunun geçtiği yer incelendiğinde %10,1'inin köy, %33,9'unun ilçe merkezi, %56'sının ise il merkezinde geçtiği belirlenmiştir. Çalışmaya katılan tek ebeveyn kadınların eğitim durumları incelendiğinde %9,7'si okuryazar, %19,8'i ilkokul, %15,2'si ortaokul, %12,5'i lise ve %42,8'i ise üniversite mezunudur.

Tablo 4.

Sosyo-Demografik Bulgular-2

	Değişken	n	%
Evlilik yaşı	18 yaş altı	17	6.6
	18-25 yaş	81	31.5
	26-30 yaş	56	21.8
	31-35 yaş	60	23.3
Evliliğe karar verme	Kendim karar verdim	189	73.5
	Ailem karar verdi ben onayladım	59	23.0
	Zorla evlendirildim	9	3.5
Evlilik şekli	Kaçarak evlendim	20	7.8
	Ailemin rızası ile evlendim	39	15.2
	Severek ve isteyerek evlendim	156	60.7
	Görücü usulüyle evlendim	42	16.3
Eş ile akrabalık durumu	Yakın akraba	4	1.6
	Uzak akraba	57	22.2
	Akraba değil	196	76.3

Çalışmaya katılan tek ebeveyn kadınların evlenme yaş grupları incelendiğinde %6,6'sının 18 yaş altında, %31,5'inin 18-25 yaş, %21,8'inin 26-30 yaş, %23,3'ünün 31-35 yaş ve %26,7'sinin 36 yaş e üstü iken evlenmiştir. Çalışmaya katılan tek ebeveyn kadınların evliliğe karar verme durumu incelendiğinde %73,5'inin evliliğe kendisinin karar verdiği, %23'ünün ailesinin karar verdiği ve kendisinin onayladığı, %3,5'inin ise zorla (istemeyerek) evlendirildiği belirlenmiştir.

Çalışmaya katılan tek ebeveyn kadınların evlilik şekli incelendiğinde %7,8'i kaçarak, %15,2'si aile rızası, %60,7'si severek isteyerek ve %16,3'ü ise görücü usulüyle evlendiğini belirtmiştir. Çalışmaya katılan tek ebeveyn kadınların eş ile akrabalık durumu incelendiğinde %1,6'sı yakın akraba, %22,2'si uzak akraba ve %76,3'ü ise akraba değildir.

Tablo 5.

Sosyo-Demografik Bulgular-3

	Değişken	n	%
Tek ebeveyn olma nedeni	Eşin vefatı	101	39.3
	Boşanma	94	36.6
	Terk etme	39	15.2
	Boşanmamış ayrı yaşıyor	23	8.9
Evlilik sayısı	1 evlilik	205	79.8
	2 evlilik	47	18.3
	3 evlilik ve üstü	5	1.9
Çocuk sayısı	1 çocuk	120	46.7
	2 çocuk	93	36.2
	3 çocuk	34	13.2
	4 çocuk ve üstü	10	3.9
Kim/kimler ile yaşıyorsunuz	Tek başıma yaşıyorum	43	16.7
	Çocuklarımla yaşıyorum	170	66.1
	Ailemle yaşıyorum	44	17.1
Evlenden önce anne ve babanın birliktelik durumu	Anne baba birlikte yaşıyor	175	68.1
	Boşanmış	42	16.3
	Ebeveynden biri vefat etmiş	29	11.3
	Ayrı yaşıyor	11	4.3

Çalışmaya katılan tek ebeveyn kadınların tek ebeveyn olma nedeni incelendiğinde %39,3'ü eşin vefatı, %36,6'sı boşanma, %15,2'si terk edilme, %8,9'u boşanmamış ama ayrı yaşıyor olarak belirlenmiştir. Çalışmaya katılan tek ebeveyn kadınların evlilik sayıları incelendiğinde %79,8'inin 1 evlilik, %18,3'ünün 2 evlilik ve %1,9'unun ise 3 ve üstü evlilik gerçekleştikleri belirlenmiştir. Çalışmaya katılan tek ebeveyn kadınların çocuk sayıları incelendiğinde %46,7'sinin 1 çocuk, %36,2'sinin 2 çocuk, %13,2'si 3 çocuk ve %3,9'u ise 4 ve üstü çocuğa sahiptir. Çalışmaya katılan tek ebeveyn kadınların kim veya kimlerle yaşadıkları incelendiğinde %16,7'sinin tek başına yaşadığı, %66,1'inin çocukları ile yaşadığı, %17,1'inin ise ailesiyle birlikte yaşadığı belirlenmiştir. Katılımcılardan tek başına yaşayanlar, çocuklarının velayetinin ayrı olduğu eşte olması nedeniyle ayrı yaşadıklarını belirtmişlerdir. Çalışmaya katılan tek ebeveyn kadınların evlenmeden önce anne ve babanın birliktelik durumu

incelendiğinde %68,1'inin anne ve babasının birlikte yaşadığı, %16,3'ünün boşanmış, %11,3'ünün ebeveynlerden biri vefat etmiş ve %4,3'ünün ebeveynlerinin boşanmamış ancak ayrı yaşadıkları belirlenmiştir. Tüm bunlardan hareketle katılımcılardan %31,9'unun tek ebeveynli aileye sahip olduğu ortaya çıkmıştır.

Tablo 6.

Sosyo-Demografik Bulgular-4

	Değişken	n	%
Boşanma sürecinde destek durumu	Ailemden	111	43.2
	Arkadaşlarım ve yakın çevrem	68	26.5
	Komşularım	4	1.6
	Destek görmedim	74	28.8
Tekrardan evlenmeyi düşünme durumu	Evet	99	38.5
	Hayır	88	34.2
	Kararsızım	70	27.2
Şiddet görme ve şiddetin kaynağı	Eski eş	159	61.9
	Kalmadım	85	33.1
	Anne/baba	5	1.9
	Abi/abla/kardeş	8	3.1
Tek ebeveyn olma süresi	1 yıldan az	44	17.1
	1-3 yıl	81	31.5
	4-5 yıl	56	21.8
	5-6 yıl	34	13.2
	6 yıl üstü	42	16.3

Çalışmaya katılan tek ebeveyn kadınların boşanma sürecinde destek görme durumu incelendiğinde %43,2'sinin ailesi, %26,5'inin arkadaşları ve yakın çevresi, %1,6'sının komşuları tarafından desteklendiği ve %28,8'inin ise herhangi bir destek görmediği belirlenmiştir. Çalışmaya katılan tek ebeveyn kadınlara tekrardan evlenmeyi düşünüyor musunuz sorusuna %38,5'i evet, %34,2'si hayır ve %27,2'si ise kararsızım yanıtını vermişlerdir. Çalışmaya katılan tek ebeveyn kadınların %61,9'unun eş eş, %1,9'unun anne ve baba, %3,1'inin Abi, abla, kardeş tarafından şiddete uğradığını, %33,1'i ise herhangi bir şiddet görmediğini belirlenmiştir. Çalışmaya katılan tek ebeveyn kadınların %61,9'unun eş eş, %1,9'unun anne ve baba, %3,1'inin Abi, abla, kardeş tarafından şiddete uğradığını, %33,1'i ise herhangi bir şiddet görmediğini belirlenmiştir.

Yaşam Doymu İle İlgili Bulgular

Bu bölümde yaşam doymu ölçeğinin “genel yaşam doymu, ilişki doymu, benlik doymu, sosyal çevre doymu ve iş doymu” alt boyutları, yaş, aylık gelir düzeyi,

hayatın büyük çoğunluğunun geçtiği yer, evlilik sayısı, kiminle yaşıyor, evlenmeden önceki ebeveyn birliktelik durumu, evliliğe karar verme durumu, evlilik türü, eğitim durumu, evlenme yaşı, çocuk sayısı, tek ebeveyn olma nedeni, eski eş ile akrabalık durumu, tekrardan evlenmeyi düşünme değişkenlerine göre ortalama, standart sapma, varyans analizi, vs. sonuçlara ilişkin verilere yer verilmiştir.

Tablo 7.

Yaş Gruplarına Göre Yaşam Doyumu Düzeyleri İle İlgili Betimsel Değerler Ve Tek Yönlü Varyans (Anova) Analizi Sonuçları

	Değişken	n	M	SD	F	p
Genel yaşam doyumunu	18-25 yaş	20	2.64	1.00	1,303	0,256
	26-30 yaş	73	2.94	1.06		
	31-35 yaş	60	2.63	1.26		
	36-40 yaş	48	2.90	1.14		
	41-45 yaş	34	2.99	1.16		
	46-50 yaş	12	2.86	1.30		
	51 yaş ve üstü	10	3.58	1.32		
İlişki doyumunu	18-25 yaş	20	3.64	1.03	2,238	0,04
	26-30 yaş	73	3.89	0.98		
	31-35 yaş	60	3.48	1.02		
	36-40 yaş	48	3.68	0.98		
	41-45 yaş	34	4.13	0.86		
	46-50 yaş	12	3.58	1.02		
	51 yaş ve üstü	10	4.14	0.98		
Benlik doyumunu	18-25 yaş	20	3.51	0.99	0,840	0,54
	26-30 yaş	73	3.79	1.05		
	31-35 yaş	60	3.61	0.94		
	36-40 yaş	48	3.59	1.00		
	41-45 yaş	34	3.83	0.91		
	46-50 yaş	12	3.67	1.13		
	51 yaş ve üstü	10	4.15	0.86		
Sosyal çevre doyumunu	18-25 yaş	20	20	2.53	3,322	0,004
	26-30 yaş	73	73	3.15		
	31-35 yaş	60	60	2.86		
	36-40 yaş	48	48	3.27		
	41-45 yaş	34	34	3.35		
	46-50 yaş	12	12	3.53		
	51 yaş ve üstü	10	10	4.07		
İş doyumunu	18-25 yaş	20	20	2.28	1,539	0,166
	26-30 yaş	73	73	2.77		
	31-35 yaş	60	60	2.58		
	36-40 yaş	48	48	2.81		
	41-45 yaş	34	34	2.81		
	46-50 yaş	12	12	2.47		
	51 yaş ve üstü	10	10	3.63		

Tabloda, yaşam doyumu ölçeği alt boyutlarından “genel yaşam doyumu, benlik doyumu, iş doyumu” ortalamalarının yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları incelendiğinde yaş grupları ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır ($F_{genel\ yaşam\ doyumu}=1,303$ ve $p>0,05$; $F_{benlik\ doyumu}=0,840$; $p>0,05$; $F_{iş\ doyumu}=1,539$; $p>0,05$). Bununla birlikte yaşam doyumu ölçeği alt boyutlarından “ilişki doyumu ve sosyal çevre doyumu” ortalamalarının yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları incelendiğinde yaş grupları ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmuştur ($F_{ilişki\ doyumu}=2,238$; $p<0,05$; $F_{sosyal\ çevre\ doyumu}=3,322$; $p<0,05$). Anlamlı farklılığın hangi yaş gruplarından kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı post-hoc analiz tekniklerin Scheffe çoklu karşılaştırma tekniği seçilmiştir.

Tablo 8.

Yaş Gruplarına Yaşam Doyumu Düzeyleri İle İlgili Scheffe Testi Sonuçları

	(I) yas	(J) yas	M-D (I-J)	SE	Sig.
İlişki doyumu	31-35 yaş	18-25 yaş	-.15667	.26493	1.000
		26-30 yaş	-.40913	.17469	.357
		36-40 yaş	-.19583	.19399	1.000
		41-45 yaş	-.64608*	.19845	.035
		46-50 yaş	-.10000	.32213	1.000
		51 yaş ve üstü	-.65667	.33554	.796
Sosyal çevre doyumu	51 yaş ve üstü	18-25 yaş	1.53333*	.35760	.004
		26-30 yaş	.92055*	.22364	.012
		31-35 yaş	1.20556*	.23101	.001
		36-40 yaş	.79583	.25139	.077
		41-45 yaş	.71373	.27106	.242
		46-50 yaş	.53889	.33257	.935

Yaş gruplarına göre ilişki doyumunun hangi gruplarda anlamlı farklılık göstermek amacıyla yapılan Scheffe testi sonuçları incelendiğinde 41-45 yaş grubu ile 46-50 yaş grubu arasında 41-45 yaş grubu lehine istatistiksel olarak ($p<.01$) düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Ortaya çıkan bu sonuç 41-45 yaş grubunda yer alanların 46-50 yaş grubuna göre daha fazla ilişki doyumu olduğunu göstermektedir. Diğer yaş grupları arasındaki farklılık anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

Yaş gruplarına göre sosyal çevre doyumunun hangi yaş gruplarında anlamlı farklılık göstermek amacıyla yapılan Scheffe testi sonuçları incelendiğinde 51 ve üstü yaş grubu

ile 18-25 yaş, 26-30 yaş, 31-35 yaş grubu arasında 51 yaş ve üstü yaş grubu lehine istatistiksel olarak ($p < .01$) düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Ortaya çıkan bu sonuç 51 ve üstü yaş grubunda yer alanların 18-25 yaş, 26-30 yaş, 31-35 yaş gruplarına göre daha fazla sosyal çevre doyumunu olduğunu göstermektedir. Diğer yaş grupları arasındaki farklılık anlamlı bulunmamıştır ($p > .05$).

Tablo 9.

Aylık Gelir Gruplarına Yaşam Doyumu Alt Boyutları İle İlgili Betimsel Değerler ve Tek Yönlü Varyans (Anova) Analizi Sonuçları

	Değişken	n	M	SD	F	p
Genel yaşam doyumunu	1000 TL altı	42	1.85	0.84	40,701	0,001
	1000-2000 TL	44	2.28	0.93		
	2001-3000 TL	47	2.37	0.96		
	3001-4000 TL	28	2.95	0.87		
	4001-5000 TL	57	3.70	0.79		
	5001 TL ve üstü	39	3.92	0.82		
İlişki doyumunu	1000 TL altı	42	3.09	1.08	16,274	0,001
	1000-2000 TL	44	3.45	0.84		
	2001-3000 TL	47	3.59	0.83		
	3001-4000 TL	28	3.59	0.91		
	4001-5000 TL	57	4.16	0.93		
	5001 TL ve üstü	39	4.61	0.55		
Benlik doyumunu	1000 TL altı	42	3.13	1.02	20,613	0,001
	1000-2000 TL	44	3.14	1.00		
	2001-3000 TL	47	3.52	0.80		
	3001-4000 TL	28	3.60	0.96		
	4001-5000 TL	57	4.18	0.70		
	5001 TL ve üstü	39	4.58	0.51		
Sosyal çevre doyumunu	1000 TL altı	42	2.40	1.08	17,403	0,001
	1000-2000 TL	44	2.74	0.84		
	2001-3000 TL	47	2.85	1.08		
	3001-4000 TL	28	2.93	0.99		
	4001-5000 TL	57	3.65	1.13		
	5001 TL ve üstü	39	4.11	0.71		
İş doyumunu	1000 TL altı	42	1.74	0.95	24,917	0,001
	1000-2000 TL	44	2.00	0.99		
	2001-3000 TL	47	2.61	1.17		
	3001-4000 TL	28	2.64	1.08		
	4001-5000 TL	57	3.34	1.18		
	5001 TL ve üstü	39	3.88	0.86		

Tabloda, yaşam doyumunu ölçeceği alt boyutlarından “genel yaşam doyumunu, ilişki doyumunu, benlik doyumunu, sosyal çevre doyumunu, iş doyumunu” ortalamalarının gelir

değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları incelendiğinde gelir grupları ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmuştur ($F_{genel yaşam doyumu}=40,701$; $p<0,05$; $F_{ilişki doyumu}=16,274$; $p<0,05$; $F_{bentlik doyumu}=3,322$; $p<0,05$; $F_{sosyal çevre doyumu}=3,322$; $p<0,05$; $F_{iş doyumu}=3,322$; $p<0,05$). Anlamlı farklılığın hangi gelir gruplarından kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı post-hoc analiz tekniklerin Scheffe çoklu karşılaştırma tekniği seçilmiştir.

Tablo 10.

Aylık Gelir Gruplarına Genel Yaşam Doyumu Düzeyleri İle İlgili Sheffe Testi Sonuçları

	(I) gelir	(J) gelir	M-D (I-J)	SE	Sig.
Genel yaşam doyumu	1000 TL altı	1000-2000 TL	-.43488	.18748	.374
		2001-3000 TL	-.51604	.18454	.171
		3001-4000 TL	-1.10317*	.21203	.000
		4001-5000 TL	-1.85255*	.17673	.000
		5001 TL ve üstü	-2.07387*	.19326	.000
	4001-5000 TL	1000 TL altı	1.85255*	.17673	.000
		1000-2000 TL	1.41766*	.17440	.000
		2001-3000 TL	1.33651*	.17123	.000
		3001-4000 TL	.74937*	.20056	.018
		5001 TL ve üstü	-.22132	.18060	.912
5001 TL ve üstü	1000 TL altı	2.07387*	.19326	.000	
	1000-2000 TL	1.63899*	.19114	.000	
	2001-3000 TL	1.55783*	.18825	.000	
	3001-4000 TL	.97070*	.21527	.001	
	4001-5000 TL	.22132	.18060	.912	

Gelir gruplarına göre genel yaşam doyumunun hangi gelir gruplarında anlamlı farklılık göstermek amacıyla yapılan Scheffe testi sonuçları incelendiğinde farklılığın 1000 TL altı ile 3001-4000 TL, 4001-5000 TL ve 5001 TL ve üstü gelir grupları arasında olduğu saptanmıştır. Katılımcılardan 1000 TL altı gelir grubu arasında yer alanların 3001-4000 TL, 4001-5000 TL ve 5001 TL ve üstü gelir gruplarına göre daha az “genel yaşam doyumu” olduğunu göstermektedir. Genel olarak genel yaşam doyumu ortalamaları incelendiğinde ise gelir düzeyi arttıkça genel yaşam doyumunun da arttığı ortaya çıkmıştır. Ayrıca 4001-5000 TL ve 5001 TL ve üstü gelir gruplarında yer alan katılımcıların genel yaşam doyumunun 1000 TL altı, 1000-2000 TL, 2001-3000 TL ve 3001-4000 TL gelir gruplarında yer alanlardan anlamlı derecede farklılık gösterdiği

ortaya çıkmış olup fark 4001-5000 TL ve 5001 TL ve üstü gelir grupları lehine gerçekleşmiştir ($p<.01$). ortaya çıkan bu sonuç 4001 TL ve üstü gelir grubunda yer alanların genel yaşam doyumlarının yüksek olduğunu ve 4000 TL altı gelir grubunda yer alanlardan anlamlı derecede yüksek olduğunu göstermektedir.

Tablo 11.

Aylık Gelir Gruplarına İlişki Doyumu Düzeyleri İle İlgili Sheffe Testi Sonuçları

	(I) gelir	(J) gelir	M-D (I-J)	SE	Sig.
İlişki doyumu	4001-5000 TL	1000 TL altı	1.06742*	.17764	.000
		1000-2000 TL	.70449*	.17530	.008
		2001-3000 TL	.57066	.17212	.055
		3001-4000 TL	.57218	.20160	.158
		5001 TL ve üstü	-.44723	.18153	.303
5001 TL ve üstü	5001 TL ve üstü	1000 TL altı	1.51465*	.19426	.000
		1000-2000 TL	1.15172*	.19212	.000
		2001-3000 TL	1.01789*	.18922	.000
		3001-4000 TL	1.01941*	.21638	.001
		4001-5000 TL	.44723	.18153	.303

Gelir gruplarına göre ilişki doyumunun hangi gelir gruplarında anlamlı farklılık göstermek amacıyla yapılan Scheffe testi sonuçları incelendiğinde farklılığın 5001 TL ve üstü ile 1000 TL altı, 1000-2000 TL, 2001-3000 TL 3001-4000 TL gelir grupları arasında olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). Ortaya çıkan bu sonuç katılımcılardan 5001 TL ve üstü gelir grubu arasında yer alanların 1000 TL altı, 1000-2000 TL, 2001-3000 TL 3001-4000 TL gelir gruplarına göre daha yüksek ilişki doyumuna sahip olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte 4001-5000 TL ve gelir grubu arasında yer alanların 1000 TL altı ve 1000-2000 TL gelir gruplarına göre anlamlı istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu ortaya çıkmıştır ($p<0,05$). Ortaya çıkan bu farklılık 4001-5000 TL gelir grupları lehine gerçekleşmiştir. Genel olarak ilişki doyumu ortalamaları incelendiğinde ise gelir düzeyi arttıkça ilişki doyumunun da arttığı ifade edilebilir.

Tablo 12.*Aylık Gelir Gruplarına Göre Benlik Düzeyleri İle İlgili Sheffe Testi Sonuçları*

	(I) gelir	(J) gelir	M-D (I-J)	SE	Sig.
Benlik doyumu	4001-5000 TL	1000 TL altı	1.05336*	.17088	.000
		1000-2000 TL	1.04200*	.16863	.000
		2001-3000 TL	.66241*	.16556	.008
		3001-4000 TL	.58015	.19392	.115
		5001 TL ve üstü	-.39856	.17462	.394
5001 TL ve üstü	5001 TL ve üstü	1000 TL altı	1.45192*	.18686	.000
		1000-2000 TL	1.44056*	.18481	.000
		2001-3000 TL	1.06097*	.18201	.000
		3001-4000 TL	.97871*	.20814	.001
		4001-5000 TL	.39856	.17462	.394

Gelir gruplarına göre benlik doyumunun hangi gelir gruplarında anlamlı farklılık göstermek amacıyla yapılan Scheffe testi sonuçları incelendiğinde farklılığın 4001-5000 TL, 5001 TL ve üstü ile 1000 TL altı, 1000-2000 TL, 2001-3000 TL gelir grupları arasında olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). Ayrıca 5001 TL ve üstü gelir grubunda yer alanlar ile 3001-4000 TL gelir grubunda yer alanların benlik doyumunun anlamlı derecede farklılaştığı ortaya çıkmıştır. Katılımcılardan 4001-5000 TL, 5001 TL ve üstü gelir grubu arasında yer alanların 1000 TL altı, 1000-2000 TL, 2001-3000 TL gelir gruplarına göre daha yüksek benlik doyumuna sahip olduğu ve anlamlı derecede farklılık gösterdiği ortaya çıkmıştır ($p<0,05$). Bununla birlikte 5001 TL ve üstü gelir grubunda yer alanların ilişki doyumunun 3001-4000 TL gelir grubunda yer alanlardan anlamlı derecede farklılık gösterdiği ortaya çıkmıştır ($p<0,05$). Ortaya çıkan bu farklılık 5001 TL ve üstü gelir grupları lehine gerçekleşmiştir. Genel olarak ilişki doyumu ortalamaları incelendiğinde ise gelir düzeyi arttıkça ilişki doyumunun da arttığı ifade edilebilir.

Tablo 13.*Aylık Gelir Gruplarına Göre Sosyal Çevre Düzeyleri İle İlgili Sheffe Testi Sonuçları*

	(I) gelir	(J) gelir	M-D (I-J)	SE	Sig.
Sosyal çevre doyumu	4001-5000 TL	1000 TL altı	1.24436*	.20262	.000
		1000-2000 TL	.90670*	.19995	.001
		2001-3000 TL	.79806*	.19631	.007
		3001-4000 TL	.72055	.22994	.085
		5001 TL ve üstü	-.46199	.20706	.421
5001 TL ve üstü	5001 TL ve üstü	1000 TL altı	2.14225*	.23438	.000
		1000-2000 TL	1.88034*	.23180	.000
		2001-3000 TL	1.27041*	.22830	.000
		3001-4000 TL	1.23748*	.26107	.001
		4001-5000 TL	.54116	.21903	.300

Gelir gruplarına göre sosyal çevre doyumunun hangi gelir gruplarında anlamlı farklılık göstermek amacıyla yapılan Scheffe testi yapılmıştır. Yapılan Scheffe testi sonuçları incelendiğinde farklılığın 4001-5000 TL, 5001 TL ve üstü ile 1000 TL altı, 1000-2000 TL, 2001-3000 TL gelir grupları arasında olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). Ayrıca 5001 TL ve üstü gelir grubunda yer alanlar ile 3001-4000 TL gelir grubunda yer alanların sosyal çevre doyumunun anlamlı derecede farklılaştığı ortaya çıkmıştır ($p<0,05$). Katılımcılardan 4001-5000 TL, 5001 TL ve üstü gelir grubu arasında yer alanların 1000 TL altı, 1000-2000 TL, 2001-3000 TL gelir gruplarına göre daha yüksek sosyal çevre doyumuna sahip olduğu ve anlamlı derecede farklılık gösterdiği ortaya çıkmıştır ($p<0,05$). Bununla birlikte 5001 TL ve üstü gelir grubunda yer alanların sosyal çevre doyumunun 3001-4000 TL gelir grubunda yer alanlardan anlamlı derecede farklılık gösterdiği ortaya çıkmıştır ($p<0,05$). Ortaya çıkan bu farklılık 5001 TL ve üstü gelir grupları lehine gerçekleşmiştir. Genel olarak sosyal çevre doyumu ortalamaları incelendiğinde ise gelir düzeyi arttıkça ilişki doyumunun da arttığı ifade edilebilir.

Tablo 14.

Aylık Gelir Gruplarına Göre İş Düzeyleri İle İlgili Sheffe Testi Sonuçları

	(I) gelir	(J) gelir	M-D (I-J)	SE	Sig.
İş doyumu	1000 TL altı	1000-2000 TL	-.26190	.22737	.932
		2001-3000 TL	-.87183*	.22380	.011
		3001-4000 TL	-.90476*	.25715	.033
		4001-5000 TL	-1.60109*	.21433	.000
		5001 TL ve üstü	-2.14225*	.23438	.000
	4001-5000 TL	1000 TL altı	1.60109*	.21433	.000
		1000-2000 TL	1.33918*	.21151	.000
		2001-3000 TL	.72925*	.20767	.033
		3001-4000 TL	.69632	.24324	.150
		5001 TL ve üstü	-.54116	.21903	.300
	5001 TL ve üstü	1000 TL altı	2.14225*	.23438	.000
		1000-2000 TL	1.88034*	.23180	.000
		2001-3000 TL	1.27041*	.22830	.000
		3001-4000 TL	1.23748*	.26107	.001
		4001-5000 TL	.54116	.21903	.300

Gelir gruplarına göre sosyal çevre doyumunun hangi gelir gruplarında anlamlı farklılık göstermek amacıyla yapılan Scheffe testi yapılmıştır. Yapılan Scheffe testi sonuçları incelendiğinde farklılığın 1000 TL altı ile 2001-3000 TL, 3001-4000 TL, 4001-5000 TL ve 5001 TL ve üstü gelir grupları arasında anlamlı düzeyde farklılık

gösterdiği ortaya çıkmıştır ($p<0,05$). Ortaya çıkan bu sonuç 1000 TL altı gelir grubunda yer alanların çok düşük iş doyumuna sahip olduğunu ifade etmektedir. Gelir gruplarına göre iş doyumunu ortalamalarının anlamlı farklılık gösterdiği bir diğer gelir grubu ise 4001-5000 TL, 5001 TL ve üstü ile 1000 TL altı, 1000-2000 TL, 2001-3000 TL gelir grupları olduğu ortaya çıkmıştır ($p<0,05$). Ayrıca 5001 TL ve üstü gelir grubunda yer alanlar ile 3001-4000 TL gelir grubunda yer alanların iş doyumunun anlamlı derecede farklılaştığı ortaya çıkmıştır ($p<0,05$). Katılımcılardan 4001-5000 TL, 5001 TL ve üstü gelir grubu arasında yer alanların 1000 TL altı, 1000-2000 TL, 2001-3000 TL gelir gruplarına göre daha yüksek iş doyumuna sahip olduğu ve anlamlı derecede farklılık gösterdiği ortaya çıkmıştır ($p<0,05$). Bununla birlikte 5001 TL ve üstü gelir grubunda yer alanların iş doyumunun 3001-4000 TL gelir grubunda yer alanlardan anlamlı derecede farklılık gösterdiği ortaya çıkmıştır ($p<0,05$). Ortaya çıkan bu farklılık 5001 TL ve üstü gelir grupları lehine gerçekleşmiştir. Genel olarak iş doyumunu ortalamaları incelendiğinde ise gelir düzeyi arttıkça ilişki doyumunun da arttığı ifade edilebilir.

Tablo 15.

Hayatın Büyük Çoğunluğunun Geçtiği Yere Göre Yaşam Düzeyleri Ölçeği Alt Boyutları İle İlgili Betimsel Değerler ve Tek Yönlü Varyans (Anova) Analizi Sonuçları

	Değişken	n	M	SD	F	p
Genel yaşam doyumunu	Köy	26	2.45	0.75	10,117	0,001
	İlçe merkezi	87	2.53	1.12		
	İl merkezi	144	3.14	1.17		
İlişki doyumunu	Köy	26	3.79	0.85	2,136	0,120
	İlçe merkezi	87	3.59	1.02		
	İl merkezi	144	3.87	1.00		
Benlik doyumunu	Köy	26	3.38	0.90	4,053	0,019
	İlçe merkezi	87	3.56	0.93		
	İl merkezi	144	3.85	1.02		
Sosyal çevre doyumunu	Köy	26	2.95	1.01	6,736	0,001
	İlçe merkezi	87	2.82	1.06		
	İl merkezi	144	3.36	1.17		
İş doyumunu	Köy	26	2.05	0.93	5,685	0,004
	İlçe merkezi	87	2.61	1.22		
	İl merkezi	144	2.91	1.32		

Tabloda, yaşam doyumunu ölçeği alt boyutlarından “genel yaşam doyumunu, benlik doyumunu, sosyal çevre doyumunu, iş doyumunu” ortalamalarının hayatın büyük çoğunluğunun geçtiği yer değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini

belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları incelendiğinde hayatın büyük çoğunluğunun geçtiği yer grupları ortalamaları arasındaki fark anlamlı ($F_{genel\ yaşam\ doyumu}=10,117$; $p<0,05$; $F_{benlik\ doyumu}= 4,053$; $p<0,05$; $F_{sosyal\ çevre\ doyumu}= 6,736$; $p<0,05$; $F_{iş\ doyumu}=5,685$; $p<0,05$), “ilişki doyumu” boyutu ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır ($F_{ilişki\ doyumu}=2,136$; $p>0,05$). Anlamlı farklılığın hangi gelir gruplarından kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı post-hoc analiz tekniklerin Scheffe çoklu karşılaştırma tekniği seçilmiştir.

Tablo 16.

Hayatın Büyük Çoğunluğunun Geçtiği Yere Göre Yaşam Doyumu Ölçeği İle İlgili Scheffe Testi Sonuçları

	(I)	(J)	M-D (I-J)	SE	Sig.
Genel yaşam doyumu	İl merkezi	Köy	.69249*	.23841	.016
		İlçe merkezi	.61247*	.15193	.000
Benlik doyumu	Köy	İlçe merkezi	-.18439	.21829	.700
		İl merkezi	-.47569	.20811	.075
Sosyal çevre doyumu	İlçe merkezi	Köy	-.12879	.25035	.876
		İl merkezi	-.54119*	.15210	.002
İş doyumu	Köy	İlçe merkezi	-.55791	.28026	.140
		İl merkezi	-.85844*	.26719	.006

Gelir gruplarına göre yaşam doyumu ölçeğinin alt boyutlarının hayatın büyük çoğunluğunun geçtiği yere göre ortalamalarının anlamlı farklılık göstermek amacıyla yapılan Scheffe testi yapılmıştır. Yaşam doyumu ölçeği alt boyutlarından genel yaşam doyumu ile hayatın büyük çoğunluğunun geçtiği yer ile ilgili Scheffe testi sonuçları incelendiğinde farklılığın hayatının büyük çoğunluğu il merkezinde geçenler ile ilçe ve köyde geçenler arasında olduğu ortaya çıkmıştır ($p<0,05$). Ortaya çıkan bu sonuç katılımcılardan hayatlarının büyük çoğunluğu il merkezinde geçenlerin, hayatlarının büyük çoğunluğu ilçe merkezi ve köyde geçenlerden daha yüksek “genel yaşam doyumu” olduğunu göstermektedir. Yaşam doyumu ölçeği alt boyutlarından benlik doyumu ile ilgili Scheffe testi sonuçları incelendiğinde hayatın büyük çoğunluğunun geçtiği yere göre farklılığın olmadığı ortaya çıkmıştır ($p>0,05$).

Yaşam doyumu ölçeği alt boyutlarından sosyal çevre doyumu ile ilgili Scheffe testi sonuçları incelendiğinde farklılığın hayatının büyük çoğunluğu, il merkezinde geçenler ile ilçede geçenler arasında olduğu ortaya çıkmıştır ($p<0,05$). Ortaya çıkan bu sonuç katılımcılardan hayatlarının büyük çoğunluğu il merkezinde geçenlerin, hayatlarının

büyük çoğunluğu ilçede geçenlerden daha yüksek “sosyal çevre doyumu” olduğunu göstermektedir.

Yaşam doyumu ölçeği alt boyutlarından iş doyumu ile ilgili Scheffe testi sonuçları incelendiğinde farklılığın hayatının büyük çoğunluğu, il merkezi ve ilçede geçenler ile köyde geçenler arasında olduğu ortaya çıkmıştır ($p<0,05$). Ortaya çıkan bu sonuç katılımcılardan hayatlarının büyük çoğunluğu il merkezi ve ilçede geçenlerin, hayatlarının büyük çoğunluğu köyde geçenlerden daha yüksek “iş doyumu” olduğunu göstermektedir.

Tablo 17.

Eğitim Düzeyine Göre Yaşam Doyumu Ölçeği Alt Boyutları İle İlgili Betimsel Değerler ve Tek Yönlü Varyans (Anova) Analizi Sonuçları

	Değişken	n	M	SD	F	p
Genel yaşam doyumu	Okuryazar	25	2.21	1.14	32,806	0,001
	İlkokul	51	2.02	0.84		
	Ortaokul	39	2.42	0.96		
	Lise	32	2.68	0.89		
	Üniversite	110	3.61	0.96		
İlişki doyumu	Okuryazar	25	3.43	0.88	21,575	0,001
	İlkokul	51	3.24	0.93		
	Ortaokul	39	3.33	0.86		
	Lise	32	3.41	1.12		
	Üniversite	110	4.34	0.74		
Benlik doyumu	Okuryazar	25	3.05	1.00	28,774	0,001
	İlkokul	51	3.18	0.98		
	Ortaokul	39	3.33	0.89		
	Lise	32	3.34	0.82		
	Üniversite	110	4.34	0.67		
Sosyal çevre doyumu	Okuryazar	25	2.96	0.92	18,778	0,001
	İlkokul	51	2.45	1.00		
	Ortaokul	39	2.72	1.06		
	Lise	32	2.77	0.94		
	Üniversite	110	3.75	1.04		
İş doyumu	Okuryazar	25	2.19	1.13	22,691	0,001
	İlkokul	51	1.82	0.81		
	Ortaokul	39	2.31	1.15		
	Lise	32	2.66	1.08		
	Üniversite	110	3.43	1.20		

Tabloda, yaşam doyumu ölçeği alt boyutlarından “genel yaşam doyumu, ilişki doyumu, benlik doyumu, sosyal çevre doyumu, iş doyumu” ortalamalarının eğitim

durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları incelendiğinde eğitim durumu ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmuştur ($F_{genel\ yaşam\ doyumu}=32,806$; $p<0,05$; $F_{ilişki\ doyumu}=21,575$; $p<0,05$; $F_{benlik\ doyumu}=28,774$; $p<0,05$; $F_{sosyal\ çevre\ doyumu}=18,778$; $p<0,05$; $F_{iş\ doyumu}=22,691$; $p<0,05$). Anlamlı farklılığın hangi eğitim gruplarında olduğunu belirlemek üzere tamamlayıcı post-hoc analiz tekniklerin Scheffe çoklu karşılaştırma tekniği seçilmiştir.

Tablo 18.

Eğitim Durumu Değişkenine Göre Yaşam Doyumu Ölçeği İle İlgili Sheffe Testi

Sonuçları

	(I) eğitim	(J) eğitim	M-D (I-J)	SE	Sig.
Genel yaşam doyumu	Üniversite	Okuryazar	1.40030*	.20970	.000
		İlkokul	1.59403*	.16034	.000
		Ortaokul	1.19483*	.17639	.000
		Lise	.93134*	.19010	.000
İlişki doyumu	Üniversite	Okuryazar	.90800*	.19184	.000
		İlkokul	1.10078*	.14668	.000
		Ortaokul	1.01308*	.16137	.000
		Lise	.92750*	.17391	.000
Benlik doyumu	Üniversite	Okuryazar	1.28561*	.18285	.000
		İlkokul	1.15423*	.13980	.000
		Ortaokul	1.00868*	.15380	.000
		Lise	.99967*	.16575	.000
Sosyal çevre doyumu	Üniversite	Okuryazar	.78848*	.22441	.017
		İlkokul	1.29750*	.17158	.000
		Ortaokul	1.03054*	.18876	.000
		Lise	.97765*	.20343	.000
İş doyumu	Üniversite	Okuryazar	1.24061*	.24445	.000
		İlkokul	1.61028*	.18691	.000
		Ortaokul	1.11958*	.20562	.000
		Lise	.77102*	.22160	.018
	Lise	Okuryazar	.46958	.29450	.638
		İlkokul	.83926*	.24881	.025
		Ortaokul	.34856	.26316	.781
		Üniversite	-.77102*	.22160	.018

Katılımcıların eğitim düzeylerine göre yaşam doyumu ölçeğinin alt boyutları ortalamaları arasındaki anlamlı farklılıklar olduğu belirlenmiş olup anlamlı farkların belirlenmesi için Scheffe testi yapılmıştır. Yaşam doyumu ölçeği alt boyutlarından “genel yaşam doyumu, ilişki doyumu, benlik doyumu, sosyal çevre doyumu ve iş

doyumunu” ile eğitim düzeyleri ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmuş olup üniversite mezunları ile okuryazar, ilkököl, ortaokul, lise mezunları arasında anlamlı fark ortaya çıkmıştır ($p<0,05$). Ortaya çıkan bu fark üniversite mezunu olanlar lehine gerçekleşmiştir. Buna göre üniversite mezunu olanların genel yaşam doyumu, ilişki doyumu, benlik doyumu, sosyal çevre doyumu ve iş doyumlarının yüksek düzeyde olduğu ifade edilebilir. Ayrıca lise mezunu olanların iş doyumu ile ilkököl mezunu olanların iş doyumu ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$). Ortaya çıkan bu fark lise mezunları lehine gerçekleşmiş olup lise mezunlarının ilkököl mezunlarına göre yüksek iş doyumuna sahip oldukları ifade edilebilir.

Tablo 19.

Evlenme Yaş Gruplarına Göre Yaşam Doyumu Ölçeği Alt Boyutları İle İlgili Betimsel Değerler ve Tek Yönlü Varyans (Anova) Analizi Sonuçları

	Değişken	n	M	SD	F	p
Genel yaşam doyumu	18-25 yaş	81	2.78	1.08	21,975	0,001
	18 yaş altı	17	3.40	1.05		
	26-30 yaş	56	3.65	0.89		
	31-35 yaş	60	2.86	1.14		
	36 yaş üstü	43	1.80	0.77		
İlişki doyumu	18-25 yaş	81	3.64	0.98	7,682	0,001
	18 yaş altı	17	4.21	0.86		
	26-30 yaş	56	4.23	0.86		
	31-35 yaş	60	3.74	1.04		
	36 yaş üstü	43	3.26	0.88		
Benlik doyumu	18-25 yaş	81	3.60	0.96	11,897	0,001
	18 yaş altı	17	4.37	0.60		
	26-30 yaş	56	4.26	0.78		
	31-35 yaş	60	3.50	1.01		
	36 yaş üstü	43	3.19	0.95		
Sosyal çevre doyumu	18-25 yaş	81	3.14	1.11	8,983	0,001
	18 yaş altı	17	3.27	1.22		
	26-30 yaş	56	3.73	1.02		
	31-35 yaş	60	3.06	1.13		
	36 yaş üstü	43	2.43	0.97		
İş doyumu	18-25 yaş	81	2.62	1.14	13,986	0,001
	18 yaş altı	17	3.04	1.20		
	26-30 yaş	56	3.47	1.25		
	31-35 yaş	60	2.77	1.24		
	36 yaş üstü	43	1.74	0.94		

Tabloda, yaşam doyumu ölçeği alt boyutlarından “genel yaşam doyumu, ilişki doyumu, benlik doyumu, sosyal çevre doyumu, iş doyumu” ortalamalarının evlenme yaş grupları değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları incelendiğinde evlenme yaş grupları ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmuştur ($F_{genel\ yaşam\ doyumu}=21,975$; $p<0,05$; $F_{ilişki\ doyumu}=7,682$; $p<0,05$; $F_{benlik\ doyumu}=11,897$; $p<0,05$; $F_{sosyal\ çevre\ doyumu}=8,983$; $p<0,05$; $F_{iş\ doyumu}=13,986$; $p<0,05$). Anlamlı farklılığın hangi evlenme yaş grupları arasında olduğunu belirlemek üzere tamamlayıcı post-hoc analiz tekniklerin Scheffe çoklu karşılaştırma tekniği seçilmiştir.

Tablo 20.

Evlenme Yaşı Değişkenine Göre Yaşam Doyumu Ölçeği İle İlgili Sheffe Testi Sonuçları

	(I)	(J)	M-D (I-J)	SE	Sig.
Genel yaşam doyumu		18-25 yaş	-1.00703*	.17565	.000
		18 yaş altı	-1.77343*	.19727	.000
	36 yaş üstü	26-30 yaş	-1.95958*	.41025	.000
		31-35 yaş	-1.03101	.72812	.735
İlişki doyumu	18 yaş altı	18-25 yaş	.57017*	.14128	.003
		26-30 yaş	.37186	.37568	.913
		31-35 yaş	1.05758	.67834	.657
		36 yaş üstü	.99711*	.18522	.000
Benlik doyumu	18 yaş altı	18-25 yaş	.77367*	.13485	.000
		26-30 yaş	.67244	.35859	.477
		31-35 yaş	1.97601	.64748	.057
		36 yaş üstü	1.16496*	.17679	.000
Sosyal çevre doyumu	18 yaş altı	18-25 yaş	.52100*	.16195	.037
		26-30 yaş	.10750	.43064	1.000
		31-35 yaş	1.13131	.77757	.714
		36 yaş üstü	1.20496*	.21232	.000
İş doyumu	18 yaş altı	18-25 yaş	.69319*	.17472	.004
		26-30 yaş	.14574	.46460	.999
		31-35 yaş	1.05051	.83890	.814
		36 yaş üstü	1.64740*	.22906	.000
	36 yaş üstü	18-25 yaş	-.95421*	.20396	.000
		18 yaş altı	-1.64740*	.22906	.000
		26-30 yaş	-1.50166*	.47637	.044
		31-35 yaş	-.59690	.84547	.974

Katılımcıların evlenme yaş gruplarına göre yaşam doyumu ölçeğinin alt boyutları ortalamaları arasındaki anlamlı farklılıklar olduğu belirlenmiş olup anlamlı farkların belirlenmesi için Scheffe testi yapılmıştır. Yaşam doyumu ölçeği alt boyutlarından “genel yaşam doyumu” evlenme yaşı 36 yaş üstü ile evlenme yaşı 18 yaş altı, 18-25 yaş ve 26-30 yaş grupları ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$). Buna göre evlenme yaşı, 36 yaş ve üstü katılımcıların genel yaşam doyumu evlenme yaşı 18 yaş altı, 18-25 yaş ve 26-30 yaş gruplarının genel yaşam doyumundan düşük olduğu ortaya çıkmıştır.

Yaşam doyumu ölçeği alt boyutlarından ilişki doyumu ve sosyal çevre doyumunun evlenme yaş gruplarına göre ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$). Katılımcılardan evlenme yaşı 18 yaş altı ile evlenme yaşı 18-25 yaş ve 36 ve üstü yaş gruplarında yer alanların ilişki doyumu ve sosyal çevre doyumunun ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$). Ortaya çıkan bu fark 18 yaş altı lehine gerçekleşmiştir. Buna göre evlenme yaşı 18 yaş altında olanların ilişki doyumu ve sosyal çevre doyumunun evlenme yaşı 18-25 yaş ve 36 ve üstü yaş gruplarında yer alanlardan yüksektir.

Yaşam doyumu ölçeği alt boyutlarından benlik doyumunun evlenme yaş gruplarına göre ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$). Katılımcılardan evlenme yaşı 18 yaş altı olanların benlik doyumunu, evlenme yaşı 18-25 yaş grubunda olanlardan yüksek, buna karşın evlenme yaşı 36 yaş ve üstü olanlardan düşük olduğu ortaya çıkmıştır.

Yaşam doyumu ölçeği alt boyutlarından iş doyumunun evlenme yaş gruplarına göre ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$). Katılımcılardan evlenme yaşı 18 yaş altı olanların iş doyumunu, evlenme yaşı 18-25 yaş grubunda olanlardan yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte evlenme yaşı 36 yaş ve üstü olanların iş doyumunun çok düşük, evlenme yaşı 18 yaş altı olanların iş doyumunu ise orta düzey düşük olduğu ve ortalamalarının anlamlı derecede farklılaştığı ortaya çıkmıştır.

Tablo 21.

Evliliğe Karar Verme Değişkenine Göre Yaşam Doyumu Ölçeği Alt Boyutları İle İlgili Betimsel Değerler ve Tek Yönlü Varyans (Anova) Analizi Sonuçları

Değişken		n	M	SD	F	p
Genel yaşam doyumu	Kendim karar verdim	189	3.15	1.11	27,052	0,001
	Ailem karar verdi ben onayladım	59	2.10	0.88		
	Zorla evlendirildim	9	1.80	0.76		
İlişki doyumu	Kendim karar verdim	189	4.01	0.91	27,519	0,001
	Ailem karar verdi ben onayladım	59	3.18	0.90		
	Zorla evlendirildim	9	2.53	0.87		
Benlik doyumu	Kendim karar verdim	189	3.93	0.92	25,961	0,001
	Ailem karar verdi ben onayladım	59	3.19	0.86		
	Zorla evlendirildim	9	2.33	0.88		
Sosyal çevre doyumu	Kendim karar verdim	189	3.40	1.08	24,373	0,001
	Ailem karar verdi ben onayladım	59	2.49	0.97		
	Zorla evlendirildim	9	1.81	0.88		
İş doyumu	Kendim karar verdim	189	3.05	1.24	28,663	0,001
	Ailem karar verdi ben onayladım	59	1.85	0.91		
	Zorla evlendirildim	9	1.56	0.80		

Tabloda, yaşam doyumu ölçeği alt boyutlarından “genel yaşam doyumu, ilişki doyumu, benlik doyumu, sosyal çevre doyumu, iş doyumu” ortalamalarının evliliğe karar verme değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları incelendiğinde evliliğe karar verme ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmuştur ($F_{genel yaşam doyumu}=27,052$; $p<0,05$; $F_{ilişki doyumu}=27,519$; $p<0,05$; $F_{benlik doyumu}=25,961$; $p<0,05$; $F_{sosyal çevre doyumu}=24,373$; $p<0,05$; $F_{iş doyumu}=28,663$; $p<0,05$). Anlamlı farklılığın hangi evliliğe karar verme gruplarından kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı post-hoc analiz tekniklerin Scheffe çoklu karşılaştırma tekniği seçilmiştir.

Tablo 22.

Evliliğe Karar Verme Değişkenine Göre Yaşam Doyumu Ölçeği İle İlgili Sheffe Testi Sonuçları

	I	J	M-D (I-J)	SE	Sig.
Genel yaşam doyumunu	Kendim karar verdim	Ailem karar verdi ben onayladım	1.05086*	0.15742	0.000
		Zorla evlendirildim	1.35626*	0.36013	0.001
İlişki doyumunu	Kendim karar verdim	Ailem karar verdi ben onayladım	.83093*	0.13510	0.000
		Zorla evlendirildim	1.47302*	0.30908	0.000
Benlik doyumunu	Kendim karar verdim	Ailem karar verdi ben onayladım	.74434*	0.13482	0.000
		Zorla evlendirildim	1.59744*	0.30843	0.000
	Ailem karar verdi ben onayladım	Kendim karar verdim	-.74434*	0.13482	0.000
		Zorla evlendirildim	.85311*	0.32351	0.032
Sosyal çevre doyumunu	Kendim karar verdim	Ailem karar verdi ben onayladım	.91624*	0.15701	0.000
		Zorla evlendirildim	1.58730*	0.35919	0.000
İş doyumunu	Kendim karar verdim	Ailem karar verdi ben onayladım	1.19451*	0.17264	0.000
		Zorla evlendirildim	1.49206*	0.39497	0.001

*. The M-D is significant at the 0.05 level.

Evliliğe karar verme gruplarına göre yaşam doyumunu ölçeğinin alt boyutları ortalamaları ve ortalamalar arasındaki anlamlı farkların belirlenmesi için Scheffe testi yapılmıştır. Yaşam doyumunu ölçeği alt boyutlarından “genel yaşam doyumunu, ilişki doyumunu, benlik doyumunu, sosyal çevre doyumunu ve iş doyumunu” ile evliliğe karar verme ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmuş olup evliliğe kendisi karar verenler ile evliliğe ailesi karar veren ve zorla evlendirilenler arasında anlamlı fark ortaya çıkmıştır ($p<0,05$). Ortaya çıkan bu fark ile ilgili sonuçlar incelendiğinde evliliğe kendisi karar verenlerin genel yaşam doyumunu, ilişki doyumunu, benlik doyumunu, sosyal çevre doyumunu ve iş doyumunu düzeylerinin evliliğe ailesi karar veren ve zorla evlendirilenlerden yüksek olduğu ve ortalamalarının anlamlı derecede farklılaştığı ortaya çıkmıştır. Tüm bunlarla birlikte yaşam doyumunu ölçeği alt boyutlarından benlik doyumunun evliliğe karar verme türlerine göre ortalamaları incelendiğinde evliliğe ailesi karar verip kendisi onaylayanların benlik doyumunun, zorla evlendirilenlerden anlamlı derecede farklılık gösterdiği ortaya çıkmıştır ($p<0,05$). Genel olarak evliliğe kendisi karar verenlerin genel yaşam doyumunu, ilişki doyumunu, benlik doyumunu, sosyal çevre doyumunu ve iş

doyumunu düzeylerinin yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. Bununla birlikte zorla evlendirilenlerin genel yaşam doyumunu, ilişki doyumunu, benlik doyumunu, sosyal çevre doyumunu ve iş doyumunu düzeylerinin de çok düşük düzeyde olduğu ortaya çıkmıştır.

Tablo 23.

Evlenme Şekli Değişkenine Göre Yaşam Doyumu Ölçeği Alt Boyutları İle İlgili Betimsel Değerler ve Tek Yönlü Varyans (Anova) Analizi Sonuçları

Değişken		n	M	SD	F	p
Genel yaşam doyumunu	Kaçarak evlendim	20	2.34	1.15	32,025	0,001
	Ailemin rızası ile evlendim	39	2.08	0.76		
	Severek ve isteyerek evlendim	156	3.35	1.01		
	Görücü usulüyle evlendim	42	2.04	1.03		
İlişki doyumunu	Kaçarak evlendim	20	3.56	0.85	22,544	0,001
	Ailemin rızası ile evlendim	39	3.15	0.97		
	Severek ve isteyerek evlendim	156	4.12	0.86		
	Görücü usulüyle evlendim	42	3.10	0.94		
Benlik doyumunu	Kaçarak evlendim	20	3.53	0.91	21,413	0,001
	Ailemin rızası ile evlendim	39	3.03	0.76		
	Severek ve isteyerek evlendim	156	4.05	0.88		
	Görücü usulüyle evlendim	42	3.13	1.02		
Sosyal çevre doyumunu	Kaçarak evlendim	20	3.15	0.91	17,374	0,001
	Ailemin rızası ile evlendim	39	2.47	0.92		
	Severek ve isteyerek evlendim	156	3.49	1.10		
	Görücü usulüyle evlendim	42	2.44	1.02		
İş doyumunu	Kaçarak evlendim	20	2.58	1.11	23,703	0,001
	Ailemin rızası ile evlendim	39	2.03	0.93		
	Severek ve isteyerek evlendim	156	3.18	1.24		
	Görücü usulüyle evlendim	42	1.74	0.89		

Tabloda, yaşam doyumunu ölçeği alt boyutlarından “genel yaşam doyumunu, ilişki doyumunu, benlik doyumunu, sosyal çevre doyumunu, iş doyumunu” ortalamalarının evlenme şekli değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları incelendiğinde evlenme şekli ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmuştur ($F_{genel\ yaşam\ doyumunu}=32,025$; $p<0,05$; $F_{ilişki\ doyumunu}=22,554$; $p<0,05$; $F_{benlik\ doyumunu}=21,413$; $p<0,05$; $F_{sosyal\ çevre\ doyumunu}=17,374$; $p<0,05$; $F_{iş\ doyumunu}=23,703$; $p<0,05$). Anlamlı farklılığın

hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı post-hoc analiz tekniklerin Scheffe çoklu karşılaştırma tekniği seçilmiştir.

Tablo 24.

Evlenme Şekli Değişkenine Göre Yaşam Doyumunu Ölçeği İle İlgili Scheffe Testi Sonuçları

	I	J	M-D (I-J)	SE	Sig.
Genel yaşam doyumu	Severek ve isteyerek evlendim	Kaçarak evlendim	1.00662*	0.23553	0.001
		Ailemin rızası ile evlendim	1.26709*	0.17754	0.000
		Görücü usulüyle evlendim	1.30861*	0.17239	0.000
İlişki doyumu	Severek ve isteyerek evlendim	Kaçarak evlendim	0.56051	0.21124	0.073
		Ailemin rızası ile evlendim	.96667*	0.15923	0.000
		Görücü usulüyle evlendim	1.01694*	0.15461	0.000
Benlik doyumu	Severek ve isteyerek evlendim	Kaçarak evlendim	0.52415	0.21085	0.106
		Ailemin rızası ile evlendim	1.01709*	0.15893	0.000
		Görücü usulüyle evlendim	.91819*	0.15432	0.000
Sosyal çevre doyumu	Severek ve isteyerek evlendim	Kaçarak evlendim	0.33932	0.24908	0.604
		Ailemin rızası ile evlendim	1.01923*	0.18775	0.000
		Görücü usulüyle evlendim	1.05281*	0.18231	0.000
İş doyumu	Severek ve isteyerek evlendim	Kaçarak evlendim	0.59188	0.26948	0.188
		Ailemin rızası ile evlendim	1.14103*	0.20313	0.000
		Görücü usulüyle evlendim	1.43712*	0.19724	0.000

Evlenme şekli gruplarına göre yaşam doyumu ölçeğinin alt boyutları ortalamaları ve ortalamalar arasındaki anlamlı farkların belirlenmesi için Scheffe testi yapılmıştır. Yaşam doyumu ölçeği alt boyutlarından “genel yaşam doyumu, ilişki doyumu, benlik doyumu, sosyal çevre doyumu ve iş doyumu” ile evlenme şekli ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmuş olup severek ve isteyerek evlenenler ile aile rızası ve görücü usulüyle evlenenler arasında anlamlı fark ortaya çıkmıştır ($p < 0,05$). Ortaya çıkan fark severek ve isteyerek evlenenler lehine gerçekleşmiştir. Buna göre severek ve isteyerek evlenenlerin genel yaşam doyumu, ilişki doyumu, benlik doyumu, sosyal çevre doyumu ve iş doyumu aile rızası ve görücü usulüyle evlenenlerden yüksek ve ortalamaları

anlamli derecede farklı olduğu ortaya çıkmıştır. Katılımcılardan kaçarak evlenenler ile ailemin rızası ve görücü usulüyle evlenenlerin ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$). Yaşam doyumu ölçeği alt boyutlarından genel yaşam doyumu boyutunda ise severek ve isteyerek evlenenler ile kaçarak, aile rızası ve görücü usulüyle evlenenlerin ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$). Buna göre sadece severek ve isteyerek evlenenlerin genel yaşam doyumu ortalamaları yüksek ve anlamlı derecede farklılık iğerdiği ortaya çıkmıştır.

Tablo 25.

Eski Eş İle Akrabalık Değişkenine Göre Yaşam Doyumu Ölçeği Alt Boyutları İle İlgili Betimsel Değerler ve Tek Yönlü Varyans (Anova) Analizi Sonuçları

	Değişken	n	M	SD	F	p
Genel yaşam doyumu	Yakın akraba	4	1.96	1.11	4,254	0,015
	Uzak akraba	57	2.55	1.06		
	Akraba değil	196	2.97	1.17		
İlişki doyumu	Yakın akraba	4	2.85	1.62	11,991	0,001
	Uzak akraba	57	3.28	1.02		
	Akraba değil	196	3.92	0.92		
Benlik doyumu	Yakın akraba	4	3.06	1.33	6,732	0,001
	Uzak akraba	57	3.33	0.96		
	Akraba değil	196	3.83	0.96		
Sosyal çevre doyumu	Yakın akraba	4	2.25	1.13	7,357	0,001
	Uzak akraba	57	2.70	1.17		
	Akraba değil	196	3.28	1.10		
İş doyumu	Yakın akraba	4	1.50	1.00	6,804	0,001
	Uzak akraba	57	2.29	1.15		
	Akraba değil	196	2.87	1.28		
	Toplam	257	2.72	1.28		

Tabloda, yaşam doyumu ölçeği alt boyutlarından “genel yaşam doyumu, ilişki doyumu, benlik doyumu, sosyal çevre doyumu, iş doyumu” ortalamalarının katılımcıların eski eşleri ile akrabalık durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları incelendiğinde katılımcıların eski eşleri ile akrabalık durumu ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmuştur ($F_{genel\ yaşam\ doyumu}=4,254$; $p<0,05$; $F_{ilişki\ doyumu}=11,991$; $p<0,05$; $F_{benlik\ doyumu}=6,732$; $p<0,05$; $F_{sosyal\ çevre\ doyumu}=7,357$; $p<0,05$; $F_{iş\ doyumu}=6,804$; $p<0,05$). Anlamlı farklılığın

hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek üzere tamamlayıcı post-hoc analiz tekniklerin Scheffe çoklu karşılaştırma tekniği seçilmiştir.

Tablo 26.

Eski Eş İle Akrabalık Değişkenine Göre Yaşam Doyumu Ölçeği İle İlgili Sheffe Testi Sonuçları

	(I)	(J)	M-D (I-J)	SE	Sig.
Genel yaşam doyumunu	Akraba değil	Yakın akraba	1.01446	.56057	.416
		Uzak akraba	.42016*	.16326	.034
İlişki doyumunu	Uzak akraba	Yakın akraba	.42719	.82096	.952
		Akraba değil	-.64704*	.14994	.000
Benlik doyumunu	Akraba değil	Yakın akraba	.76361	.66793	.705
		Uzak akraba	.49716*	.14433	.003
Sosyal çevre doyumunu	Uzak akraba	Yakın akraba	.44591	.58799	.872
		Akraba değil	-.58641*	.17368	.003
İş doyumunu	Uzak akraba	Yakın akraba	.78655	.52276	.516
		Akraba değil	-.58590*	.17782	.004

Katılımcıların eski eşleri ile akrabalık durumuna göre yaşam doyumunu ölçeğinin alt boyutlarından genel yaşam doyumunu, ilişki doyumunu, benlik doyumunu, sosyal çevre doyumunu ve iş doyumunu ortalamaları arasındaki anlamlı farklılıklar olduğu belirlenmiş olup anlamlı farkların belirlenmesi için Scheffe testi yapılmıştır. Yaşam doyumunu ölçeği alt boyutlarından genel yaşam doyumunu, ilişki doyumunu, benlik doyumunu, sosyal çevre doyumunu ve iş doyumunu ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$). Buna göre katılımcılardan eski eşi akraba olmayanların genel yaşam doyumunu, ilişki doyumunu, benlik doyumunu, sosyal çevre doyumunu ve iş doyumunun eski eşi uzak akraba olanlardan anlamlı derecede yüksek ve farklılık gösterdiği ortaya çıkmıştır.

Tablo 27.

Tek Ebeveyn Olma Süresine Göre Yaşam Doyumu Düzeyleri İle İlgili Betimsel Değerler ve Tek Yönlü Varyans (Anova) Analizi Sonuçları

	Değişken	n	M	SD	F	p
Genel yaşam doyumunu	1 yıldan az	44	2.58	1.15	10.330	.000
	1-3 yıl	81	2.44	1.09		
	4-5 yıl	56	2.85	1.15		
	5-6 yıl	34	3.52	0.95		
	6 yıl üstü	42	3.47	1.01		
İlişki doyumunu	1 yıldan az	44	3.37	0.98	20.077	.000
	1-3 yıl	81	3.36	0.91		
	4-5 yıl	56	3.67	0.92		
	5-6 yıl	34	4.41	0.97		
	6 yıl üstü	42	4.56	0.42		
Benlik doyumunu	1 yıldan az	44	3.35	1.03	16.184	.000
	1-3 yıl	81	3.40	0.92		
	4-5 yıl	56	3.50	1.01		
	5-6 yıl	34	4.38	0.76		
	6 yıl üstü	42	4.39	0.53		
Sosyal çevre doyumunu	1 yıldan az	44	2.88	1.15	7.575	.000
	1-3 yıl	81	2.78	1.03		
	4-5 yıl	56	3.11	1.11		
	5-6 yıl	34	3.76	1.14		
	6 yıl üstü	42	3.61	1.08		
İş doyumunu	1 yıldan az	44	2.45	1.26	12.210	.000
	1-3 yıl	81	2.19	1.14		
	4-5 yıl	56	2.72	1.26		
	5-6 yıl	34	3.66	1.10		
	6 yıl üstü	42	3.26	1.11		

Tabloda, yaşam doyumunu ölçeği alt boyutlarından “genel yaşam doyumunu, ilişki, benlik doyumunu, sosyal çevre ve iş doyumunu” ortalamalarının tek ebeveyn olma süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları incelendiğinde tek ebeveyn olma süresilerine ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmuştur ($F_{genel\ yaşam\ doyumunu}=10,330$ ve $p<0,05$; $F_{ilişki\ doyumunu}=20,077$; $F_{benlik\ doyumunu}=16,184$; $p<0,05$; $p<0,05$; $F_{sosyal\ çevre\ doyumunu}=7,575$; $p<0,05$; $F_{iş\ doyumunu}=12,1210$ $p<0,05$). Anlamlı farklılığın hangi gruplarından kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı post-hoc analiz tekniklerin Scheffe çoklu karşılaştırma tekniği seçilmiştir.

Tablo 28.

Tek Ebeveyn Olma Süresine Göre Yaşam Doyumu Düzeyleri İle İlgili Sheffe Testi Sonuçları

	(I)	(J)	M-D (I-J)	SE	Sig.
Genel yaşam doyumu	5-6 yıl	1 yıldan az	.94385*	0.247	0.007
		1-3 yıl	1.07928*	0.221	0.000
		4-5 yıl	0.67139	0.235	0.090
		6 yıl üstü	0.04739	0.250	1.000
	6 yıl üstü	1 yıldan az	.89646*	0.233	0.006
		1-3 yıl	1.03189*	0.206	0.000
		4-5 yıl	0.62401	0.221	0.096
		5-6 yıl	-0.04739	0.250	1.000
İlişki doyumu	5-6 yıl	1 yıldan az	1.03904*	0.199	0.000
		1-3 yıl	1.05436*	0.179	0.000
		4-5 yıl	.74034*	0.190	0.005
		6 yıl üstü	-0.14538	0.202	0.971
	6 yıl üstü	1 yıldan az	1.18442*	0.188	0.000
		1-3 yıl	1.19974*	0.166	0.000
		4-5 yıl	.88571*	0.178	0.000
		5-6 yıl	0.14538	0.202	0.971
Benlik doyumu	5-6 yıl	1 yıldan az	1.03008*	0.20	0.00
		1-3 yıl	.98626*	0.18	0.00
		4-5 yıl	.88533*	0.19	0.00
		6 yıl üstü	-0.01050	0.20	1.00
	6 yıl üstü	1 yıldan az	1.04058*	0.19	0.00
		1-3 yıl	.99677*	0.17	0.00
		4-5 yıl	.89583*	0.18	0.00
		5-6 yıl	0.01050	0.20	1.00
Sosyal çevre doyumu	5-6 yıl	1 yıldan az	.88592*	0.25	0.01
		1-3 yıl	.98281*	0.22	0.00
		4-5 yıl	0.65161	0.24	0.11
		6 yıl üstü	0.15359	0.25	0.98
	6 yıl üstü	1 yıldan az	.73232*	0.24	0.05
		1-3 yıl	.82922*	0.21	0.00
		4-5 yıl	0.49802	0.22	0.29
		5-6 yıl	-0.15359	0.25	0.98
İş doyumu	5-6 yıl	1 yıldan az	1.20232*	0.27	0.00
		1-3 yıl	1.46345*	0.24	0.00
		4-5 yıl	.93662*	0.26	0.01
		6 yıl üstü	0.39496	0.27	0.72
	6 yıl üstü	1 yıldan az	.80736*	0.25	0.04
		1-3 yıl	1.06849*	0.22	0.00
		4-5 yıl	0.54167	0.24	0.28
		5-6 yıl	-0.39496	0.27	0.72

Katılımcıların genel yaşam doyumları tek ebeveyn olma sürelerine göre incelendiğinde; 5-6 yıl ve 6 yıl üstü süredir tek ebeveyn olanlar ile 1 yıl az ve 1-3 yıldır tek ebeveyn olanların yaşam doyumları arasında farklılaştığı ortaya çıkmıştır ($p<.05$). Araştırma sonucunda 5-6 yıl ve 6 yıl üstü süredir tek ebeveyn olan kadınların genel yaşam doyumlarının 1 yıl az ve 1-3 yıldır tek ebeveyn olanlardan yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.

Katılımcıların ilişki, benlik ve sosyal çevre doyumları tek ebeveyn olma sürelerine göre incelendiğinde; 5-6 yıl ve 6 yıl üstü süredir tek ebeveyn olanlar ile 1 yıl az, 1-3 yıl ve 4-5 yıldır tek ebeveyn olanların yaşam doyumları arasında farklılaştığı ortaya çıkmıştır ($p<.05$). Araştırma sonucunda 5-6 yıl ve 6 yıl üstü süredir tek ebeveyn olan kadınların ilişki, benlik ve sosyal çevre doyumlarının 1 yıl az, 1-3 yıl ve 4-5 yıldır tek ebeveyn olanlardan yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.

Katılımcıların iş doyumları tek ebeveyn olma sürelerine göre incelendiğinde; 5-6 yıl ve 6 yıl üstü süredir tek ebeveyn olanlar ile 1 yıl az ve 1-3 yıl tek ebeveyn olanların yaşam doyumları arasında farklılaştığı ortaya çıkmıştır ($p<.05$). Araştırma sonucunda 5-6 yıl ve 6 yıl üstü süredir tek ebeveyn olan kadınların ilişki ve benlik doyumlarının 1 yıl az ve 1-3 yıldır tek ebeveyn olanlardan yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.

Tablo 29.

Tek Ebeveyn Olma Nedeni Değişkenine Göre Yaşam Doyumu Ölçeği Alt Boyutları İle İlgili Betimsel Değerler ve Tek Yönlü Varyans (Anova) Analizi Sonuçları

	Değişken	n	M	SD	F	p
Genel yaşam doyumu	Eşin vefatı	101	2.19	0.93	66.942	.000
	Boşanma	94	3.87	0.74		
	Terk etme	39	2.36	0.93		
	Boşanmamış ayrı yaşıyor	23	2.56	0.97		
İlişki doyumu	Eşin vefatı	101	3.33	0.98	31.293	.000
	Boşanma	94	4.44	0.67		
	Terk etme	39	3.39	0.82		
	Boşanmamış ayrı yaşıyor	23	3.54	1.03		
Benlik doyumu	Eşin vefatı	101	3.25	0.99	34.120	.000
	Boşanma	94	4.40	0.61		
	Terk etme	39	3.41	0.75		
	Boşanmamış ayrı yaşıyor	23	3.36	1.03		
Sosyal çevre doyumu	Eşin vefatı	101	2.70	1.03	21.036	.000
	Boşanma	94	3.80	1.06		
	Terk etme	39	2.85	0.95		
	Boşanmamış ayrı yaşıyor	23	2.81	1.06		
İş doyumu	Eşin vefatı	101	2.27	1.12	24.836	.000
	Boşanma	94	3.52	1.12		
	Terk etme	39	2.25	1.17		
	Boşanmamış ayrı yaşıyor	23	2.23	1.12		

Tabloda, yaşam doyumu ölçeği alt boyutlarından “genel yaşam doyumu, ilişki, benlik doyumu, sosyal çevre ve iş doyumu” ortalamalarının tek ebeveyn olma nedeni değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları incelendiğinde tek ebeveyn olma nedenine göre ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır ($F_{genel\ yaşam\ doyumu}=66,942$, $p<0,05$; $F_{ilişki\ doyumu}=31,293$, $p<0,05$; $F_{benlik\ doyumu}=34,120$, $p<0,05$; $F_{sosyal\ çevre\ doyumu}=21,036$, $p<0,05$; $F_{iş\ doyumu}=24,836$; $p<0,05$). Anlamlı farklılığın hangi gruplarından kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı post-hoc analiz tekniklerin Scheffe çoklu karşılaştırma tekniği seçilmiştir.

Tablo 30.

Tek Ebeveyn Olma Nedeni Değişkenine Göre Yaşam Doyumu Ölçeği İle İlgili Scheffe Testi Sonuçları

	(I)	(J)	M-D (I-J)	SE	Sig.
Genel yaşam doyumu	Boşanma	Eşin vefatı	1.67230*	0.12	0.00
		Terk etme	1.50805*	0.17	0.00
		Boşanmamış ayrı yaşıyor	1.30905*	0.20	0.00
İlişki doyumu	Boşanma	Eşin vefatı	1.11023*	0.12	0.00
		Terk etme	1.05068*	0.16	0.00
		Boşanmamış ayrı yaşıyor	.90130*	0.20	0.00
Benlik doyumu	Boşanma	Eşin vefatı	1.14634*	0.12	0.00
		Terk etme	.98691*	0.16	0.00
		Boşanmamış ayrı yaşıyor	1.03847*	0.20	0.00
Sosyal çevre doyumu	Boşanma	Eşin vefatı	1.10529*	0.15	0.00
		Terk etme	.95881*	0.20	0.00
		Boşanmamış ayrı yaşıyor	.99337*	0.24	0.00
İş doyumu	Boşanma	Eşin vefatı	1.25065*	0.16	0.00
		Terk etme	1.27341*	0.21	0.00
		Boşanmamış ayrı yaşıyor	1.28939*	0.26	0.00

Katılımcıların tek ebeveyn olma nedenlerine göre yaşam doyumu ölçeğinin alt boyutlarından genel yaşam doyumu, ilişki doyumu, benlik, sosyal çevre ve iş doyumu ortalamaları arasındaki anlamlı farklılıklar olduğu belirlenmiş olup anlamlı farkların belirlenmesi için Scheffe testi yapılmıştır. Yaşam doyumu ölçeği alt boyutlarından genel yaşam doyumu ve alt boyutları ortalamalarının boşanma ile eşin vefatı, terk edilme ve boşanmamış ama ayrı yaşayan tek ebeveyn olanların ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$). Buna göre boşanarak tek

ebeveyn olan kadınların genel yaşam doyumu, ilişki doyumu, benlik, sosyal çevre ve iş doyumları eşin vefatı, terk edilme ve boşanmamış ama ayrı yaşayan tek ebeveyn olanlardan yüksektir.

Tablo 31.

Evlilik Sayısı Değişkenine Göre Yaşam Doyumu Ölçeği Alt Boyutları İle İlgili Betimsel Değerler ve Tek Yönlü Varyans (Anova) Analizi Sonuçları

	Değişken	n	M	SD	F	p
Genel yaşam doyumu	1 evlilik	205	2.85	1.11	0,615	0,54
	2 evlilik	47	2.85	1.34		
	3 evlilik ve üstü	5	3.43	1.39		
İlişki doyumu	1 evlilik	205	3.75	1.01	0,088	0,91
	2 evlilik	47	3.81	0.93		
	3 evlilik ve üstü	5	3.84	1.21		
Benlik doyumu	1 evlilik	205	3.75	0.91	1,143	0,32
	2 evlilik	47	3.52	1.24		
	3 evlilik ve üstü	5	3.55	1.50		
Sosyal çevre doyumu	1 evlilik	205	3.14	1.14	0,815	0,44
	2 evlilik	47	3.05	1.17		
	3 evlilik ve üstü	5	3.73	1.21		
İş doyumu	1 evlilik	205	2.73	1.25	1,147	0,39
	2 evlilik	47	2.58	1.36		
	3 evlilik ve üstü	5	3.47	1.52		

Tabloda, yaşam doyumu ölçeği alt boyutlarından “genel yaşam doyumu, iş doyumu, benlik doyumu, sosyal çevre doyumu, iş doyumu” ortalamalarının evlilik sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları incelendiğinde evlilik sayısı ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır ($F_{genel\ yaşam\ doyumu}=0,615$; $p>0,05$; $F_{ilişki\ doyumu}=0,088$; $p>0,05$; $F_{benlik\ doyumu}=1,143$; $p>0,05$; $F_{sosyal\ çevre\ doyumu}=0,815$; $p>0,05$; $F_{iş\ doyumu}=1,147$; $p>0,05$).

Tablo 32.

Çocuk Sayısı Değişkenine Göre Yaşam Doyumu Ölçeği Alt Boyutları İle İlgili Betimsel Değerler ve Tek Yönlü Varyans (Anova) Analizi Sonuçları

	Değişken	n	M	SD	F	p
Genel yaşam doyumunu	1 çocuk	120	3.27	1.02	12,430	0,001
	2 çocuk	93	2.63	1.13		
	3 çocuk	34	2.11	1.07		
	4 çocuk ve üstü	10	2.78	1.52		
İlişki doyumunu	1 çocuk	120	4.01	0.94	6,349	0,001
	2 çocuk	93	3.54	1.03		
	3 çocuk	34	3.41	0.85		
	4 çocuk ve üstü	10	4.18	1.00		
Benlik doyumunu	1 çocuk	120	4.01	0.90	10,794	0,001
	2 çocuk	93	3.44	1.01		
	3 çocuk	34	3.20	0.86		
	4 çocuk ve üstü	10	4.15	0.87		
Sosyal çevre doyumunu	1 çocuk	120	3.44	1.10	8,038	0,001
	2 çocuk	93	2.89	1.16		
	3 çocuk	34	2.59	0.94		
	4 çocuk ve üstü	10	3.63	1.00		
İş doyumunu	1 çocuk	120	3.10	1.15	10,091	0,001
	2 çocuk	93	2.49	1.27		
	3 çocuk	34	1.92	1.15		
	4 çocuk ve üstü	10	2.97	1.61		

Tabloda, yaşam doyumunu ölçeği alt boyutlarından “genel yaşam doyumunu, ilişki doyumunu, benlik doyumunu, sosyal çevre doyumunu, iş doyumunu” ortalamalarının katılımcıların çocuk sayılarına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları incelendiğinde katılımcıların çocuk sayıları ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmuştur ($F_{genel yaşam doyumunu}=21,705$; $p<0,05$; $F_{ilişki doyumunu}=7,987$; $p<0,05$; $F_{benlik doyumunu}=13,803$; $p<0,05$; $F_{sosyal çevre doyumunu}=8,478$; $p<0,05$; $F_{iş doyumunu}=13,356$; $p<0,05$). Anlamlı farklılığın hangi çocuk sayısına sahip katılımcılar arasında olduğunu belirlemek üzere tamamlayıcı post-hoc analiz tekniklerinden Scheffe çoklu karşılaştırma tekniği seçilmiştir.

Tablo 33.*Çocuk Sayısı Değişkenine Göre Yaşam Doyumu Ölçeği İle İlgili Scheffe Testi Sonuçları*

	(I)	(J)	M-D (I-J)	SE	Sig.
Genel yaşam doyumunu	1 çocuk	2 çocuk	.63763*	.15024	.001
		3 çocuk	1.15882*	.21127	.000
		4 çocuk ve üstü	.48333	.35793	.610
İlişki doyumunu	1 çocuk	2 çocuk	.46575*	.13339	.008
		3 çocuk	.59912*	.18759	.018
		4 çocuk ve üstü	-.17500	.31780	.959
Benlik doyumunu	1 çocuk	2 çocuk	.57164*	.12931	.000
		3 çocuk	.80907*	.18184	.000
		4 çocuk ve üstü	-.13750	.30807	.978
	4 çocuk ve üstü	1 çocuk	.13750	.30807	.978
		2 çocuk	.70914	.31149	.162
		3 çocuk	.94657	.33671	.050
Sosyal çevre doyumunu	1 çocuk	2 çocuk	.54642*	.15203	.006
		3 çocuk	.85065*	.21379	.002
		4 çocuk ve üstü	-.19444	.36219	.962
İş doyumunu	1 çocuk	2 çocuk	.60815*	.16767	.005
		3 çocuk	1.18121*	.23579	.000
		4 çocuk ve üstü	.13611	.39946	.990

Katılımcıların çocuk sayılarına göre yaşam doyumunu ölçeğinin alt boyutları ortalamaları arasındaki anlamlı farklılıklar olduğu belirlenmiş olup anlamlı farkların belirlenmesi için Scheffe testi yapılmıştır. Yaşam doyumunu ölçeği alt boyutlarından genel yaşam doyumunu, ilişki doyumunu, benlik doyumunu, sosyal çevre doyumunu ve iş doyumununun 1 çocuk sahibi olanlar ile 2 ve 3 çocuk sahibi olanların ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$). Ortaya çıkan bu fark 1 çocuk sahibi olan katılımcılar lehine gerçekleşmiştir. Buna göre 1 çocuk sahibi olan katılımcıların genel yaşam doyumunu, ilişki doyumunu, benlik doyumunu, sosyal çevre doyumunu ve iş doyumununun 2 ve 3 çocuk sahibi olanlardan yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.

Yaşam doyumunu ölçeği alt boyutlarından benlik doyumununun 4 ve üstü çocuk sahibi olanlar ile 3 çocuk sahibi olanların ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$). Ortaya çıkan bu fark 4 ve üstü çocuk sahibi olan katılımcılar lehine gerçekleşmiştir. Katılımcıların benlik doyumunu ortalamaları incelendiğinde ise 4 ve üstü çocuk sahibi olan katılımcılarda yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.

Tablo 34.

Yaşanılan Yer Değişkenine Göre Yaşam Doyumu Ölçeği Alt Boyutları İle İlgili Betimsel Değerler ve Tek Yönlü Varyans (Anova) Analizi Sonuçları

	Değişken	n	M	SD	F	p
Genel yaşam doyumunu	Tek başıma yaşıyorum	43	3.12	1.26	1,692	0,18
	Çocuklarımla yaşıyorum	170	2.78	1.15		
	Ailemle yaşıyorum	44	2.95	1.06		
İlişki doyumunu	Tek başıma yaşıyorum	43	3.90	0.88	2,680	0,07
	Çocuklarımla yaşıyorum	170	3.81	0.94		
	Ailemle yaşıyorum	44	3.46	1.25		
Benlik doyumunu	Tek başıma yaşıyorum	43	3.86	1.07	0,731	0,48
	Çocuklarımla yaşıyorum	170	3.66	0.98		
	Ailemle yaşıyorum	44	3.73	0.95		
Sosyal çevre doyumunu	Tek başıma yaşıyorum	43	3.25	1.16	0,595	0,55
	Çocuklarımla yaşıyorum	170	3.15	1.11		
	Ailemle yaşıyorum	44	2.98	1.25		
İş doyumunu	Tek başıma yaşıyorum	43	2.75	1.40	0,046	0,95
	Çocuklarımla yaşıyorum	170	2.70	1.25		
	Ailemle yaşıyorum	44	2.76	1.27		

Tabloda, yaşam doyumunu ölçeği alt boyutlarından “genel yaşam doyumunu, iş doyumunu, benlik doyumunu, sosyal çevre doyumunu, iş doyumunu” ortalamalarının katılımcıların yaşadıkları yer değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları incelendiğinde katılımcıların yaşadıkları yer ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır ($F_{genel\ yaşam\ doyumunu}=1,692$; $p>0,05$; $F_{ilişki\ doyumunu}=2,680$; $p>0,05$; $F_{benlik\ doyumunu}=0,731$; $p>0,05$; $F_{sosyal\ çevre\ doyumunu}=0,595$ $p>0,05$; $F_{iş\ doyumunu}=0,046$; $p>0,05$).

Tablo 35.

Evlenmeden Önce Anne ve Babanın Birliktelik Durumu Değişkenine Göre Yaşam Doyumunu Ölçeği Alt Boyutları İle İlgili Betimsel Değerler ve Tek Yönlü Varyans (Anova) Analizi Sonuçları

	Değişken	n	M	SD	F	p
Genel yaşam doyumunu	Anne baba birlikte yaşıyor	175	2.89	1.11	1,699	0,16
	Boşanmış	42	2.97	1.26		
	Ebeveynden biri vefat etmiş	29	2.45	1.23		
	Ayrı yaşıyor	11	3.20	1.13		
İlişki doyumunu	Anne baba birlikte yaşıyor	175	3.77	1.04	0,373	0,77
	Boşanmış	42	3.86	0.84		
	Ebeveynden biri vefat etmiş	29	3.66	0.78		
	Ayrı yaşıyor	11	3.56	1.29		
Benlik doyumunu	Anne baba birlikte yaşıyor	175	3.78	0.96	1,431	0,23
	Boşanmış	42	3.68	1.14		
	Ebeveynden biri vefat etmiş	29	3.41	0.84		
	Ayrı yaşıyor	11	3.43	1.16		
Sosyal çevre doyumunu	Anne baba birlikte yaşıyor	175	3.21	1.13	1,221	0,30
	Boşanmış	42	2.90	1.24		
	Ebeveynden biri vefat etmiş	29	2.95	0.97		
	Ayrı yaşıyor	11	3.39	1.32		
İş doyumunu	Anne baba birlikte yaşıyor	175	2.79	1.26	1,088	0,35
	Boşanmış	42	2.63	1.39		
	Ebeveynden biri vefat etmiş	29	2.37	1.32		
	Ayrı yaşıyor	11	2.94	0.95		

Tabloda, yaşam doyumunu ölçeği alt boyutlarından “genel yaşam doyumunu, iş doyumunu, benlik doyumunu, sosyal çevre doyumunu, iş doyumunu” ortalamalarının katılımcıların evlenmeden önce anne ve babasının birliktelik durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları incelendiğinde katılımcıların evlenmeden önce anne ve babasının birliktelik durumu ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır ($F_{genel\ yaşam\ doyumunu}=1,699$; $p>0,05$; $F_{ilişki\ doyumunu}=0,373$; $p>0,05$; $F_{benlik\ doyumunu}=1,431$; $p>0,05$; $F_{sosyal\ çevre\ doyumunu}=1,221$; $p>0,05$; $F_{iş\ doyumunu}=1,088$; $p>0,05$).

Tablo 36.

Tek Ebeveyn Olma Sürecinde Destek Görülen Kişi Değişkenine Göre Yaşam Doyumu Ölçeği Alt Boyutları İle İlgili Betimsel Değerler ve Tek Yönlü Varyans (Anova) Analizi Sonuçları

	Değişken	n	M	SD	F	p
Genel yaşam doyumu	Ailemden	111	3.24	1.12	23,749	0,001
	Arkadaşlarım ve yakın çevrem	68	3.19	0.94		
	Komşularım	4	1.67	1.22		
	Destek görmedim	74	2.07	0.95		
İlişki doyumu	Ailemden	111	3.88	1.00	9,058	0,001
	Arkadaşlarım ve yakın çevrem	68	4.09	0.83		
	Komşularım	4	2.80	0.16		
	Destek görmedim	74	3.35	1.00		
Benlik doyumu	Ailemden	111	3.97	0.92	15,862	0,001
	Arkadaşlarım ve yakın çevrem	68	3.92	0.91		
	Komşularım	4	2.13	0.25		
	Destek görmedim	74	3.20	0.93		
Sosyal çevre doyumu	Ailemden	111	3.43	1.09	9,369	0,001
	Arkadaşlarım ve yakın çevrem	68	3.27	1.11		
	Komşularım	4	2.42	0.69		
	Destek görmedim	74	2.61	1.10		
İş doyumu	Ailemden	111	3.03	1.28	12,456	0,001
	Arkadaşlarım ve yakın çevrem	68	3.00	1.11		
	Komşularım	4	1.33	0.67		
	Destek görmedim	74	2.08	1.17		

Tablo 37.

Tek Ebeveyn Olma Sürecinde Destek Görülen Kişi Değişkenine Göre Yaşam Doyumu Ölçeği İle İlgili Sheffe Testi Sonuçları

	(I)	(J)	M-D (I-J)	SE	Sig.
Genel yaşam doyumunu	Komşularım	Ailemden	-1.57207*	.52366	.031
		Arkadaşlarım ve yakın çevrem	-1.52206*	.52939	.043
		Destek görmedim	-.40090	.52819	.902
	Destek görmedim	Ailemden	-1.17117*	.15442	.000
		Arkadaşlarım ve yakın çevrem	-1.12116*	.17285	.000
		Komşularım	.40090	.52819	.902
İlişki doyumunu	Destek görmedim	Ailemden	-.52230*	.14279	.005
		Arkadaşlarım ve yakın çevrem	-.73192*	.15983	.000
		Komşularım	.55338	.48841	.733
Benlik doyumunu	Ailemden	Arkadaşlarım ve yakın çevrem	.05228	.14044	.987
		Komşularım	1.84272*	.46414	.002
		Destek görmedim	.76839*	.13687	.000
	Arkadaşlarım ve yakın çevrem	Ailemden	-.05228	.14044	.987
		Komşularım	1.79044*	.46922	.003
		Destek görmedim	.71612*	.15320	.000
Sosyal çevre doyumunu	Destek görmedim	Ailemden	-.82132*	.16397	.000
		Arkadaşlarım ve yakın çevrem	-.66640*	.18354	.005
		Destek görmedim	.82132*	.16397	.000
		Komşularım	.19144	.56086	.990
İş doyumunu	Destek görmedim	Ailemden	-.94595*	.17990	.000
		Arkadaşlarım ve yakın çevrem	-.91892*	.20137	.000
		Komşularım	.74775	.61535	.688

Tablo 38.

Tekrardan Evlenmeyi Düşünme Değişkenine Göre Yaşam Doyumu Ölçeği Alt Boyutları İle İlgili Betimsel Değerler ve Tek Yönlü Varyans (Anova) Analizi Sonuçları

	Değişken	n	M	SD	F	p
Genel yaşam doyumunu	Evet	99	2.59	1.18	5,138	0,006
	Hayır	88	3.12	1.06		
	Kararsızım	70	2.93	1.18		
İlişki doyumunu	Evet	99	3.52	1.12	4,855	0,009
	Hayır	88	3.94	0.87		
	Kararsızım	70	3.88	0.89		
Benlik doyumunu	Evet	99	3.42	1.07	8,049	0,001
	Hayır	88	3.98	0.83		
	Kararsızım	70	3.75	0.95		
Sosyal çevre doyumunu	Evet	99	3.02	1.14	1,024	0,361
	Hayır	88	3.17	1.09		
	Kararsızım	70	3.27	1.22		
İş doyumunu	Evet	99	2.53	1.26	3,197	0,43
	Hayır	88	2.69	1.19		
	Kararsızım	70	3.03	1.37		

Tabloda, yaşam doyumu ölçeği alt boyutlarından “genel yaşam doyumu, ilişki doyumu, benlik doyumu” ortalamalarının tekrardan evlenmeyi düşünme değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları incelendiğinde tekrardan evlenmeyi düşünme ile ilgili cevapların ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmuştur ($F_{genel\ yaşam\ doyumu}=5,138$; $p<0,05$; $F_{ilişki\ doyumu}=4,835$; $p<0,05$; $F_{benlik\ doyumu}=8,049$; $p<0,05$). Yaşam doyumu ölçeği alt boyutlarından “sosyal çevre ve iş doyumu” boyutu ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır ($F_{sosyal\ çevre\ doyumu}=2,516$; $p>0,05$; $F_{iş\ doyumu}=5,892$; $p<0,05$). genel yaşam doyumu, ilişki doyumu ve benlik doyumu ile tekrardan evlenmeyi düşünme değişkeni ortalamaları arasındaki anlamlı farklılığı belirlemek üzere tamamlayıcı post-hoc analiz tekniklerin Scheffe çoklu karşılaştırma tekniği seçilmiştir.

Tablo39.

Tekrardan Evlenmeyi Düşünme Değişkenine Göre Yaşam Doyumu Ölçeği İle İlgili Sheffe Testi Sonuçları

	(I)	(J)	M-D (I-J)	SE	Sig.
Genel yaşam doyumu	Evet	Hayır	-.52652*	.16369	.005
		Kararsızım	-.34004	.18435	.188
İlişki doyumu	Evet	Hayır	-.41389*	.14595	.015
		Kararsızım	-.35811	.15540	.066
Benlik doyumu	Evet	Hayır	-.56124*	.13963	.000
		Kararsızım	-.33066	.15645	.104

Katılımcıların tekrardan evlenmeyi düşünme ile ilgili cevaplarına göre yaşam doyumu ölçeğinin alt boyutlarından genel yaşam doyumu, ilişki doyumu ve benlik doyumu ortalamaları arasındaki anlamlı farklılıklar olduğu belirlenmiş olup anlamlı farkların belirlenmesi için Scheffe testi yapılmıştır. Yaşam doyumu ölçeği alt boyutlarından genel yaşam doyumu, ilişki doyumu ve benlik doyumu ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$). Buna göre katılımcılardan tekrardan evlenmeyi düşünmeyenlerin genel yaşam doyumu, ilişki doyumu ve benlik doyumu tekrardan evlenmeyi düşünenlerden anlamlı derecede yüksek ve farklılık gösterdiği ortaya çıkmıştır.

Psikolojik İyi Oluş İle İlgili Bulgular

Tablo40.

Yaş Gruplarına Göre Psikolojik İyi Oluş Düzeyleri İle İlgili Betimsel Değerler ve Tek Yönlü Varyans (Anova) Analizi Sonuçları

	Değişken	n	M	SD	F	p
Psikolojik iyi oluş	18-25 yaş	20	4.00	1.85	1,802	0,099
	26-30 yaş	73	4.61	1.53		
	31-35 yaş	60	4.16	1.50		
	36-40 yaş	48	4.39	1.66		
	41-45 yaş	34	4.63	1.56		
	46-50 yaş	12	4.71	1.55		
	51 yaş ve üstü	10	5.61	1.14		

Tek ebeveyn kadınların psikolojik iyi oluş ölçeği ortalamaları yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) testi sonucunda yaş grupları ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olmadığı ortaya çıkmıştır ($F=1,802$; $p<0,05$).

Tablo41.

Gelir Gruplarına Göre Psikolojik İyi Oluş Düzeyleri İle İlgili Betimsel Değerler ve Tek Yönlü Varyans (Anova) Analizi Sonuçları

	Değişken	n	M	SD	F	p
Psikolojik iyi oluş	1000 TL altı	42	3.36	1.40	27,067	0,001
	1000-2000 TL	44	3.56	1.41		
	2001-3000 TL	47	4.13	1.35		
	3001-4000 TL	28	4.24	1.25		
	4001-5000 TL	57	5.32	1.21		
	5001 TL ve üstü	39	5.97	1.03		

Tek ebeveyn kadınların psikolojik iyi oluş ölçeği ortalamaları aylık gelir düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) testi sonucunda aylık gelir düzeyi grupları ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olduğu ortaya çıkmıştır ($F=1,802$; $p<0,05$). tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucu aylık gelir düzeyi grupları ortalamaları arasında ortaya çıkan farklılığın belirlenmesi için Scheffe çoklu karşılaştırma tekniği seçilmiş ve analizler yapılmıştır.

Tablo 42.*Gelir Gruplarına Göre Psikolojik İyi Oluş Düzeyleri Scheffe Testi*

(I) gelir	(J) gelir	M-D (I-J)	SE	Sig.
4001-5000 TL	1000 TL altı	1.96954*	.26182	.000
	1000-2000 TL	1.76206*	.25837	.000
	2001-3000 TL	1.19158*	.25367	.001
	3001-4000 TL	1.08030*	.29713	.024
	5001 TL ve üstü	-.64339	.26755	.331
5001 TL ve üstü	1000 TL altı	2.61293*	.28631	.000
	1000-2000 TL	2.40545*	.28316	.000
	2001-3000 TL	1.83497*	.27888	.000
	3001-4000 TL	1.72369*	.31891	.000
	4001-5000 TL	.64339	.26755	.331

Psikolojik iyi oluş ortalamalarının aylık gelir değişkenine göre hangi alt gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrası post-hoc Scheffe testi sonucunda 4001-5000 TL, 5001 ve üstü gelir grubu ile 1000 TL altı, 1000-2000 TL, 2001-3000 TL, 3001-4000 TL gelir grubu arasında 4001-5000 TL, 5001 ve üstü gelir grubu lehine istatistiksel olarak ($p < 0,05$) düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Bu durum, 4001-5000 TL, 5001 ve üstü gelir grubundaki tek ebeveyn kadınların, 1000 TL altı, 1000-2000 TL, 2001-3000 TL ve 3001-4000 TL gelir gruba göre daha fazla psikolojik iyi oluş düzeyinde olduklarını ortaya koymaktadır. Diğer gelir grupları arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > 0,05$).

Tablo43.*Hayatın Büyük Çoğunluğunun Geçtiği Yer ve Psikolojik İyi Oluş İle İlgili Betimsel Değerler ve Tek Yönlü Varyans (Anova) Analizi Sonuçları*

Değişken		n	M	SD	F	p
Psikolojik iyi oluş	Köy	26	3.61	1.38	10,415	0,001
	İlçe merkezi	87	4.11	1.45		
	İl merkezi	144	4.83	1.59		

Tek ebeveyn kadınların psikolojik iyi oluş ölçeği ortalamaları hayatın büyük çoğunluğunun geçtiği yer değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) testi sonucunda hayatın büyük çoğunluğunun geçtiği yer ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olduğu ortaya çıkmıştır ($F=10,415$; $p < 0,05$). Tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucu hayatın

büyük çoğunluğunun geçtiği yer grupları ortalamaları arasında ortaya çıkan farklılığın belirlenmesi için Scheffe çoklu karşılaştırma tekniği seçilmiş ve analizler yapılmıştır.

Tablo 44.

Hayatın Büyük Çoğunluğunun Geçtiği Yer ve Psikolojik İyi Oluş Scheffe Testi

(I)	(J)	M-D (I-J)	SE	Sig.
	İlçe merkezi	-.50437	.34119	.337
Köy	İl merkezi	-1.21668*	.32528	.001
İl merkezi	Köy	1.21668*	.32528	.001
	İlçe merkezi	.71231*	.20728	.003

Psikolojik iyi oluş ortalamalarının hayatın büyük çoğunluğunun geçtiği yer değişkenine göre hangi alt gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrası post-hoc Scheffe testi sonucunda hayatın büyük çoğunluğu il merkezinde geçenler ile hayatın büyük çoğunluğu köy ve ilçede geçenler arasında, hayatın büyük çoğunluğu il merkezinde geçenler lehine istatistiksel olarak ($p<0,05$) düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Bu durum, hayatın büyük çoğunluğu il merkezinde geçen tek ebeveyn kadınların, hayatın büyük çoğunluğu köy ve ilçede geçenlere göre daha fazla psikolojik iyi oluş düzeyinde olduklarını ortaya koymaktadır. Bununla birlikte hayatın büyük çoğunluğu köyde geçenler ile hayatın büyük çoğunluğu ilçede geçenler arasında, hayatın büyük çoğunluğu ilçe merkezinde geçenler lehine istatistiksel olarak ($p<0,05$) düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0,05$). Bu durum, hayatın büyük çoğunluğu ilçe merkezinde geçen tek ebeveyn kadınların, hayatın büyük çoğunluğu köyde geçenlere göre daha fazla psikolojik iyi oluş düzeyinde olduklarını ortaya koymaktadır.

Tablo 45.

Eğitim Durumu ve Psikolojik İyi Oluş İle İlgili Betimsel Değerler ve Tek Yönlü Varyans (Anova) Analizi Sonuçları

	Değişken	n	M	SD	F	p
Psikolojik iyi oluş	Okuryazar	25	3.70	1.19	26,168	0,001
	İlkokul	51	3.58	1.44		
	Ortaokul	39	3.79	1.51		
	Lise	32	3.91	1.37		
	Üniversite	110	5.45	1.25		

Tek ebeveyn kadınların psikolojik iyi oluş ölçeği ortalamaları eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) testi sonucunda eğitim düzeyi ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olduğu ortaya çıkmıştır ($F=26,168$; $p<0,05$). Tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucu eğitim düzeyi grupları ortalamaları arasında ortaya çıkan farklılığın belirlenmesi için Scheffe çoklu karşılaştırma tekniği seçilmiş ve analizler yapılmıştır.

Tablo 46.

Eğitim Durumu ve Psikolojik İyi Oluş Scheffe Testi

(I)	(J)	M-D (I-J)	SE	Sig.
Üniversite	Okuryazar	1.74545*	.29689	.000
	İlkokul	1.86632*	.22700	.000
	Ortaokul	1.65058*	.24972	.000
	Lise	1.54032*	.26913	.000

Psikolojik iyi oluş ortalamalarının eğitim düzeyi değişkenine göre hangi alt gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrası post-hoc Scheffe testi sonucunda üniversite mezunu olanlar ile okuryazar, ilkokul, ortaokul ve lise arasında üniversite mezunu olanlar lehine istatistiksel olarak ($p<0,05$) düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Bu durum üniversite mezunu tek ebeveyn kadınların, okuryazar, ilkokul, ortaokul ve lise mezunlarına göre daha fazla psikolojik iyi oluş düzeyinde olduklarını ortaya koymaktadır. Diğer gelir grupları arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 47.

Evlenme Yaş Grupları ve Psikolojik İyi Oluş İle İlgili Betimsel Değerler ve Tek Yönlü Varyans (Anova) Analizi Sonuçları

	Değişken	n	M	SD	F	p
Psikolojik iyi oluş	18-25 yaş	81	2.78	1.08	12,592	0,001
	18 yaş altı	17	3.40	1.05		
	26-30 yaş	56	3.65	0.89		
	31-35 yaş	60	2.86	1.14		
	36 yaş üstü	43	1.80	0.77		

Tek ebeveyn kadınların psikolojik iyi oluş ölçeği ortalamaları evlenme yaşı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla

yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) testi sonucunda evlenme yaş grupları ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olduğu ortaya çıkmıştır ($F=12,592$; $p<0,05$). Tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucu evlenme yaş grupları ortalamaları arasında ortaya çıkan farklılığın belirlenmesi için Scheffe çoklu karşılaştırma tekniği seçilmiş ve analizler yapılmıştır.

Tablo 48.

Evlenme Yaş Grupları ve Psikolojik İyi Oluş Scheffe Testi

(I)	(J)	M-D (I-J)	SE	Sig.
	18-25 yaş	.90462*	.25292	.014
	18 yaş altı	.29451	.40300	.970
	31-35 yaş	1.02783*	.27041	.007
26-30 yaş	36 yaş üstü	2.02248*	.29509	.000
36 yaş üstü	18-25 yaş	-1.11785*	.27460	.003
	18 yaş altı	-1.72797*	.41694	.002
	26-30 yaş	-2.02248*	.29509	.000
	31-35 yaş	-.99465*	.29078	.022

Psikolojik iyi oluş ortalamalarının evlenme yaşı değişkenine göre hangi alt gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrası post-hoc Scheffe testi sonucunda evlenme yaş grubu 26-30 olanlar ile evlenme yaşı 18-25 yaş, 31-35 yaş ve 36 ve üstü olanlar arasında, evlenme yaşı 26-30 yaş olanlar lehine istatistiksel olarak ($p<0,05$) düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Bu durum evlenme yaşı 26-30 yaş olan tek ebeveyn kadınların, evlenme yaşı 18-25 yaş, 31-35 yaş ve 36 ve üstü olanlara göre daha fazla psikolojik iyi oluş düzeyinde olduklarını ortaya koymaktadır. Ayrıca evlenme yaş grubu 36 yaş ve üstü olanlar ile evlenme yaşı 18-25 yaş, 26-30 31-35 yaş olanlar arasında istatistiksel olarak ($p<0,05$) düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Bu durum evlenme yaşı 36 yaş ve üstü olan tek ebeveyn kadınların, evlenme yaşı 18-25 yaş, 26-30 31-35 yaş olanlara göre daha az psikolojik iyi oluş düzeyinde olduklarını ortaya koymaktadır.

Tablo 49.

Evliliğe Karar Verme ve Psikolojik İyi Oluş İle İlgili Betimsel Değerler Ve Tek Yönlü Varyans (Anova) Analizi Sonuçları

Değişken		n	M	SD	F	p
Psikolojik iyi oluş	Kendim karar verdim	189	4.86	1.50	29,762	0,001
	Ailem karar verdi ben onayladım	59	3.47	1.21		
	Zorla evlendirildim	9	2.56	1.09		

Tek ebeveyn kadınların psikolojik iyi oluş ölçeği ortalamaları evliliğe karar verme değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) testi sonucunda evlenmeye karar verme ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olduğu ortaya çıkmıştır (F=29,762; p<0,05). Tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucu evliliğe karar verme ortalamaları arasında ortaya çıkan farklılığın belirlenmesi için Scheffe çoklu karşılaştırma tekniği seçilmiş ve analizler yapılmıştır.

Tablo 50.

Evliliğe Karar Verme ve Psikolojik İyi Oluş Scheffe Testi

(I)	(J)	M-D (I-J)	SE	Sig.
Ailem karar verdi ben onayladım	Kendim karar verdim	-1.39620*	.21314	.000
	Zorla evlendirildim	.91266	.51145	.206
Zorla evlendirildim	Kendim karar verdim	-2.30886*	.48761	.000
	Ailem karar verdi ben onayladım	-.91266	.51145	.206

Psikolojik iyi oluş ortalamalarının evliliğe karar verme değişkenine göre hangi alt gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrası post-hoc Scheffe testi sonucunda evliliğe ailesi karar verenler ile evliliğe kendisi karar verenler arasında istatistiksel olarak (p<0,05) düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Bu durum evliliğe kendisi karar veren tek ebeveyn kadınların, evliliğe ailesi karar verenlere göre daha yüksek psikolojik iyi oluş düzeyinde olduklarını ortaya koymaktadır. Ayrıca tek ebeveyn kadınlardan zorla evlendirilenle ile evliliğe kendisi karar verenler arasında istatistiksel olarak (p<0,05) düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Bu durum zorla evlendirilen tek ebeveyn kadınların, evliliğe kendisi karar verenlere göre daha az psikolojik iyi oluş düzeyinde olduklarını ortaya koymaktadır.

Tablo 51.

Evlenme Türü ve Psikolojik İyi Oluş İle İlgili Betimsel Değerler ve Tek Yönlü Varyans (Anova) Analizi Sonuçları

	Değişken	n	M	SD	F	p
Psikolojik iyi oluş	Kaçarak evlendim	20	4.20	1.36	26,578	0,001
	Ailemin rızası ile evlendim	39	3.31	1.17		
	Severek ve isteyerek evlendim	156	5.06	1.45		
	Görücü usulüyle evlendim	42	3.43	1.34		

Tek ebeveyn kadınların psikolojik iyi oluş ölçeği ortalamaları evlenme türü değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) testi sonucunda evlenme türü ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olduğu ortaya çıkmıştır (F=26,578; p<0,05). Tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucu evlilik türü ortalamaları arasında ortaya çıkan farklılığın belirlenmesi için Scheffe çoklu karşılaştırma tekniği seçilmiş ve analizler yapılmıştır.

Tablo 52.

Evlenme Türü ve Psikolojik İyi Oluş Scheffe Testi

(I)	(J)	M-D (I-J)	SE	Sig.
Severek ve isteyerek evlendim	Kaçarak evlendim	.86170	.32950	.080
	Ailemin rızası ile evlendim	1.74760*	.24837	.000
	Görücü usulüyle evlendim	1.63015*	.24117	.000

Psikolojik iyi oluş ortalamalarının evlenme türü değişkenine göre hangi alt gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrası post-hoc Scheffe testi sonucunda severek ve isteyerek evlenenler ile aile rızası ve görücü usulüyle evlenenler arasında istatistiksel olarak (p<0,05) düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Bu durum severek ve isteyerek evlenen tek ebeveyn kadınların ile aile rızası ve görücü usulüyle evlenenlere göre daha yüksek psikolojik iyi oluş düzeyinde olduklarını ortaya koymaktadır.

Tablo53.

Eş İle Akrabalık Durumu ve Psikolojik İyi Oluş İle İlgili Betimsel Değerler ve Tek Yönlü Varyans (Anova) Analizi Sonuçları

	Değişken	n	M	SD	F	p
Psikolojik iyi oluş	Yakın akraba	4	3.13	1.70	7,739	0,001
	Uzak akraba	57	3.85	1.50		
	Akraba değil	196	4.67	1.55		

Tek ebeveyn kadınların psikolojik iyi oluş ölçeği ortalamaları eski eş ile akrabalık durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) testi sonucunda eş ile akrabalık durumu ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olduğu ortaya çıkmıştır (F=7,739; p<0,05). Tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucu eş ile akrabalık durumu ortalamaları arasında ortaya çıkan farklılığın belirlenmesi için Scheffe çoklu karşılaştırma tekniği seçilmiş ve analizler yapılmıştır.

Tablo 54.

Eş İle Akrabalık Durumu ve Psikolojik İyi Oluş Scheffe Testi

(I)	(J)	M-D (I-J)	SE	Sig.
Yakın akraba	Uzak akraba	-.72588	.79738	.661
	Akraba değil	-1.54337	.77862	.142
Uzak akraba	Yakın akraba	.72588	.79738	.661
	Akraba değil	-.81749*	.23199	.002
Akraba değil	Yakın akraba	1.54337	.77862	.142
	Uzak akraba	.81749*	.23199	.002

Psikolojik iyi oluş ortalamalarının eski eş ile akrabalık değişkenine göre hangi alt gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrası post-hoc Scheffe testi sonucunda eski eş ile akraba olmayanlar ile eski eş ile uzaktan akraba olanlar arasında istatistiksel olarak (p<0,05) düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Bu durum eski eş ile akraba olan tek ebeveyn kadınların, eski eş ile uzaktan akraba olanlara göre daha yüksek psikolojik iyi oluş düzeyinde olduklarını ortaya koymaktadır. Genel olarak eş ile akrabalık ilişkisi arttıkça tek ebeveyn kadınların psikolojik iyi oluş düzeylerinin azaldığı ortaya çıkmaktadır.

Tablo 55.

Tek Ebeveyn Olma Süresine Göre Psikolojik İyi Oluş Düzeyleri İle İlgili Betimsel Değerler ve Tek Yönlü Varyans (Anova) Analizi Sonuçları

	Değişken	n	M	SD	F	p
Psikolojik iyi oluş	1 yıldan az	44	3.89	1.55	16.380	.000
	1-3 yıl	81	3.86	1.40		
	4-5 yıl	56	4.33	1.52		
	5-6 yıl	34	5.67	1.41		
	6 yıl üstü	42	5.42	1.18		

Tabloda tek ebeveyn olma sürelerine göre psikolojik iyi oluş ortalamalarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları incelendiğinde tek ebeveyn olma süresilerine ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmuştur ($F=10,330$, $p<0.05$). Anlamlı farklılığın hangi gruplarından kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı post-hoc analiz tekniklerin Scheffe çoklu karşılaştırma tekniği seçilmiştir.

Tablo 56.

Tek Ebeveyn Olma Süresine Göre Psikolojik İyi Oluş Düzeyleri İle İlgili Sheffe Testi Sonuçları

	(I)	(J)	M-D (I-J)	SE	Sig.
Psikolojik iyi oluş	5-6 yıl	1 yıldan az	1.77504*	0.32	0.00
		1-3 yıl	1.80646*	0.29	0.00
		4-5 yıl	1.33876*	0.31	0.00
		6 yıl üstü	0.25160	0.33	0.96
	6 yıl üstü	1 yıldan az	1.52344*	0.31	0.00
		1-3 yıl	1.55486*	0.27	0.00
		4-5 yıl	1.08716*	0.29	0.01
		5-6 yıl	-0.25160	0.33	0.96

Katılımcıların psikolojik iyi oluş ortalamaları tek ebeveyn olma sürelerine göre incelendiğinde; 5-6 yıl ve 6 yıl üstü süredir tek ebeveyn olanlar ile 1 yıl az ve 1-3 yıldır tek ebeveyn olanların psikolojik iyi oluş düzeylerinin farklılaştığı ortaya çıkmıştır ($p<0.05$). Araştırma sonucunda 5-6 yıl ve 6 yıl üstü süredir tek ebeveyn olan kadınların psikolojik iyi oluş düzeylerinin 1 yıl az ve 1-3 yıldır tek ebeveyn olanlardan yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.

Tablo 57.

Tek Ebeveyn Olma Nedeni ve Psikolojik İyi Oluş İle İlgili Betimsel Değerler ve Tek Yönlü Varyans (Anova) Analizi Sonuçları

Değişken		n	M	SD	F	p
Psikolojik iyi oluş	Eşin vefatı	101	3.73	1.47	43.055	.000
	Boşanma	94	5.67	1.09		
	Terk etme	39	3.71	1.24		
	Boşanmamış ayrı yaşıyor	23	4.03	1.34		

Tek ebeveyn kadınların psikolojik iyi oluş ölçeği ortalamaları tek ebeveyn olma değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) testi sonucunda tek ebeveyn olma ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olduğu ortaya çıkmıştır ($F=43,055$; $p<0,05$). Tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucu tek ebeveyn olma ortalamaları arasında ortaya çıkan farklılığın belirlenmesi için Scheffe çoklu karşılaştırma tekniği seçilmiş ve analizler yapılmıştır.

Tablo 58.

Tek Ebeveyn Nedenine Göre Psikolojik İyi Oluş Düzeyleri İle İlgili Sheffe Testi Sonuçları

(I)	(J)	M-D (I-J)	SE	Sig.
Boşanma	Eşin vefatı	1.93514*	0.19	0.00
	Terk etme	1.95468*	0.25	0.00
	Boşanmamış ayrı yaşıyor	1.63206*	0.30	0.00

Psikolojik iyi oluş ortalamalarının tek ebeveyn olma değişkenine göre hangi alt gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrası post-hoc Scheffe testi sonucunda boşanma nedeniyle ebeveyn olanlar ile eşin vefatı, terk edilme ve boşanmamış ama ayrı yaşıyor nedeniyle tek ebeveyn olanlar arasında istatistiksel olarak ($p<0,05$) düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Bu durum boşanma nedeniyle tek ebeveyn kadınların, eşin vefatı, terk edilme ve boşanmamış ama ayrı yaşayan kadınlara göre daha yüksek psikolojik iyi oluş düzeyinde olduklarını ortaya koymaktadır.

Tablo59.

Evlilik Sayısı ve Psikolojik İyi Oluş İle İlgili Betimsel Değerler ve Tek Yönlü Varyans (Anova) Analizi Sonuçları

	Değişken	n	M	SD	F	p
Psikolojik iyi oluş	1 evlilik	205	4.49	1.55	0,553	0,58
	2 evlilik	47	4.28	1.68		
	3 evlilik ve üstü	5	4.90	2.18		

Tek ebeveyn kadınların psikolojik iyi oluş ölçeği ortalamaları evlilik sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) testi sonucunda evlilik sayısı ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olmadığı ortaya çıkmıştır ($F=0,553$; $p>0,05$).

Tablo60.

Çocuk Sayısı ve Psikolojik İyi Oluş İle İlgili Betimsel Değerler ve Tek Yönlü Varyans (Anova) Analizi Sonuçları

	Değişken	n	M	SD	F	p
Psikolojik iyi oluş	1 çocuk	120	4.95	1.48	9,212	0,001
	2 çocuk	93	4.09	1.56		
	3 çocuk	34	3.68	1.33		
	4 çocuk ve üstü	10	4.69	1.95		

Tek ebeveyn kadınların psikolojik iyi oluş ölçeği ortalamaları çocuk sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) testi sonucunda çocuk sayılarına göre ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olduğu ortaya çıkmıştır ($F=9,212$; $p<0,05$). Tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucu çocuk sayıları ortalamaları arasında ortaya çıkan farklılığın belirlenmesi için Scheffe çoklu karşılaştırma tekniği seçilmiş ve analizler yapılmıştır.

Tablo 61.

Çocuk Sayısı ve Psikolojik İyi Oluş Scheffe Testi

(I)	(J)	M-D (I-J)	SE	Sig.
1 çocuk	2 çocuk	.85942*	.20870	.001
	3 çocuk	1.27665*	.29349	.000
	4 çocuk ve üstü	.26205	.49721	.964

Psikolojik iyi oluş ortalamalarının çocuk sayısı değişkenine göre hangi alt gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrası post-hoc Scheffe testi sonucunda 1 çocuk sahibi olanlar ile 2 ve 3 çocuk sahibi olanlar arasında istatistiksel olarak ($p<0,05$) düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Bu durum 1 çocuğa sahip tek ebeveyn kadınların, 2 ve 3 çocuk sahibi olan tek ebeveyn kadınlara göre daha yüksek psikolojik iyi oluş düzeyinde olduklarını ortaya koymaktadır.

Tablo 62.

Kadınların İyi Oluş Durumunun Yaşam Doyumu Ölçeği Alt Boyutları İle İlgili Betimsel Değerler ve Tek Yönlü Varyans (Anova) Analizi Sonuçları

	Değişken	n	M	SD	F	p
Psikolojik iyi oluş	Tek başıma yaşıyorum	43	4.91	1.50	2,069	0,128
	Çocuklarımla yaşıyorum	170	4.36	1.58		
	Ailemle yaşıyorum	44	4.41	1.65		

Tek ebeveyn kadınların psikolojik iyi oluş ölçeği ortalamaları birlikte yaşanan kişi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) testi sonucunda birlikte yaşanan kişi ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olmadığı ortaya çıkmıştır ($F=2,069$; $p>0,05$).

Tablo63.

Evlenmeden Önce Ebeveyn Birlikteliğinin Yaşam Doyumu Ölçeği Alt Boyutları İle İlgili Betimsel Değerler Ve Tek Yönlü Varyans (Anova) Analizi Sonuçları

	Değişken	n	M	SD	F	p
Psikolojik iyi oluş	Anne baba birlikte yaşıyor	175	4.54	1.60	0,853	0,466
	Boşanmış	42	4.47	1.61		
	Ebeveynden biri vefat etmiş	29	4.16	1.27		
	Ayrı yaşıyor	11	3.97	1.90		

Tek ebeveyn kadınların psikolojik iyi oluş ölçeği ortalamaları evlenmeden önce anne ve babanın birliktelik durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) testi sonucunda evlenmeden önce anne ve babanın birliktelik durumu ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olmadığı ortaya çıkmıştır ($F=0,853$; $p>0,05$).

Tablo64.

Destek Görülen Kişilere Göre Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Alt Boyutları İle İlgili Betimsel Değerler Ve Tek Yönlü Varyans (Anova) Analizi Sonuçları

	Değişken	n	M	SD	F	p
Psikolojik iyi oluş	Ailemden	111	4.82	1.52	12,916	0,001
	Arkadaşlarım ve yakın çevrem	68	4.83	1.42		
	Komşularım	4	2.19	0.88		
	Destek görmedim	74	3.72	1.49		

Tek ebeveyn kadınların psikolojik iyi oluş ölçeği ortalamaları tek ebeveyn olduktan sonra veya tek ebeveyn olma sürecinde destek görülen kişi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) testi sonucunda tek ebeveyn olduktan sonra veya tek ebeveyn olma sürecinde destek görülen kişi ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olduğu ortaya çıkmıştır (F=12,916; p<0,05). Tek yönlü varyans analizi (Anova) tek ebeveyn olduktan sonra veya tek ebeveyn olma sürecinde destek görülen kişi ortalamaları arasında ortaya çıkan farklılığın belirlenmesi için Scheffe çoklu karşılaştırma tekniği seçilmiş ve analizler yapılmıştır.

Tablo 65.

Destek Görülen Kişilere Göre Psikolojik İyi Oluş Scheffe Testi

(I)	(J)	M-D (I-J)	SE	Sig.
Ailemden	Arkadaşlarım ve yakın çevrem	-.01067	.22816	1.000
	Komşularım	2.63087*	.75402	.008
	Destek görmedim	1.10167*	.22235	.000
Arkadaşlarım ve yakın çevrem	Ailemden	.01067	.22816	1.000
	Komşularım	2.64154*	.76227	.008
	Destek görmedim	1.11235*	.24888	.000

Psikolojik iyi oluş ortalamalarının tek ebeveyn olduktan sonra veya tek ebeveyn olma sürecinde destek görülen kişi değişkenine göre hangi alt gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrası post-hoc Scheffe testi sonucunda aile, arkadaş ve yakın çevresinden destek görenler ile komşularından destek görenler ve hiç destek görmeyenler arasında istatistiksel olarak (p<0,05) düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Bu durum arkadaş ve yakın çevresinden destek gören tek ebeveyn kadınların, komşularından destek görenler ve hiç

destek görmeyen tek ebeveyn kadınlara göre daha yüksek psikolojik iyi oluş düzeyinde olduklarını ortaya koymaktadır.

Tablo 66.

Tekrar Evlenmeyi Düşünme Durumuna Göre Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Alt Boyutları İle İlgili Betimsel Değerler ve Tek Yönlü Varyans (Anova) Analizi Sonuçları

	Değişken	n	M	SD	F	p
Psikolojik iyi oluş	Evet	99	4.08	1.68	5,486	0,005
	Hayır	88	4.83	1.37		
	Kararsızım	70	4.55	1.59		

Tek ebeveyn kadınların psikolojik iyi oluş ölçeği ortalamaları, tekrardan evlenmeyi düşünme durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) testi sonucunda tekrardan evlenmeyi düşünme durumu ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olduğu ortaya çıkmıştır ($F=5,486$; $p<0,05$). Tek yönlü varyans analizi (Anova) tekrardan evlenmeyi düşünme durumu ortalamaları arasında ortaya çıkan farklılığın belirlenmesi için Scheffe çoklu karşılaştırma tekniği seçilmiş ve analizler yapılmıştır.

Tablo 67.

Tekrar Evlenmeyi Düşünme Durumuna Göre Psikolojik İyi Oluş Scheffe Testi

(I)	(J)	M-D (I-J)	SE	Sig.
Evet	Hayır	-.74448*	.22777	.005
	Kararsızım	-.46741	.24278	.159
Hayır	Evet	.74448*	.22777	.005
	Kararsızım	.27707	.24898	.539

Psikolojik iyi oluş ortalamalarının tekrardan evlenmeyi düşünme durumu değişkenine göre hangi alt gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrası post-hoc Scheffe testi sonucunda tekrardan evlenmeyi düşünenler ile tekrardan evlenmeyi düşünmeyenler arasında istatistiksel olarak ($p<0,05$) düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Bu durum tekrardan evlenmeyi düşünen tek ebeveyn kadınların, tekrardan evlenmeyi düşünmeyen tek ebeveyn kadınlara göre daha düşük psikolojik iyi oluş düzeyinde olduklarını ortaya koymaktadır.

Psikolojik İyi Oluş Ve Yaşam Doyumu İlişkinine İlişkin Bulgular

Bu bölümde yaşam doyumu ölçeği alt boyutları toplam puanları ile psikolojik iyi oluş ölçeği arasındaki korelasyon ilişkisi analiz edilmiş ve regresyon analizi yapılmıştır.

Genel yaşam doyumu ölçeği alt boyutları ve psikolojik iyi oluş ölçeği toplam puan ortalamaları ve genel sonuçlara ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

Tablo 68.

Genel Yaşam Doyumu ve Psikolojik İyi Oluş İle İlgili Bulgular

	M	Sonuç
Yaşam doyumu	2.8638	Orta düzey
İlişki doyumu	3.7640	Yüksek düzey
Benlik doyumu	3.7040	Yüksek düzey
Sosyal çevre doyumu	3.1362	Orta düzey
İş doyumu	2.7211	Orta düzey
Psikolojik İyi Oluş	4.4630	Orta düzey

Genel yaşam doyumu ölçeği alt boyutlarından genel yaşam, sosyal çevre ve iş doyumu ortalamaları incelendiğinde “orta düzey” genel yaşam, sosyal çevre ve iş doyumuna sahip oldukları, ilişki ve benlik doyumu ortalamaları incelendiğinde ise “yüksek düzey” ilişki ve benlik doyumuna sahip oldukları ortaya çıkmıştır. Tek ebeveyn kadınların psikolojik iyi oluş düzeylerinin de “orta düzey” olduğu ortaya çıkmıştır.

Tablo 69.

Psikolojik İyi Oluş Ve Yaşam Doyumu Arasındaki İlişki

		Genel Yaşam Doyumu	İlişki Doyumu	Benlik Doyumu	Sosyal Çevre Doyumu	İş Doyumu
Psikolojik İyi Oluş	Pearson Correlation	.808**	.765**	.856**	.738**	.737**
	Sig. (2-tailed)	.000	.000	.000	.000	.000
	N	257	257	257	257	257

Tek ebeveyn kadınların psikolojik iyi oluş düzeyi ile genel yaşam doyumu arasında pozitif yönde 0,99 anlamlılık düzeyinde çok güçlü bir ilişki olduğu bulgusu ortaya çıkmıştır ($r=.808$; $p<.01$). Buna göre tek ebeveyn kadınların psikolojik iyi oluş düzeylerindeki olumlu değişim genel yaşam doyumunda da olumlu yönde bir değişim meydana getirmektedir. Elde edilen bu bulgu hayatından memnun olması, elde ettiği

kazanımların farkına varması ve hayatta pişmanlıklarının olmaması aynı zamanda psikolojik iyi oluş düzeyi ile ilişkili olduğunu göstermektedir.

Tek ebeveyn kadınların psikolojik iyi oluş düzeyi ile ilişki doyumu arasında pozitif yönde 0,99 anlamlılık düzeyinde çok güçlü bir ilişki olduğu bulgusu ortaya çıkmıştır ($r=,765$; $p<.01$). Buna göre tek ebeveyn kadınların psikolojik iyi oluş düzeylerindeki olumlu değişim ilişki doyumunda da olumlu yönde bir değişim meydana getirmektedir. Ortaya çıkan bu sonuç bireyin sosyal çevre ve aile ile ilişkilerinin olumlu olması psikolojik iyi oluş düzeyi ile ilişkili olduğunu göstermektedir.

Tek ebeveyn kadınların psikolojik iyi oluş düzeyi ile benlik doyumu arasında pozitif yönde 0,99 anlamlılık düzeyinde çok güçlü bir ilişki olduğu bulgusu ortaya çıkmıştır ($r=,856$; $p<.01$). Buna göre tek ebeveyn kadınların psikolojik iyi oluş düzeylerindeki olumlu değişim benlik doyumunda da olumlu yönde bir değişim meydana getirmektedir. Elde edilen bu bulgu tek ebeveyn kadınların psikolojik iyi oluşlarına kendisini olumlu algılaması, deneyimleyerek öğrendiği, duygu, düşünce, tutum, davranış ve görüşlerinin olumlu olmasına katkı sağladığını ifade etmektedir.

Tek ebeveyn kadınların psikolojik iyi oluş düzeyi ile sosyal çevre doyumu arasında pozitif yönde 0,99 anlamlılık düzeyinde çok güçlü bir ilişki olduğu bulgusu ortaya çıkmıştır ($r=,738$; $p<.01$). Buna göre tek ebeveyn kadınların psikolojik iyi oluş düzeylerindeki olumlu değişim sosyal çevre doyumunda da olumlu yönde bir değişim meydana getirmektedir. Elde edilen bu bulgu psikolojik iyi oluş düzeyi ile bireyin yaşamış olduğu mahalle ve komşular ile ilişkiler, yapmış olduğu sosyal faaliyetler ile ilişkili olduğunu göstermektedir.

Tek ebeveyn kadınların psikolojik iyi oluş düzeyi ile iş çevre doyumu arasında pozitif yönde 0,99 anlamlılık düzeyinde çok güçlü bir ilişki olduğu bulgusu ortaya çıkmıştır ($r=,737$; $p<.01$). Buna göre tek ebeveyn kadınların psikolojik iyi oluş düzeylerindeki olumlu değişim iş doyumunda da olumlu yönde bir değişim meydana getirmektedir. Ortaya çıkan bu sonuç psikolojik iyi oluş ile işten memnuniyet, iş yapmaya isteklilik ve yapılan işten memnuniyet ile ilişkili olduğunu ifade etmektedir.

Tablo 70.

Yaşam Doyumunun Psikolojik İyi Oluş Üzerindeki Etkisine Yönelik Regresyon Analizi Sonuçları

Yaşam doyumunu	Değişken	F	p	B	R ²	β	T	p
Genel yaşam doyumunu	PIO	478,4	0,001	1,103	0,652	0,808	21,864	0,001
İlişki doyumunu		360,2	0,001	1,213	0,586	0,765	18,981	0,001
Benlik doyumunu		698,8	0,001	1,370	0,733	0,856	26,436	0,002
Sosyal çevre doyumunu		304,1	0,001	1,019	0,544	0,738	17,439	0,001
İş doyumunu		302,4	0,001	0,913	0,543	0,737	17,391	0,001

Tabloda görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan tek ebeveyn kadınların yaşam doyumunu ölçeği boyut puanlarının psikolojik iyi oluş ölçeği toplam puanlarını anlamlı şekilde yordayıp yordamadığını belirlemek amacıyla yapılan regresyon analizi sonucunda yaşam doyumunu ölçeği genel yaşam doyumunu alt boyutunun psikolojik iyi oluş ölçeği toplam puanlarındaki varyansın %65,2'sini ($R^2=,652$; $p<.001$); ilişki doyumunu alt boyutunun %58,6'sını ($R^2=,586$; $p<.001$); benlik doyumunu alt boyutunun %73,3'ünü ($R^2=,733$; $p<.001$); sosyal çevre doyumunu alt boyutu %54,4'ünü ($R^2=,544$; $p<.001$) ve iş doyumunu alt boyutunun %54,3'ünü ($R^2=,543$; $p<.001$) istatistiksel olarak anlamlı şekilde açıkladığı saptanmıştır.

Araştırmada tek ebeveyn kadınların yaşam doyumunu ölçeği alt boyutları; genel yaşam, ilişki, benlik, sosyal çevre ve iş doyumunu toplam puanları ile tek ebeveyn kadınların psikolojik iyi oluş ölçeği toplam puanları arasında pozitif yönde yüksek düzeyde anlamlı ilişki olduğu ve tek ebeveyn kadınların yaşam doyumunu ölçeği alt boyutları; genel yaşam, ilişki, benlik, sosyal çevre ve iş doyumunu toplam puanlarının tek ebeveyn kadınların psikolojik iyi oluş ölçeği toplam puanlarını anlamlı şekilde yordadığı saptanmıştır.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu bölümde yaşam doyumu, psikolojik iyi oluş ile ilgili elde edilen sonuçlara yer verilmiştir. Bununla birlikte yaşam doyumu ve psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkiyi içeren sonuçlara yer verilmiştir.

Yaşam Doyumu İle İlgili Sonuçlar

Araştırmaya katılan tek ebeveyn kadınların yaşam doyumu toplam puan ortalamalarının orta düzey olduğu ortaya çıkmıştır. Yaşam doyumu ölçeği alt boyutlarından genel yaşam doyumu “orta düzey”, ilişki doyumu “yüksek düzey”, benlik doyumu “yüksek düzey”, sosyal çevre doyumu “orta düzey” ve iş doyumu “orta düzey” olduğu ortaya çıkmıştır. Dağlı ve Baysal (2016) sosyal ilişkilerin yaşam doyumu ile ilişkili önemli bir yaşam alanını temsil ettiğini aktarmıştır. Tek ebeveyn kadınların sosyal ilişkilerinin güçlü olması, herhangi bir sorun ile karşılaşıldığında sorunların çözümünü hızlandırmaktadır. Yıldız ve Baytemir (2016) çalışmasında benlik saygısı ile yaşam doyumu arasında anlamlı bir ilişki olduğu, benlik saygısının yaşam doyumunu olumlu yönde etkilediği bulgusuna ulaşmışlardır. Genel olarak tek ebeveyn kadınların yaşam doyumlarının orta düzeyde olması, tek ebeveyn olmanın beraberinde getirdiği sorunlardan kaynaklandığı ifade edilebilir.

Tek ebeveyn kadınların yaş, aylık gelir düzeyi gruplarına göre yaşam doyumu ölçeği alt boyutları; genel yaşam doyumu, ilişki doyumu, benlik doyumu, sosyal çevre doyumu ve iş doyumu ortalamaları arasında fark olup olmadığı analiz edilmiştir.

Araştırmaya katılan tek ebeveyn kadınların ilişki doyumu ve sosyal çevre doyumunun yaş gruplarına göre anlamlı farklılıklar içerdiği ortaya çıkmıştır. Tek ebeveyn kadınlardan 41-45 yaş grubunda yer alanların 46-50 yaş grubuna göre daha fazla ilişki doyumu olduğu ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte tek ebeveyn kadınlardan 51 ve üstü yaş grubunda yer alanların 18-25 yaş, 26-30 yaş, 31-35 yaş gruplarına göre daha fazla sosyal çevre doyumu olduğu ortaya çıkmıştır. Erdinç'in (2018) evli çiftlerle yapmış olduğu çalışmasında yaş gruplarına göre yaşam doyumunun anlamlı bir farklılık içermediği ancak kadınların yaşam doyumunun erkeklerden anlamlı derecede düşük olduğu bulgusuna ulaşmıştır. İnce (2018), Şahin (2018), Özavci (2018), Özger (2019), Ercan (2019) ve Kaya Şen'in (2019) genç yetişkinlik dönemindeki bireyler ile yapmış olduğu çalışmasında yaş, cinsiyet gruplarına göre yaşam doyumunun anlamlı derecede farklılaşmadığı bulgusuna ulaşmıştır. Yaş gruplarına göre yaşam doyumunun

farklılaşması bulgusu araştırmamızla benzer sonuçlar içermektedir. Tek ebeveyn kadınlardan 18-35 yaş grupları arasında yer alanların kendi hayatlarını ve yaşam biçimlerini değerlendirirken pozitif ve olumlu bir yaklaşım sergiledikleri ifade edilebilir. Yaş arttıkça tek ebeveyn kadınların yaşamlarını değiştirme ile ilgili inançlarının düşmesinden dolayı genel yaşam doyumlarının çok yüksek olmadığı ifade edilebilir. Tek ebeveyn kadınların yaş düzeyi arttıkça sosyal çevre ile ilişkilerinin yüksek olduğu ortaya çıkmış olup ortaya çıkan bu sonuç süreç içerisinde tek ebeveyn kadınların sosyal ilişkilerini sürdürme ve geliştirme konusunda daha istekli olduklarını göstermektedir.

Araştırmaya katılan tek ebeveyn kadınların genel yaşam doyumu, ilişki doyumu, benlik doyumu, sosyal çevre doyumu ve iş doyumu ortalamaları gelir gruplarına göre anlamlı farklılıklar içerdiği ortaya çıkmıştır. Tek ebeveyn kadınlardan 1000 TL altı ile 3001-4000 TL, 4001-5000 TL ve 5001 TL ve üstü gelir grupları arasında olduğu, 1000 TL altı gelir grubu arasında yer alanların 3001-4000 TL, 4001-5000 TL ve 5001 TL ve üstü gelir gruplarına göre daha az “genel yaşam doyumu” olduğu bulgusu ortaya çıkmıştır. Ayrıca 4001-5000 TL ve 5001 TL ve üstü gelir gruplarında yer alan katılımcıların genel yaşam doyumununun 1000 TL altı, 1000-2000 TL, 2001-3000 TL ve 3001-4000 TL gelir gruplarında yer alanlardan yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Ortaya çıkan bu sonuçlar 4001 TL ve üstü gelir grubunda yer alanların genel yaşam doyumlarının yüksek olduğunu ve 4000 TL altı gelir grubunda yer alanlardan anlamlı derecede yüksek olduğunu göstermektedir. Genel olarak genel yaşam doyumu ortalamaları incelendiğinde ise gelir düzeyi arttıkça genel yaşam doyumunun da arttığı ortaya çıkmıştır. Babahanoğlu (2020) gelir durumu ile yaşam doyumu incelendiğinde arasında olumlu ilişki olduğunu belirtmiştir. Appleton ve Song (2008) kişinin yaşam doyumunun en önemli bileşenlerinden birinin kişinin gelir düzeyi olduğu belirtmiştir. Kişinin gelir düzeyinin yüksek olması, ihtiyaçların karşılanması yaşam doyumunu arttırmaktadır. Araştırmamızda ise bu durumu destekleyen sonuçlar ortaya çıkmıştır.

Tek ebeveyn kadınlardan 5001 TL ve üstü gelir grubu arasında yer alanların 1000 TL altı, 1000-2000 TL, 2001-3000 TL 3001-4000 TL gelir gruplarına göre daha yüksek ilişki, benlik ve sosyal çevre doyumuna sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte 4001-5000 TL ve gelir grubu arasında yer alanların 1000 TL altı ve 1000-2000 TL gelir gruplarına daha yüksek ilişki, benlik ve sosyal çevre doyumuna sahip oldukları ortaya çıkmıştır. Genel olarak ilişki, benlik ve sosyal çevre doyumu ortalamaları incelendiğinde ise gelir düzeyi arttıkça ilişki doyumunun da arttığı ifade edilebilir.

Gelir durumunun yeterli ve çevresiyle kaliteli ilişkilerinin olması da yaşam doyumunu etkilediği en önemli faktör olduğu vurgulanmıştır (Schmitter, 2003: akt, Akçadağ, 2018, s. 24; Frijns, 2010, s10-15).

Tek ebeveyn kadınlardan 1000 TL altı gelir grubunda yer alanların çok düşük iş doyumuna sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Tek ebeveyn kadınlardan 4001-5000 TL, 5001 TL ve üstü gelir grubu arasında yer alanların 1000 TL altı, 1000-2000 TL, 2001-3000 TL gelir gruplarına göre daha yüksek iş doyumuna sahip ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte 5001 TL ve üstü gelir grupları lehine gerçekleşmiştir. Genel olarak iş doyumunu ortalamaları incelendiğinde ise gelir düzeyi arttıkça iş doyumunun da arttığı ifade edilebilir. Kaya Şen'in (2019) genç yetişkinlik dönemindeki bireyler ile yapmış olduğu çalışmasında gelir düzeyi arttıkça yaşam doyumunun da arttığı bulgusuna ulaşılmıştır. Buna göre düşük gelir gurubunda yer alanların orta ve yüksek gelir grubunda yer alanlardan daha düşük yaşam doyumuna sahip olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Ortaya çıkan bu sonuç çalışmamızla benzer sonuçlar içermektedir.

Tek ebeveyn kadınların hayatlarının büyük çoğunluğunun geçtiği yer ile ilişki ve benlik doyumunu ortalamaları arasında anlamlı fark olmadığı buna karşın genel yaşam, benlik, sosyal çevre ve iş doyumunu ortalamaları arasında farklılıklar olduğu ortaya çıkmıştır.

Tek ebeveyn kadınların hayatlarının büyük çoğunluğu il merkezinde geçenlerin, hayatlarının büyük çoğunluğu ilçe merkezi ve köyde geçenlerden daha yüksek "genel yaşam doyumunu" olduğu ortaya çıkmıştır. Tek ebeveyn kadınların hayatlarının büyük çoğunluğu il merkezinde geçenlerin, hayatlarının büyük çoğunluğu ilçede geçenlerden daha yüksek "sosyal çevre doyumunu" olduğu ortaya çıkmıştır. Köy ve ilçe gibi küçük yerleşim birimlerinde yaşayan bireyler daha az sosyal ilişkiler kurduğu için sosyal çevre doyumunu daha az çıktığı düşünülmektedir.

Tek ebeveyn kadınların hayatlarının büyük çoğunluğu il merkezi ve ilçede geçenlerin, hayatlarının büyük çoğunluğu köyde geçenlerden daha yüksek "iş doyumunu" olduğu ortaya çıkmıştır. İl merkezinde daha fazla iş bulma olanağı olduğu için il merkezinde yaşayanların iş doyumunu daha yüksek çıktığı düşünülmektedir.

Araştırmaya katılan tek ebeveyn kadınların genel yaşam doyumunu, ilişki doyumunu, benlik doyumunu, sosyal çevre doyumunu ve iş doyumunu ortalamaları eğitim durumu değişkenine göre anlamlı farklılıklar içerdiği ortaya çıkmıştır.

Tek ebeveyn kadınlardan üniversite mezunu olanların genel yaşam doyumunu, ilişki doyumunu, benlik doyumunu, sosyal çevre doyumunu ve iş doyumlarının yüksek düzeyde

olduğu ve bu yönüyle ilkökul, ortaokul, lise mezunu olanlardan farklılaştığı ortaya çıkmıştır. Ayrıca lise mezunlarının ilkökul mezunlarına göre yüksek iş doyumuna sahip o olduğu ortaya çıkmıştır. Erdinç'in (2018) evli çiftlerle yapmış olduğu çalışmasında lisans ve üzeri eğitim kurumlarından mezun olan bireylerin yaşam doyumunu düzeyi, lise ve ön lisans mezunu bireylere kıyasla daha yüksek olduğu bulgusuna ulaşmıştır. Tekin'in (2019) evli kadınlarla yapmış olduğu çalışmasında de eğitim durumu ve yaşam doyumunu arasında aynı yönlü bir ilişki olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Buna göre eğitim düzeyi arttıkça yaşam doyumunun da arttığı ifade edilebilir. Eğitim seviyesi artıkça kişilerin yeni kişilerle tanışma, sosyal çevre edinme aynı zamanda iş bulma olanakları çeşitleneceği için yaşam doyumunun arttığı söylenebilir.

Tek ebeveyn kadınların evlenme yaşı ile genel yaşam, ilişki, benlik, sosyal çevre ve iş doyumunu ortalamaları arasında farklılıklar olduğu ortaya çıkmıştır. Tek ebeveyn kadınların evliliğe karar verme değişkeni ile genel yaşam, ilişki, benlik, sosyal çevre ve iş doyumunu ortalamaları arasında farklılıklar olduğu ortaya çıkmıştır. Tek ebeveyn kadınlardan evliliğe kendisi karar verenlerin genel yaşam doyumunu, ilişki doyumunu, benlik doyumunu, sosyal çevre doyumunu ve iş doyumunu düzeylerinin evliliğe ailesi karar veren ve zorla evlendirilenlerden yüksek olduğu ve ortalamalarının anlamlı derecede farklılaştığı ortaya çıkmıştır. Tüm bunlarla birlikte yaşam doyumunu ölçeği alt boyutlarından benlik doyumunun evliliğe karar verme türlerine göre ortalamaları incelendiğinde evliliğe ailesi karar verip kendisi onaylayanların benlik doyumunun, zorla evlendirilenlerden anlamlı derecede farklılık gösterdiği ortaya çıkmıştır. Genel olarak evliliğe kendisi karar verenlerin genel yaşam doyumunu, ilişki doyumunu, benlik doyumunu, sosyal çevre doyumunu ve iş doyumunu düzeylerinin yüksek düzeyde olduğu ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte zorla evlendirilenlerin genel yaşam doyumunu, ilişki doyumunu, benlik doyumunu, sosyal çevre doyumunu ve iş doyumunu düzeylerinin de çok düşük düzeyde olduğu ortaya çıkmıştır.

Tek ebeveyn kadınların evlenme şekli değişkeni ile genel yaşam, ilişki, benlik, sosyal çevre ve iş doyumunu ortalamaları arasında farklılıklar olduğu ortaya çıkmıştır. Tek ebeveyn kadınların “genel yaşam doyumunu, ilişki doyumunu, benlik doyumunu, sosyal çevre doyumunu ve iş doyumunu” ile evlenme şekli ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmuş olup severek ve isteyerek evlenenler ile aile rızası ve görücü usulüyle evlenenler arasında olduğu ortaya çıkmıştır. Tek ebeveyn kadınlardan severek ve isteyerek evlenenlerin genel yaşam doyumunu, ilişki doyumunu, benlik doyumunu, sosyal çevre doyumunu ve iş doyumunu aile rızası ve görücü usulüyle evlenenlerden yüksek olduğu ortaya

çıkıştır. Tek ebeveyn kadınlardan severek ve isteyerek evlenenlerin genel yaşam doyumu ortalamaları yüksek ve anlamlı derecede farklılık içerdiği ortaya çıkmıştır. Erdinç'in (2018) evli çiftlerle yapmış olduğu çalışmasında göre görücü usulü dışında bir yolla evlenenlerin yaşam doyumu düzeyi, görücü usulü evlenen bireylere göre daha yüksek olduğu bulgusuna ulaşmıştır. Tek ebeveyn kadınlardan kendi isteğiyle severek ve isteyerek evlenmesi durumunda vermiş olduğu kararın sorumluluklarını daha kolay kabullenmekte ve evlilik süreci sonlandığında kendi kararları çerçevesinde sürecin şekillendiğini düşünerek, zorla evlendirilenlere göre daha fazla yaşam doyumu elde ettikleri ifade edilebilir. Karalı'nın (2019) evli bireylerle yapmış olduğu çalışmada ise evlilik şekli ile yaşam doyumu arasında farklılık olmadığı bulgusuna ulaşılmıştır. Ortaya çıkan bu sonuç çalışmamızla farklı sonuçlar içermektedir.

Tek ebeveyn kadınların eski eş ile akrabalık değişkeni ile genel yaşam, ilişki, benlik, sosyal çevre ve iş doyumu ortalamaları arasında farklılıklar olduğu ortaya çıkmıştır. Tek ebeveyn kadınlardan eski eşi akraba olmayanların genel yaşam doyumu, ilişki doyumu, benlik doyumu, sosyal çevre doyumu ve iş doyumunun eski eşi uzak akraba olanlardan anlamlı derecede yüksek ve farklılık gösterdiği ortaya çıkmıştır. Akraba evliliklerinde kişiler boşanmış olsa da akrabalık ilişkilerinin sürdürülmesi nedeniyle çeşitli zamanlarda bir araya gelme durumu ile karşı karşıya kalmaktadır. Bu durumda ise sıklıkla taraflar sosyal çevre baskısına maruz kalabilmektedir. Yakın akraba ve diğer sosyal çevre tarafından baskı kurulan ve dışlanan tek ebeveynlerin yaşam doyumları olumsuz etkilenmektedir.

Tek ebeveyn kadınların tek ebeveyn olma değişkeni ile genel yaşam, ilişki ve iş doyumu ortalamaları arasında farklılık, benlik ve sosyal çevre doyumu ortalamaları arasında farklılık olmadığı ortaya çıkmıştır. Tek ebeveyn kadınların eşi tarafından terk edilenlerin genel yaşam doyumu, eşin vefatı ve boşanma nedeniyle tek ebeveyn olanlardan düşük olduğu ortaya çıkmıştır. Tek ebeveyn kadınların eşi tarafından terk edilenlerin ilişki doyumu, eşin vefatı nedeniyle tek ebeveyn olanlardan yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Tek ebeveyn kadınlardan eşi tarafından terk edilenlerin iş doyumu, boşanma nedeniyle tek ebeveyn olanlardan düşük olduğu ortaya çıkmıştır. Eşi tarafından terk edilen kadınlar, tek ebeveyn olma sürecinin tam olarak netleşmemesi gibi nedenlerle boşanma ve eşin vefat etmesi nedeniyle tek ebeveyn olanlara göre daha düşük yaşam doyumu yaşamaktadırlar.

Tek ebeveyn kadınların evlilik sayısı değişkeni ile genel yaşam, ilişki, benlik, sosyal çevre ve iş doyumu ortalamaları arasında anlamlı fark olmadığı ortaya çıkmıştır. Tek

ebeveyn kadınların çocuk sayısı değişkeni ile genel yaşam, ilişki, benlik, sosyal çevre ve iş doyumu ortalamaları arasında anlamlı fark olduğu ortaya çıkmıştır. Tek ebeveyn kadınların genel yaşam doyumu, ilişki doyumu, benlik doyumu, sosyal çevre doyumu ve iş doyumunun 1 çocuk sahibi olanlar ile 2 ve 3 çocuk sahibi olanların ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Buna göre tek ebeveyn kadınlardan 1 çocuk sahibi olanların genel yaşam doyumu, ilişki doyumu, benlik doyumu, sosyal çevre doyumu ve iş doyumunun 2 ve 3 çocuk sahibi olanlardan yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Tek ebeveyn kadınların benlik doyumunun 4 ve üstü çocuk sahibi olanlar ile 3 çocuk sahibi olanların ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Tek ebeveyn kadınların benlik doyumu ortalamaları incelendiğinde ise 4 ve üstü çocuk sahibi olan katılımcılarda yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Yavuz'un (2019) çalışan ve çalışmayan kadınların yaşam ile genel yaşam doyumu, ilişki doyumu, benlik doyumu ve çocuk sayısı arasında anlamlı bir ilişki olmadığı buna karşın çalışan kadınların sosyal çevre doyumu arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu bulgusuna ulaşmıştır. Bununla birlikte çalışmayan kadınların sosyal çevre ve iş doyumu ile çocuk sayısı arasında pozitif bir ilişki olduğu bulgusu ortaya çıkmıştır. Karalı'nın (2019) evli bireylerde yapmış olduğu çalışmasında çocuk sayısı ile yaşam doyumu arasında aynı yönlü bir ilişki olduğu, çocuk sayısı arttıkça yaşam doyumu düzeylerinin de azaldığı bulgusuna ulaşılmıştır. Elde edilen bu bulgu çalışmamızla benzer sonuçlar içermektedir.

Tek ebeveyn kadınların birlikte yaşadığı kişi ve evlenmeden önce anne baba birliktelik durumu değişkeni ile genel yaşam, ilişki, benlik, sosyal çevre ve iş doyumu ortalamaları arasında anlamlı fark olmadığı ortaya çıkmıştır. Tek ebeveyn kadınların, tek ebeveyn olduktan sonra destek görme değişkeni ile genel yaşam, ilişki, benlik, sosyal çevre ve iş doyumu ortalamaları arasında anlamlı fark olduğu ortaya çıkmıştır. Tek ebeveyn olduktan sonra destek görme değişkenine göre genel yaşam ve benlik doyumu ortalamaları incelendiğinde komşularından destek gören ve hiç destek görmeyenlerin genel yaşam ve benlik doyumu düzeyleri, ailesi ve yakın çevresinden destek görenlerden düşük olduğu ortaya çıkmıştır. Tek ebeveyn olduktan sonra destek görme değişkenine göre ilişki, sosyal çevre ve iş doyumu ortalamaları incelendiğinde tek ebeveyn olduktan sonra destek görmeyenlerin ilişki, sosyal çevre ve iş doyumu düzeyleri, ailesi ve yakın çevresinden destek görenlerden düşük olduğu ortaya çıkmıştır. Yıldırım ve Işık (2017) çalışmasında çalışmayan evli kadınların yaşam doyumları ile ilgili çalışmasında kadınların sosyal destek düzeyi ile yaşam doyumu

arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu, sosyal destek arttıkça kadınların yaşam doyumlarının da arttığı bulgusuna ulaşmıştır. Bu çalışmada sosyal desteğe bağlı olarak yaşam doyumunun artması, araştırmamızla benzer sonuçlar içermektedir. Tek ebeveyn olma sürecinde sosyal destek gören kadınların yaşam doyumlarının da arttığı ortaya çıkmıştır. Karalı'nın (2019) evli bireylerde yapmış olduğu çalışmasında aile ilişkileri kötü ve orta olanlarda yaşam doyumu düzeyinin aile ilişkileri yüksek ve çok yüksek olanlardan düşük olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Çalışmamızda ise tek ebeveyn olma sürecinde destek görenlerin yaşam doyumlarının yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Genel olarak yapılan çalışmalar incelendiğinde ise araştırmamızla benzer sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir.

Tek ebeveyn kadınların tekrardan evlenme değişkeni ile genel yaşam, ilişki ve benlik doyumunu ortalamaları arasında anlamlı fark olduğu, sosyal çevre ve iş doyumunu ortalamaları arasında fark olmadığı ortaya çıkmıştır. Tek ebeveyn kadınların tekrardan evlenmeyi düşünmeyenlerin genel yaşam doyumunu, ilişki doyumunu ve benlik doyumunu tekrardan evlenmeyi düşünenlerden anlamlı derecede yüksek ve farklılık gösterdiği ortaya çıkmıştır. Tekrardan evlenmeyi düşünen tek ebeveyn kadınların evlilik ve aile hayatı ile ilgili umutlu oldukları, yeniden birliktelik yaşama konusunda olumlu duygulara sahip olmasından dolayı yaşam doyumlarının yüksek olduğu ifade edilebilir. Bununla birlikte tek ebeveyn olan kadınlardan tekrardan evlenmeyi düşünmeyenlerin yaşam doyumlarının düşük olmasının nedenleri arasında evlilik süresinde yapılan hataların yeniden yapılması korkusu, evliliği sürdürme konusunda başarısız olma düşüncesi sırlanabilir. Boşanma nedeniyle tek ebeveyn durumuna olan kadınlardan boşanma sonrası ailesi ile yaşayanların, tekrardan evlenmeyi düşünme nedenlerinden biri de boşanıp tekrar eve geri dönme "hatası" olmaktadır.

Psikolojik İyi Oluş İle İlgili Sonuçlar

Tek ebeveyn kadınların psikolojik iyi oluş düzeylerinin de "orta düzey" olduğu ortaya çıkmıştır. Tek ebeveyn kadınların yaş grupları ortalamaları ile psikolojik iyi oluş düzeyleri arasında anlamlı fark olmadığı ortaya çıkmıştır.

Tek ebeveyn kadınların psikolojik iyi oluş ölçeği ortalamaları aylık gelir düzeyi, hayatın büyük çoğunluğunun geçtiği yer, eğitim düzeyi, evlenme yaşı, evliliğe karar verme, evlenme türü, eski eş ile akrabalık düzeyi, tek ebeveyn olma nedeni değişkenine göre farklılık gösterdiği ortaya çıkmıştır. Buna göre 4001-5000 TL, 5001 ve üstü gelir grubundaki tek ebeveyn kadınların, 1000 TL altı, 1000-2000 TL, 2001-3000 TL ve

3001-4000 TL gelir gruba göre daha fazla psikolojik iyi oluş düzeyinde oldukları ortaya çıkmıştır. Gelir düzeyi artıkça kişinin temel ihtiyaçlarını ve insani yaşam koşullarını sağlayabilme olasılığı arttığı ve kimseye muhtaç olmadan yaşayabildiği için yaşam doyumu ve psikolojik iyi oluşlarının artması beklenmektedir. Araştırmamızda gelir düzeyi yüksek olan tek ebeveyn olan kadınların psikolojik iyi oluş düzeylerinin yüksek olmasının bir diğer nedeni ise kendini iyi hissetme, olaylara ve durumlara pozitif bakılmasından kaynaklandığı ifade edilebilir. Tek ebeveyn olduktan sonra ekonomik koşullarında düşme olan kadınların alışmış olduğu yaşam koşulları sosyal çevresi ve bazı günlük aktivitelerini yerine getiremedikleri için psikolojik iyi oluş düzeylerini olumsuz etkileyebilmektedir. Tek ebeveyn olma ile birlikte gelir durumu olumsuz olarak değişen tek ebeveyn kadınların yaşamış olduğu sosyal çevrenin ve sosyal ilişkilerinin değişmesi psikolojik iyi oluş düzeylerini olumsuz etkilediği ifade edilebilir.

Tek ebeveyn kadınlardan hayatın büyük çoğunluğu il merkezinde geçen tek ebeveyn kadınların, hayatın büyük çoğunluğu köy ve ilçede geçenlere göre daha fazla psikolojik iyi oluş düzeyinde olduklarını ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte hayatın büyük çoğunluğu ilçe merkezinde geçen tek ebeveyn kadınların, hayatın büyük çoğunluğu köyde geçenlere göre daha fazla psikolojik iyi oluş düzeyinde olduklarını ortaya çıkmıştır. Hayatlarının büyük çoğunluğu köy ve ilçe merkezinde geçen tek ebeveyn kadınların, hayatlarının büyük çoğunluğu il merkezi veya metropollerde geçenlere göre sosyal ve sosyal çevre ile ilişkileri farklılık göstermektedir. Hayatlarının büyük kısmı küçük yerleşim yerlerinde geçen tek ebeveyn kadınların geleneksel iletişim biçimlerini ve diğer geleneksel rollerini sürdürme eğiliminde olmaları daha çok sosyal çevre baskısı hissetmelerine neden olmaktadır. Ortaya çıkan bu durum ise geleneksel ilişkileri sürdüren veya geleneksel ilişkiler nedeniyle baskı hisseden tek ebeveyn kadınların psikolojik iyi oluş düzeylerinin olumsuz etkilendiği ifade edilebilir.

Üniversite mezunu tek ebeveyn kadınların, okuryazar, ilkokul, ortaokul ve lise mezunlarına göre daha fazla psikolojik iyi oluş düzeyinde olduklarını ortaya çıkmıştır. Evlenme yaşı 26-30 yaş olan tek ebeveyn kadınların, evlenme yaşı 18-25 yaş, 31-35 yaş ve 36 ve üstü olanlara göre daha fazla psikolojik iyi oluş düzeyinde olduklarını ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte evlenme yaşı 36 yaş ve üstü olan tek ebeveyn kadınların, evlenme yaşı 18-25 yaş, 26-30 31-35 yaş olanlara göre daha az psikolojik iyi oluş düzeyinde olduklarını ortaya çıkmıştır.

Evliliğe kendisi karar veren tek ebeveyn kadınların, evliliğe ailesi karar verenerlere göre daha yüksek psikolojik iyi oluş düzeyinde olduklarını ortaya çıkmıştır. Ayrıca

zorla evlendirilen tek ebeveyn kadınların, evliliğe kendisi karar verenlere göre daha az psikolojik iyi oluş düzeyinde olduklarını ortaya çıkmıştır. Tek ebeveyn olma durumunda evliliği kendi karar veren bireyler olumsuz bir durum yaşasa bile hayatları üzerindeki kararları kendileri verdikleri için yaşanan şeylerden kendisini sorumlu tutar mevcut durumla baş etme gücü artacağı ifade edilebilir. Ancak zor evlendirilen kadınların olumsuz yaşam koşullarında “siz istediniz böyle oldu” diyerek hayatı üzerinde bir söz hakkı olmadığını düşündüğü için bu durumu kabullenmesi ve çözmeye çalışması daha da zorlaşacağı için psikolojik iyi oluşu düşük çıktığı düşünülmektedir. Evliliğe kendisi karar veren kadınların kendi sınırlılıklarının farkında olduğu, kendini olumlu algıladığı, çevresiyle sürekli ve düzenli ilişkiler kurduğu ve istediği şekilde çevresini oluşturma eğiliminde olmasından dolayı psikolojik iyi oluş düzeyinin yüksek olduğu ifade edilebilir. Evliliğe kendisi karar vermeyen ve sonrasında tek ebeveyn durumuna düşen kadınların ise yaşamının amacını ve anlamını kavrama, bağımsız hareket edebilme, yapabileceklerinin farkında ve onları gerçekleştirmek için çabalama konusunda kendisini yeterli görmediği için psikolojik iyi oluş düzeylerinin düşük olduğu ifade edilebilir.

Psikolojik iyi oluş ortalamalarının evlenme türü değişkenine göre incelendiğinde severek ve isteyerek evlenen tek ebeveyn kadınların ile aile rızası ve görücü usulüyle evlenenlere göre daha yüksek psikolojik iyi oluş düzeyinde oldukları ortaya çıkmıştır. Psikolojik iyi oluş ortalamalarının eski eş ile akrabalık değişkenine göre incelendiğinde eski eş ile akraba olan tek ebeveyn kadınların, eski eş ile uzaktan akraba olanlara göre daha yüksek psikolojik iyi oluş düzeyinde olduklarını ortaya çıkmıştır. Genel olarak eş ile akrabalık ilişkisi arttıkça tek ebeveyn kadınların psikolojik iyi oluş düzeylerinin azaldığı ortaya çıkmıştır. Psikolojik iyi oluş ortalamalarının tek ebeveyn olma değişkenine göre incelendiğinde eski eş tarafından terk edilme nedeniyle tek ebeveyn kadınların, eşin vefatı ve boşanma nedeniyle tek ebeveyn olan kadınlara göre daha düşük psikolojik iyi oluş düzeyinde olduklarını ortaya çıkmıştır.

Tek ebeveyn kadınların psikolojik iyi oluş ölçeği ortalamaları evlilik sayısı, birlikte yaşanan kişi, evlenmeden önce anne ve babanın birliktelik durumu değişkenine göre farklılık göstermediği ortaya çıkmıştır. Psikolojik iyi oluş ortalamalarının çocuk sayısı değişkenine göre incelendiğinde 1 çocuğa sahip tekebeveyn kadınların, 2 ve 3 çocuk sahibi olan tekebeveyn kadınlara göre daha yüksek psikolojik iyi oluş düzeyinde oldukları ortaya çıkmıştır. Tek ebeveyn olma durumunda 1 çocuk sahibi olanların

yaşam doyumu ve psikolojik iyi oluşu daha yüksek çıkmıştır. Tek ebeveyn kadınlar 1 çocuk olunca onun sorumluluğu karşılaması gereken ihtiyaçları bir yere gittiği zaman yanında götürebilmesi çalıştığı zaman çocuğuna bakıcı bulması daha kolay olduğu için yaşam doyumu ve psikolojik iyi oluşu daha yüksek çıktığı düşünülmektedir. Psikolojik iyi oluş ortalamalarının tek ebeveyn olduktan sonra veya tek ebeveyn olma sürecinde destek görülen kişi değişkenine göre incelendiğinde arkadaş ve yakın çevresinden destek gören tek ebeveyn kadınların, komşularından destek görenler ve hiç destek görmeyen tek ebeveyn kadınlara göre daha yüksek psikolojik iyi oluş düzeyinde oldukları ortaya çıkmıştır. Canatan ve Arıcan (2019) çalışmasında kadınların tek ebeveyn kaldıktan sonra akrabalarının ve sosyal çevrenin korumacı ve kollayıcı bir tutum sergiledikleri bulgusuna ulaşmıştır.

Psikolojik iyi oluş ortalamalarının tekrardan evlenmeyi düşünme durumu değişkenine göre incelendiğinde tekrardan evlenmeyi düşünen tek ebeveyn kadınların, tekrardan evlenmeyi düşünmeyen tek ebeveyn kadınlara göre daha düşük psikolojik iyi oluş düzeyinde olduklarını ortaya koymaktadır. Canatan ve Arıcan (2019) çalışmasında tek ebeveyn kadınlardan bir kısmı evlenme olasılıklarının yakın akrabalar tarafından hoş karşılanmayacağını, bir kısmı ise “tekrar erkek kahrı çekemem” diyerek evlilik düşüncelerinin olmadıklarını belirttikleri ortaya çıkmıştır. Tekrardan evlenmeyi düşünen tek ebeveyn kadınların yaşadıkları bir takım sorunların üstesinden gelebildikleri, yeni yaşamına uyum sağlama konusunda olumlu düşündükleri ifade edilebilir. Tek ebeveyn olan kadınların, tek ebeveyn olma sürecinin ilk yıllarında birçok sorun ile karşı karşıya kalmaktadır. Süreç içerisinde tek ebeveyn kadınlar sorunlarla baş etme ve çözme becerilerini geliştirmektedir. Tek ebeveyn olma süresi uzadıkça psikolojik iyi oluş düzeylerinin arttığı ifade edilebilir.

Psikolojik İyi Oluş ve Yaşam Doyumu İlişisine İlişkin Sonuçlar

Tek ebeveyn kadınların psikolojik iyi oluş düzeyi ile genel yaşam, ilişki, benlik, sosyal çevre ve iş doyumu arasında pozitif yönde çok güçlü bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Buna göre tek ebeveyn kadınların psikolojik iyi oluş düzeylerindeki olumlu değişim genel yaşam, ilişki, benlik, sosyal çevre ve iş doyumunda da olumlu yönde bir değişim meydana getirmektedir. Tek ebeveyn kadınların hayatından memnun olması, elde ettiği kazanımların farkına varması ve hayatta pişmanlıklarının olmaması aynı zamanda psikolojik iyi oluş düzeyi ile ilişkili olduğu ortaya çıkmıştır. Tek ebeveyn kadınların sosyal çevre ve aile ile ilişkilerinin olumlu olması psikolojik iyi oluş düzeyi

ile ilişkili olduğu ortaya çıkmıştır. Tek ebeveyn kadınların yaşam doyumu artıkça psikolojik iyi oluş düzeylerinde arttığı görülmektedir. Tek ebeveyn durumuna düşmüş olsalar bile kadınların yeni hayatına adapte olma sorunlarla baş edebilme tek ebeveyn olma süresi ekonomik şartlar ve gelir düzeyi artıkça yaşam doyumunu artırdığını yaşam doyumu artıkça tek ebeveyn kadınların psikolojik iyi oluşlarının daarttığı sonucuna varılmıştır.

Tek ebeveyn kadınların psikolojik iyi oluşlarına kendisini olumlu algılaması, deneyimleyerek öğrendiği, duygu, düşünce, tutum, davranış ve görüşlerinin olumlu olmasına katkı sağladığı ortaya çıkmıştır. Tek ebeveyn kadınların psikolojik iyi oluş düzeyi ile yaşamış olduğu mahalle ve komşular ile ilişkiler, yapmış olduğu sosyal faaliyetler ile ilişkili olduğu ortaya çıkmıştır. Tek ebeveyn kadınların psikolojik iyi oluş ile işten memnuniyet, iş yapmaya isteklilik ve yapılan işten memnuniyet ile ilişkili olduğu ortaya çıkmıştır. Araştırmada tek ebeveyn kadınların yaşam doyumu ölçeği alt boyutları; genel yaşam, ilişki, benlik, sosyal çevre ve iş doyumu toplam puanları ile tek ebeveyn kadınların psikolojik iyi oluş ölçeği toplam puanları arasında pozitif yönde yüksek düzeyde anlamlı ilişki olduğu ve tek ebeveyn kadınların yaşam doyumu ölçeği alt boyutları; genel yaşam, ilişki, benlik, sosyal çevre ve iş doyumu toplam puanlarının tek ebeveyn kadınların psikolojik iyi oluş ölçeği toplam puanlarını anlamlı şekilde yordadığı saptanmıştır.

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre tek ebeveyn kadınlar ile ilgili kurulan ilk hipotezde eğitim düzeyi ile yaşam doyumu arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu, eğitim düzeyi arttıkça yaşam doyumunun artacağı yönünde kurulmuştur. Bu kapsamda yapılan analizler sonucunda eğitim düzeyi yüksek olan tek ebeveyn kadınların yaşam doyumlarının, eğitim düzeyi düşük olanların yaşam doyumlarından yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.

Araştırmada test edilen ikinci hipotezi ise eğitim düzeyi ile psikolojik iyi oluş arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu, eğitim düzeyi arttıkça psikolojik iyi oluş düzeyinin de artacağı yönünde kurulmuştur. Bu kapsamda yapılan analizler sonucunda eğitim düzeyi yüksek olan tek ebeveyn kadınların psikolojik iyi oluş düzeylerinin, eğitim düzeyi düşük olanların psikolojik iyi oluş düzeylerinden yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.

Araştırmada test edilen üçüncü hipotezi ise çocuk sayısı ile yaşam doyumu ve psikolojik iyi oluş düzeyinin ters yönlü bir ilişki içerdiği yönünde kurulmuştur. Bu kapsamda yapılan analizler sonucunda çocuk sayısı fazla olan tek ebeveyn kadınların

yaşam doyumu ve psikolojik iyi oluş düzeylerinin, çocuk sayısı az olanların yaşam doyumu ve psikolojik iyi oluş düzeylerinden düşük olduğu ortaya çıkmıştır.

Araştırmada test edilen dördüncü hipotezi ise gelir düzeyi ile yaşam doyumu ve psikolojik iyi oluş düzeyinin ters yönlü bir ilişki içerdiği yönünde kurulmuştur. Bu kapsamda yapılan analizler sonucunda aylık gelir düzeyi yüksek olan tek ebeveyn kadınların yaşam doyumu ve psikolojik iyi oluş düzeylerinin, aylık gelir düzeyi düşük olanların yaşam doyumu ve psikolojik iyi oluş düzeylerinden yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.

Araştırmada test edilen beşinci hipotezi ise tek ebeveyn olma nedeni ile yaşam doyumu arasında bir ilişki olduğu yönünde kurulmuştur. Bu kapsamda yapılan analizler sonucunda eşi tarafından terk edilenlerin genel yaşam doyumu, eşin vefatı ve boşanma nedeniyle tek ebeveyn olanlardan düşük olduğu ortaya çıkmıştır. Tek ebeveyn kadınların eşi tarafından terk edilenlerin ilişki doyumu, eşin vefatı nedeniyle tek ebeveyn olanlardan düşük olduğu ortaya çıkmıştır. Tek ebeveyn kadınlardan eşi tarafından terk edilenlerin iş doyumu, boşanma nedeniyle tek ebeveyn olanlardan düşük olduğu ortaya çıkmıştır.

Araştırmada test edilen altıncı hipotez ise tek ebeveyn olma nedeni ile yaşam doyumu ve psikolojik iyi olma arasında negatif bir ilişki olduğu yönünde kurulmuştur. Eşi tarafından terk edilen kadınların yaşam doyumlarının ve psikolojik iyi oluş düzeylerinin düşük olduğu ortaya çıkmış ve hipotez doğrulanmıştır.

Öneriler

- Yapılan araştırma sonucunda tek ebeveyn kadınların aylık gelir düzeylerinin yeterli düzeyde olmadığı, bu durumun ise yaşam doyumu ve psikolojik iyi oluş düzeylerine olumsuz etkide bulunduğu ortaya çıkmıştır. Ortaya çıkan bu sonuçtan hareketle tek ebeveyn kadınların istihdam edilmesinin önemli olduğu ortaya çıkmış olup kamu kurum ve kuruluşlarında geçici veya sürekli işler için işçi alımında tek ebeveynlere öncelik tanınması,
- Sosyal ve ekonomik yoksullukla karşı karşıya olan, çalışan tek ebeveyn kadınların çocuklarına yönelik ücretsiz kreş hizmetleri sunulması,
- Tek ebeveyn olma sürecinde sosyal hizmet merkezleri aracılığıyla kadına ve çocuğa yönelik psiko-sosyal destek hizmetlerinin sağlanması ve izlemlerinin yapılması,
- Sosyal ve ekonomik yoksulluk yaşayan veya sosyal ve ekonomik yoksulluk riski ile karşı karşıya olan tek ebeveyn ailelere sunulacak hizmetlerde belediyeler, sosyal hizmet merkezleri, SYDV ve diğer kurum ve kuruluşlarla işbirliği sağlanması,
- Tek ebeveyn ailelerin çocuklarının okula devamları ve okul uyumlarının sağlanması için okul rehber öğretmenleri tarafından çocuklarının takibinin yapılması ve psiko-sosyal olarak desteklenmesi,
- Tek ebeveyn kadınların ekonomik anlamda kendi kendine yeter hale gelmelerinin desteklenmesi ve sürdürülebilir bir ekonomik kaynağa ulaşılması için meslek edindirme kursları, mesleki kurslar sonucunda kendi işini kurmak isteyen kursiyerlerle (KOSGEB, Ticaret Odaları, Kalkınma Ajansları), projeler oluşturulması, tek ebeveynli kadınların girişimci olmalarının sağlanmasının önemli olduğu düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Acar, H. (2001). Tek ebeveynli ailelere yönelik feminist sosyal hizmet müdahalesi. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 12(3), ss. 13-25.
- Akçadağ, P. (2018). Evli Bireylerde Evlilik Uyumu İle Yaşam Doyumu Arasındaki İlişki. [Yüksek lisans tezi, Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Klinik Psikoloji Anabilim Dalı, İstanbul].
- Akdağ, F. G., & Cihangir-Çankaya, Z. (2015). Evli bireylerde psikolojik iyi oluşun yordanması. *Mersin University Journal of the Faculty of Education*, 11(3), 646–662.
- Akgül Sarpkaya, O. (2013). Boşanmış kadınlarda toplumsal baskıya direnme stratejileri: Van örneği, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(26), 29- 50.
- Aksel, B. (2018). 0-6 yaş arası çocuğu olan annelerin psikolojik iyi oluşlarının öznel iyi oluş, öğrenilmiş güçlülük ve algılanan sosyal destek açısından yordanması, [Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul].
- Akşit Aşık , n. (2018). Psikolojik dayanıklılık ve umutsuzluğun yaşam doyumuna etkisi: otel çalışanları üzerinde bir araştırma, *Journal of Recreation and Tourism Research*, 5 (2), 33-41.
- Aktaş, Ö. (2011). Boşanma nedenleri ve boşanma sonrasında karşılaşılan güçlükler. [Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir].
- Ardahan, F. (2012). Duygusal zekâ ve yaşam doyumunu arasındaki ilişkinin doğa sporu yapanlar örneğinde incelenmesi. *Pamukkale Journal of Sport Sciences*, 3(3), 20-33.
- Arslan, S., Çelebioğlu, A., & Tezel, A. (2008). Kemoterapi alan kanserli hastalarda depresyon ve yaşam doyumunun belirlenmesi. *Türkiye Klinikleri Journal of Medical Sciences*, 28(5), 628-634
- ASAGEM (2011). Tek ebeveynli aileler araştırması, T.C. Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü Yayınları, Yayın No: 148, Ankara
- Atila Demir, S. ve Genç Çelebi, Ş. (2017). Tek ebeveynli ailelerin sorunları: nitel bir araştırma, *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(13), 111-128
- Avşaroğlu, S. ve Koç H. (2019). Yaşam doyumunu ile sıkıntıyı tolere etme arasındaki ilişkide iyimserliğin aracı etkisi, *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 9(53), 565-588.
- Aydiner Boylu, A. (2014). Tek ebeveynli ailelerde finansal sıkıntı ve fonksiyonlar arasındaki ilişkinin incelenmesi. Hacettepe Üniversitesi.

- Aydiner Boylu, A., Öztop, H. (2013). Tek ebeveynli aileler: sorunlar ve çözüm önerileri. *Sosyo Ekonomi Dergisi*, 19(19), ss. 207-220.
- Babahanoglu, R. (2020). Çalışan annelerin yaşam doyumlarının incelenmesi. *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi (UKSAD)*, 6 (2) , 518-530.
- Balcı, A. (2021). Sosyal bilimlerde araştırma yöntem, teknik ve ilkeler, (15. Baskı). Pegem Yayıncılık
- Baran, G. (2017). Aile yaşam dinamiği, Ankara: Pelikan Yayınevi.
- Baştürk, S., & Taştepe, M. (2013). Evren ve örneklem. bilimsel araştırma yöntemleri, Ankara: Vize Yayıncılık, 129-159.
- Bedel, A, Işık, E. (2015). Tek ebeveynli ve iki ebeveynli öğrenciler arasında kişilerarası problem çözme ve yaşam doyumları düzeylerinin karşılaştırılması. *Kuramsal Eğitim Bilimleri Dergisi*, 8 (1), 70-85.
- Bingöl, O. (2015). Toplumsal cinsiyet olgusu ve türkiye'de kadınlık. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2014 (3), 108-114. DOI: 10.18493/kmusekad.36760
- Büyüköztürk, Ş. (2012). Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Can, İ. (2013). Ailenin tarihsel gelişimi: dünü bugünü ve yarını, sistematik aile sosyolojisi içinde, Ed: Mustafa Aydın, Konya: Çizgi Kitabevi, 65-91.
- Canatan, K, ve Arıcan B. (2019). Tek ebeveynli kadınların sosyal psikolojik sorunları ve bu sorunlarla başetme yöntemleri. *Çekmece İZÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(14), 109-128.
- Canatan, K., Bilge, Y. Ve Çapar, H ().Tek ebeveynli aile bağlamında yaşayan annelerin sosyal ve psikolojik problemleri: Küçükçekmece örneği, *Turkish Studies - Social Sciences*, 14(4), 1331-1354
- Canel, A. N.(2007). Ailede problem çözme, evlilik doyumları ve örnek bir grup çalışmasının sınılanması. [Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul].
- Çam, O.M., Engin, E. ve Uğuryol, M. (2017). Üniversite öğrencilerinde benlik gelişimi ve güven duygusu, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10, 508-514.
- Çivilidağ, A, Yanar, A, Kızılırmak, B, Denizli, T . (2018). Mesleki benlik saygısı, sürekli kaygı ve yaşam doyumları düzeylerinin incelenmesi. *Yaşam Becerileri Psikoloji Dergisi*, 2 (3) , 45-60.

- Çivilidağ, A. (2007). Okul psikolojik danışmanlarının psikolojik taciz ve yaşam doyumu düzeylerinin incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(1), 129-144
- Çoşan, B . (2018). Dünyada ve Türkiye’de sosyo-ekonomik bir problem olarak tek ebeveynli aile olgusunun çok boyutlu değerlendirilmesi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 18 (41) , 259-294
- Dağlı, A. ve Baysal, N. (2016). Yaşam doyumu ölçeğinin Türkçe’ye uyarlanması: geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 15 (59) , 0-0
- Deci, EL, Ryan, RM. (2008). Hedonia, eudaimonia, and well-being: An introduction. *Journal of Happiness Studies* 9: 1–11. 10.1007/s10902-006-9018-1.
- Demir, S, Çelebi, Ş . (2017). Tek ebeveynli ailelerin sorunları: nitel bir araştırma . *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, 7 (13) , 111-128 .
- Demir, S. A., & Çelebi, Ş. G. (2017). Tek ebeveynli ailelerin sorunları: nitel bir araştırma. *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(13), 111-128.
- Demirci, İ., & Şar, A. H. (2017). Kendini bilme ve psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Itobiad: Journal of the Human & Social Science Researches*, 6(5), 2710–2728.
- Demircioğlu, N. S. (2000). Boşanmanın çalışan kadının statüsü ve cinsiyet rolü üzerine etkisi. *Doktora Tezi, Ege Üniversitesi, İzmir*.
- Diener, E. (1984). Subjectivewell-being. *Psychological Buletin*, 95(3), 542-575.
- Diener, E. (1994). Assessing subjective well-being: Progress and opportunities. *Social Indicators Research*, 31(2), 103-157.
- Doğan, İ. (2018). Eşi vefat etmiş kadınlar ve çocuklarının psikososyal durumlarının değerlendirilmesi ve çözüm önerileri. *Social Sciences Studies Journal*, 4(15), 727-737
- Duyan, G.Ç. (2000). Aile işlevleri ve ailenin sosyal, demografik ve ekonomik nitelikleri ve yaşam döngüsü arasındaki ilişkiler. [Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyal Hizmet Ana Bilim Dalı, Ankara].
- Eğinli, A. (2010). Çalışanlarda iş doyumu: kamu ve özel sektör çalışanlarının iş doyumuna yönelik bir araştırma. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 23 (3) , 35-52
- Ercan, H. (2019). Ergenlerde yaşam doyumunun demografik değişkenler, ebeveyn tutumları ve kişilik özellikleri açısından incelenmesi. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 19.2, 501-516.

- Erdiñ, İ. (2018). Evli çiftlerde, evlilik uyumu, cinsel yaşam doyumu ve yaşam doyumu arasında ki ilişkinin incelenmesi, [Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü].
- Eroğlu, F. (2017). Evli bireylerde psikolojik iyi oluş ile ebeveyn tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi, [Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Aile Danışmanlığı Ve Eğitimi Yüksek Lisans Programı. İstanbul].
- Fatma Kavşut.(2015).Tek ebeveyn olan kadınların sosyal dışlanmışlık sorunu: Ankara örneği.3. Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi.
- Frijns, M. (2010). Determinants of life satisfaction: a cross regional comparison. Holland: Maastricht University Of Business And Economics.
- Gladding, S.T. (2012), Aile terapisi: tarih kuram ve uygulamaları, (Çev: İbrahim Keklik, İbrahim Yıldırım), Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği Yayınları, Ankara: Ses Reklamcılık Pazarlama Turizm Sanayi ve Ticaret Limited Şti.
- Gümüşbaş, B. (2008). Stresle başa çıkma yolları eğitim programının ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin stresle başa çıkma yöntemleri ve yaşam doyumu üzerindeki etkisinin incelenmesi. [Yüksek Lisans tezi, DEÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü].
- Güngör, T. (2011). Selçuk üniversitesi resim-iş eğitimi anabilim dalı öğrencilerinin kaygı ve yaşam doyumu düzeyleri [Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya].
- Hall A. (2014) Life satisfaction, concept of. In: Michalos A.C. (eds) Encyclopedia of Quality of Life and Well-Being Research. Springer, Dordrecht. https://doi.org/10.1007/978-94-007-0753-5_1649
- Hope, S., Rodgers, B., Power, C. (1999). Marital status transitions and psychological distress: Longitudinal evidence from a national population sample. *Psychological Medicine*, 29, 381–389
- Huebner, E. S., Suldo, S. M., Smith, L. C., & McKnight, C. G. (2004). Life satisfaction in childrenand youth: Empirical foundations and implications for school psychologists. *Psychology in the Schools*, 41(1), 81- 93
- Huppert FA: Psychological well-being: Evidence regarding its causes and consequences. *Applied Psychology: Health and Well-Being* 2009, 1: 137–164. [10.1111/j.1758-0854.2009.01008.x](https://doi.org/10.1111/j.1758-0854.2009.01008.x)

- İftçi Arıdağ, N., Erus, S. M., & Ünsal Seydoğulları, S. (2019). Eş Desteğinin evlilik doyumu ve psikolojik iyi oluş ile ilişkisi. *Electronic Journal of Social Sciences*, 18(71), 1014–1024.
- İlhan, T. ve Özbay, İ. (2010). Yaşam amaçlarının ve psikolojik ihtiyaç doyumunun öznel iyi oluş üzerindeki yordayıcı rolü, *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4 (34), 109-118
- Johnson, D.R., Wu, J. (2002). An empirical test of crisis, social selection, and role explanations of the relationship between marital disruption and psychological distress: A pooled time-series analysis of four-wave panel data. *Journal of Marriage and the Family*, 64, 211–224.
- Kaba, İ., Erol, M. ve Güç, K. (2018). Yetişkin yaşam doyumu ölçeğinin geliştirilmesi, *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(1), 1-14.
- Karaca Aydın, S . (2019). Kadınlar için tek (yalnız) ebeveynlik ve zorlukları. *Atatürk Üniversitesi Kadın Araştırmaları Dergisi*, 1 (1) , 23-34
- Karagöz, Y. (2020). SPSS Amos meta uygulamaları istatistiksel analizler, Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Karalı, A. (2019). Evli bireylerde yaşam doyumu, cinsel doyum ve evlilik uyumunun sosyo-demografik değişkenlerle olan ilişkisinin incelenmesi, [Yüksek Lisans Tezi. Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Klinik Psikoloji Ana Bilim Dalı, İstanbul].
- Kaya Şen, A. (2019). Genç yetişkinlik dönemindeki bireylerin beş faktörlü kişilik özellikleri ile beden algısı ve yaşam doyumu düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Arel Üniversitesi.
- Kermen, U, İlçin Tosun, N , Doğan, U . (2016). Yaşam doyumu ve psikolojik iyi oluşun yordayıcısı olarak sosyal kaygı. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 2 (1) , 20-29 .
- Köker, S. (1991). Normal ve sorunlu ergenlerin yaşam doyumu düzeylerinin karşılaştırılması, [Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara].
- Köse, B., G. (2016). Geçmişten günümüze aile. (ed.) nurşen adak. değişen toplumda değişen aile sosyolojik tartışmalar içinde. 2. Baskı. Ankara: Siyasal Kitabevi.15-38.
- Lucas, R. E. (2005). Time does not heal all wounds: A longitudinal study of reaction and adaptation to divorce. *Psychological Science*, 16(12), 945–950. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9280.2005.01642.x>

- Oecd (2020). Yaşam memnuniyeti araştırması,
<http://www.oecdbetterlifeindex.org/countries/turkey/>
- Oishi, S., Diener, E., Lucas, R. E., & Suh, E. (1999). Cross cultural variations in predictors of life satisfaction: Perspectives from needs and values. *Personal. Soc. Psychol. Bull.*, 25, 980-990.
- Örüng, S., Feyzioğlu, S. (2011). Tek ebeveynli aileler. (1. Baskı). Ankara: T.C Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü Yayınları
- Özavci, R. (2018). Farklı rekreatif etkinlikleri tercih eden üniversite öğrencilerinin iletişim becerileri ve yaşam doyumlarının incelenmesi. [Yüksek Lisans Tezi. Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi SBE, Kütahya].
- Özer, M. ve Karabulut Ö. Ö. (2003). Yaşlılarda yaşam doyumunu, *Geriatrici*, 6 (2), 72-74.
- Özger, Ç. (2019). Üniversite öğrencilerin kimlik tanımı-yaşam doyumunu ve bilişsel davranışsal öz yeterlilik. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Nişantaşı Üniversitesi SBE, İstanbul*].
- Öztürk, A. (2015). Öğretmenlerin sahip oldukları yaşam amaçları ve sosyal desteğin öznel iyi oluş üzerindeki yordayıcı rolü. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, (5), 338-347.
- Öztürk, S ve Boylu, A. A. (2015), Tek ebeveynli ailelerin yaşadıkları finansal güçlüklerin yaşam tatminleri üzerindeki etkisinin incelenmesi, *Sosyo-ekonomi*, 23(25), S:23-111
- Ryff, C. D. (1989). Happiness is everything, or is it? Explorations on the meaning of psychological well-being. *Journal of Personality and Social Psychology*, 57(6), 1069–1081.
- Sağlık, B., & Çelik, H. Y. (2021). Küreselleşen Çalışma Hayatında Kadının Rolü. *Fırat Üniversitesi Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 2(2), 95-120.
- Sarı, T. Ve Çakır, G.S. (2016). Mutluluk korkusu ile öznel ve psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkinin incelenmesi, *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, Aralık 2016 Cilt:5 Özel Sayı Makale No: 25
- Sarpkaya, Akgül (2013). Boşanmış kadınlarda toplumsal baskıya direnme stratejileri: Van örneği, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt:6 Sayı: 26 S:29-50
- Song, L. and Appleton, S. (2008) Social protection and migration in china: what can protect migrants from economic uncertainty? *IZA Discussion Paper*, No. 3594.
- Soygan, H. ve Gedik, E. (2019). Kocasız Yaşam: Yozgat'ta Boşanmış Kadınların Deneyimleri. *Electronic Turkish Studies*, 14(7), 3953–3966.

- Şahin, A. (2018). Üniversite öğrencilerinde bilinçli farkındalık ile yaşam doyumu ve iyi oluş arasındaki ilişkiler. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Üsküdar Üniversitesi SBE.
- Şahin, A. (2019). Üniversite öğrencilerinde bilinçli farkındalık ile yaşam doyumu ve iyi oluş arasındaki ilişkiler, Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, sayı: 8, 151-176.
- Şahin, Ş.(2008). Beden eğitimi öğretmenlerinin tükenmişlik ve yaşam doyumu düzeyleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Mü. Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Tekin, G. (2019). Evli kadınlarda toplumsal cinsiyet rolleri ile evlilik uyumu ve yaşam doyumu arasındaki ilişkinin incelenmesi. [Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Ana Bilim Dalı, İstanbul].
- Telef, Bülent Baki. (2013). Psikolojik iyi oluş ölçeği: Türkçe'ye uyarlama, geçerlik ve güvenirlik çalışması. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi. c. 28. s. 3:374-384.
- TÜİK, (2019). Yaşam memnuniyeti araştırması 2019,
- Türker, Y., ve Çelik, K. (2019). Öğretmenlerde iş ve aile çatışmasının yaşam doyumu üzerindeki etkisinde iş doyumunun aracı rolü. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 34(1), 242-258.
- Uğur, S.B. (2014). Günümüzde kadının boşanma deneyimleri: akademisyen kadınlar üzerine bir araştırma. Mediterranean Journal of Humanities, IV(2),293-326.
- Uygun, S. S. (2018). Yaşam doyumunun yordanmasında kendini açma ve sosyal desteğin rolü. Ulusal Eğitim Akademisi Dergisi (UEAD), 2(1), 16-33.
- Uzunkaya Seçen, H.K. (2017). Türkiye'de boşanma ve eş kaybı bağlamında dul kadın algısı, [Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Aile Danışmanlığı Ve Eğitimi Anabilim Dalı Aile Danışmanlığı Ve Eğitimi Bilim Dalı, Konya].
- Ümmet, D. (2017). Genel psikolojik sağlık ile yaşam doyumu arasındaki ilişkide evlilik uyumunun aracı rolü. İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 6 (1) , 159-175
- Weber, M., Harzer, C., Huebner, E.S. ve Hills,K. (2015). Measures of personality and social psychological constructs, "Chapter 5 - Measures of Life Satisfaction Across the Lifespan", University of South Carolina, Columbia, SC, USA, <https://doi.org/10.1016/B978-0-12-386915-9.00005-X>

- Yavuz, M. (2019). Çalışan kadınlarda çalışmayan kadınlara göre yaşam doyumu ve annelik algıları, [Yüksek Lisans Tezi. Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uygulamalı Psikoloji Ana Bilim Dalı].
- Yıldırım, H., & Işık, K. (2017). Çalışmayan evli kadınların sosyal destek düzeyleri ile yaşam doyumları arasındaki ilişki ve etkileyen faktörler. Konuralp Medical Journal/Konuralp Tıp Dergisi, 9(2).
- Yıldız, M , Baytemir, K . (2016). Evli bireylerde evlilik doyumu ile yaşam doyumu arasındaki ilişkide benlik saygısının aracılığı. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 17 (1) , 0-0.

EKLER

EK- A: Çağ Üniversitesi Etik Kurul Onay Belgesi

T.C.	
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ	
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ	
TEZ / ARAŞTIRMA / ANKET / ÇALIŞMA İZİNİ / ETİK KURULU İZİNİ TALEP FORMU VE ONAY TUTANAK FORMU	
ÖĞRENCİ BİLGİLERİ	
T.C. NOSU	
ADI VE SOYADI	Yunus ALKAN
ÖĞRENCİ NO	201810063
TEL. NO.	
E - MAIL ADRESLERİ	
ANA BİLİM DALI	PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
HANGİ AŞAMADA OLDUĞU (DERS / TEZ)	TEZ AŞAMASINDA
İSTEKTE BULUNDUĞU DÖNEME AİT DÖNEMLIK KAYDININ YAPILIP YAPILMADIĞI	2020 / 2021 - GÜZ DÖNEMİ KAYDINI YENİLEDİM.
ARAŞTIRMA/ANKET/ÇALIŞMA TALEBİ İLE İLGİLİ BİLGİLER	
TEZİN KONUSU	TEK EBEVEYN KADININ YAŞAM DOYUMUNUN PSİKOLOJİK İYİ OLUŞ DÜZEYİNE ETKİSİ: MERSİN ÖRNEĞİ
TEZİN AMACI	Tek ebeveyn kadının yaşam doyumunun psikolojik iyi oluş düzeyi etkisi çalışmanın amacını oluşturmaktadır. Araştırmada tek ebeveyn kadınların sosyo-demografik özellikleri ile yaşam doyumu ve psikolojik iyi oluş düzeyi arasındaki ilişki belirlenecektir.

TEZİN TÜRKÇE ÖZETİ	Aile kavramını en genel anlamıyla aralarında kan bağı bulunan, anne, baba, çocuklar, kardeşler, vs. meydana gelen en küçük birim şeklinde tanımlanır. Aile kavramı insanın varoluşsal bir sürecin ürünüdür. Değişen yaşam koşulları bireyin ihtiyaçlarını, beklentilerini, şimdi veya geleceğe yönelik hedeflerini yeniden şekillendirmekte ve bu şekillendirme sürecinden de aile yapıları etkilenmektedir. Günümüzde çekirdek aile yapıları da bu değişim ve dönüşümden etkilenmekte ve tek ebeveynli aile yapıları her geçen gün daha da artmaktadır. Bu artışın nedenleri arasında ekonomik nedenler, psiko-sosyal nedenler, salgın ve kalıtsal hastalıklar, kazalar, vs. sayılabilir. Genel olarak tek ebeveynli aileleri meydana getiren nedenler sırasıyla boşanma, ölüm veya diğer kayıplar (gaiplik, ölüm karinesi), çeşitli nedenlerden dolayı evliliğin tercih edilmeyip evlilik dışı çocuk sahibi olma veya evlat edinme, koruyucu aile olma gibi nedenler sayılabilir. Aile kurumu yapısal olarak tarihsel süreç içerisinde sürekli değişimlere uğramıştır. Bu değişimler en genel ifadeyle kabile ve grup halinde yaşamdan geniş aileye, geniş aileden çekirdek aileye, çekirdek aileden ise tek ebeveynli aileye doğru bir değişim geçirmektedir. Bu çalışmanın amacı tek ebeveyn kadının yaşam doyumunun psikolojik iyi oluş düzeyi etkisinin belirlenmesidir. Araştırmada tek ebeveyn kadınların sosyo-demografik özellikleri ile yaşam doyumu ve psikolojik iyi oluş düzeyi arasındaki ilişki belirlenecektir. Araştırmanın kapsamını ailede erkek ebeveynin; vefatı, cezaevinde olması, boşanma, terk edilme durumlarına düşen çocuklu kadınlar oluşturmaktadır. Çalışma ile tek ebeveyn kadının yaşam doyumu ile psikolojik iyi oluş düzeyi arasındaki ilişkinin belirlenmesi açısından literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca değişkenler arasındaki ilişkinin ve düzeyinin ortaya konması ile uygulayıcılara kavramların önemi ve ilişkileri konusunda farkındalık yaratacağı düşünülmektedir. Bu farkındalık ile birçok sorumluluk ile karşı karşıya kalan, toplumsal cinsiyet bağlamında üzerinde birey ve toplum baskısı hissettirilen tek ebeveyn kadının yaşam doyumu ve psikolojik iyi oluş düzeylerini etkileyecek çözüm önerilerine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.
ARAŞTIRMA YAPILACAK OLAN SEKTÖRLER/ KURUMLARIN ADLARI	Araştırma bizzat araştırmacı tarafından Mersin ili Akdeniz, Yenişehir, Toroslar ilçelerinde ikamet eden tek ebeveyn kadınlara bizzat uygulanacak olup herhangi bir kurumdan/sektörden izin alınmayacaktır.
İZİN ALINACAK OLAN KURUMA AİT BİLGİLER (KURUMUN ADI-ŞUBESİ/ MÜDÜRLÜĞÜ - İLİ - İLÇESİ)	Araştırmacı tarafından bizzat gönüllülük esaslı çerçevesinde kurumlardan bağımsız olarak yapılacağı için izin alınmayacaktır.
YAPILMAK İSTENEN ÇALIŞMANIN İZİN ALINMAK İSTENEN KURUMUN HANGİ İLÇELERİNE/ HANGİ KURUMUNA/ HANGİ BÖLÜMÜNDE/ HANGİ ALANINA/ HANGİ KONULARDA/ HANGİ GRUBA/ KİMLERE/ NE UYGULANACAĞI GİBİ AYRINTILI BİLGİLER	Araştırmanın kavramsal çerçevesini oluşturan bölümde veri kaynakları olarak "aile", "tek ebeveyn kadını", "yaşam doyumu" ve "psikolojik iyi oluş" olgusunu konu alan makale, tez, kitaplar ile internet kaynakları ve danışmanın tavsiyeleridir. Araştırmanın uygulama kısmında ise Mersin ilinde yaşayan tek ebeveyn kadınlar oluşturulacak olup yüz yüze veya telefon ile görüşme gerçekleştirilerek anket formu doldurulacaktır.

UYGULANACAK OLAN ÇALIŞMAYA AİT ANKETLERİN/ ÖLÇEKLERİN BAŞLIKLARI/ HANGİ ANKETLERİN - ÖLÇELERİN UYGULANACAĞI	Araştırmada kullanılacak olan yaşam doyumu ve psikolojik iyi oluş ölçekleri literatürden alınmış ölçek sahiplerinden de ölçeğin kullanılması konusunda gerekli izin alınmıştır. Araştırmada sosyo-demografik değişkenler, yaşam doyumu ve psikolojik iyi oluşu içeren sorular almaktadır. Araştırmanın bağımlı değişkeni yaşam doyumu ve psikolojik iyi oluş ile ilgili ölçektir. Araştırmanın bağımsız değişkenlerini ise yaş, aylık gelir düzeyi, medeni durum "boşanmış, eşi vefat etmiş, eşi tarafından terk edilmiş, boşanmamış ama ayrı yaşıyor", eğitim durumu, aile tipi, aile gelir düzeyi gibi sosyo-demografik özellikleri, doğdukları ve yaşadıkları yerlere ilişkin özellikler (doğum yeri, en uzun yaşadığı yerleşim yeri, su anda yaşadığı yer) ebeveynlerin öğrenim durumu oluşturmaktadır.
EKLER (ANKETLER, ÖLÇEKLER, FORMLAR, ... V.B. GİBİ EVRAKLARIN İSİMLERİYLE BİRLİKTE KAÇ ADET/SAYFA OLDUKLARINA AİT BİLGİLER İLE AYRINTILI YAZILACAKTIR)	1) Psikolojik İyi Oluş (1 sayfa) (8 madde) 2) Yaşam Doyumu Ölçeği (1 sayfa) (21 madde) 3) Kişisel Bilgi Formu (1 sayfa) (25 madde) 4) Ölçek Sahiplerinden Alınan İzin (1 sayfa)

ÖĞRENCİNİN ADI - SOYADI: Yunus ALKAN		ÖĞRENCİNİN İMZASI: Enstitü Müdürlüğünde evrak aslı imzalıdır		
		TARİH: 02/ 02/ 2021		
TEZ/ ARAŞTIRMA/ANKET/ÇALIŞMA TALEBİ İLE İLGİLİ DEĞERLENDİRME SONUCU				
1. Seçilen konu Bilim ve İş Dünyasına katkı sağlayabilecektir.				
2. Anılan konu PSİKOLOJİ faaliyet alanı içerisine girmektedir.				
1.TEZ DANIŞMANININ ONAYI	2.TEZ DANIŞMANININ ONAYI (VARSA)	SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRÜNÜN ONAYI	A.B.D. BAŞKANININ ONAYI	
Adı - Soyadı: Betül ALTAŞ	Adı - Soyadı:	Adı - Soyadı: Murat KOÇ	Adı - Soyadı: Şükrü UĞUZ	
Unvanı : Prof. Dr. Khaladdin İBRAHİMLİ	Unvanı:	Unvanı:Doç. Dr.	Unvanı: Prof. Dr.	
İmzası : Evrak onayı e-posta ile alınmıştır	İmzası:	İmzası: Enstitü Müdürlüğünde evrak aslı imzalıdır	İmzası: Enstitü Müdürlüğünde evrak aslı imzalıdır	
/ / 20	/ / 20	/ / 20	/ / 20	
ETİK KURULU ASIL ÜYELERİNE AİT BİLGİLER				
Adı - Soyadı: Mustafa BAŞARAN	Adı - Soyadı: Yücel ERTEKİN	Adı - Soyadı: Deniz Aynur GÜLER	Adı - Soyadı: Ali Engin OBA	Adı - Soyadı: Mustafa Tevfik ODMAN
Unvanı : Prof. Dr.	Unvanı : Prof. Dr.	Unvanı: Prof. Dr.	Unvanı : Prof. Dr.	Unvanı: Prof. Dr.
İmzası : Evrak onayı e-posta ile alınmıştır	İmzası : Evrak onayı e-posta ile alınmıştır	İmzası : Evrak onayı e-posta ile alınmıştır	İmzası : Evrak onayı e-posta ile alınmıştır	İmzası : Evrak onayı e-posta ile alınmıştır
/ / 20	/ / 20	/ / 20	/ / 20	/ / 20
Etik Kurulu Jüri Başkanı - Asıl Üye	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi
OY BİRLİĞİ İLE	☒	Çalışma yapılacak olan tez için uygulayacak olduğu Anketleri/Formları/Ölçekleri Çağ Üniversitesi Etik Kurulu Asıl Jüri Üyelerince İncelenmiş olup, / / 20 - / / 20 tarihleri arasında uygulanmak üzere gerekli iznin verilmesi taraflarımızca uygundur.		
OY ÇOKLUĞU İLE	☒			
AÇIKLAMA: BU FORM ÖĞRENCİLER TARAFINDAN HAZIRLANDIKTAN SONRA ENSTİTÜ MÜDÜRÜNE ONAYLATILARAK ENSTİTÜ SEKRETERLİĞİNE TESLİM EDİLECEKTİR. AYRICA YAZININ PUNTOSU İSE 12 (ON İKİ) PUNTO OLACAK ŞEKİLDE YAZILARAK ÇIKTI ALINACAKTIR.				

EK- B: Etik Kurul Onay İzni

T.C.
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü

Sayı : E-23867972-050.01.04-2100003793
Konu : Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği
Kurulu Kararı Alınması Hakkında

27.05.2021

REKTÖRLÜK MAKAMINA

İlgi: 09.03.2021 tarih ve E-81570533-050.01.01-2100001828 sayılı Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu konulu yazınız.
İlgi tarihli yazınız kapsamında Üniversitemiz Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesindeki Lisansüstü Programlarda halen tez aşamasında kayıtlı olan **Ayşe Nur Bayduman, Ayşe Nur Kaya, Yunus Alkan** isimli öğrencilerimize ait tez evraklarının "Üniversitemiz Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Onayları" alınmak üzere Ek'lerde sunulmuş olduğunu arz ederim.

Doç. Dr. Murat KOÇ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Ek : 3 Adet öğrenciye ait tez evrakları listesi.

EK- B: Etik Kurul İzni

T.C.
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
Rektörlük

Sayı : E-81570533-044-2100004039
Konu : Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği
Kurul İzni Hk.

04.06.2021

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 27.05.2021 tarih ve E-23867972- 050.01.04-2100003793 sayılı yazınız.

İlgi yazıda söz konusu edilen Ayşe Nur BAYDUMAN, Ayşe Nur KAYA, Yunus ALKAN isimli öğrencilerin tez evrakları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulunda incelenerek uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof. Dr. Ünal AY
Rektör

EK- C: Bilgilendirilmiş Onam Formu

Sizi **Prof. Dr. Khaladdin İBRAHİMLİ** danışmanlığında **Yunus ALKAN** tarafından “**Tek Ebeveyn Kadının Yaşam Doyumunun Psikolojik İyi Oluş Düzeyine Etkisi: Mersin Örneği**” konulu araştırmaya davet ediyoruz. Çalışmanın amacı ise tek ebeveyn kadının yaşam doyumunun psikolojik iyi oluş düzeyine etkisinin belirlenmesidir. Araştırmada sizden tahminen 6 dakika ayırmanız istenmektedir.

Bu çalışmaya katılmak tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Çalışmanın amacına ulaşması için sizden beklenen, bütün soruları eksiksiz, kimsenin baskısı veya telkini altında olmadan, size en uygun gelen cevapları içtenlikle verecek şekilde cevaplamanızdır. Bu formu okuyup onaylamanız, araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz anlamına gelecektir. Ancak, çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmayı bırakma hakkına da sahiptir. Bu çalışmadan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacak olup kişisel bilgileriniz gizli tutulacaktır; ancak verileriniz yayın amacı ile kullanılabilir. İletişim bilgileriniz ise sadece iznimize bağlı olarak ve farklı araştırmacıların sizinle iletişime geçebilmesi için “ortak katılımcı havuzuna” aktarılabilir. Eğer araştırmanın amacı ile ilgili verilen bu bilgiler dışında şimdi veya sonra daha fazla bilgiye ihtiyaç duyarsanız araştırmacıya şimdi sorabilir veya e-posta adresinden ulaşabilirsiniz. Araştırma tamamlandığında genel/size özel sonuçların sizinle paylaşılmasını istiyorsanız lütfen araştırmacıya iletiniz.

Yukarıda yer alan ve araştırmadan önce katılımcıya verilmesi gereken bilgileri okudum ve katılmam istenen çalışmanın kapsamını ve amacını, gönüllü olarak üzerime düşen sorumlulukları anladım. . Kişisel bilgilerimin özenle korunacağı konusunda yeterli güven verildi. Bu koşullarda söz konusu araştırmaya kendi isteğimle, hiçbir baskı ve telkin olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.

- Kabul ediyorum.

Yunus ALKAN

Yüksek Lisans Öğrencisi

EK- D: Kişisel Bilgi Formu

1. Yaşınız		
☐ 18-25 yaş	☐ 36-40 yaş	☐ 51-55 yaş
☐ 26-30 yaş	☐ 41-45 yaş	☐ 55 yaş üstü
☐ 31-35 yaş	☐ 46-50 yaş	
2. Aylık gelir düzeyiniz?		
☐ 1000 TL altı	☐ 3001-4000 TL	
☐ 1000-2000 TL	☐ 4001-5000 TL	
☐ 2001-3000 TL	☐ 5001 TL ve üstü	
3. Hayatınızın geçtiği yer		
☐ Köy	☐ İlçe	☐ İl merkezi
4. Evlilik sayınız		
☐ 1 evlilik	☐ 2 evlilik	☐ 3 evlilik ve üstü
5. Kimimle yaşıyorsunuz		
☐ Tek başıma yaşıyorum	☐ Ailemle yaşıyorum	
☐ Çocuklarımla yaşıyorum	☐ diğ ^{er}	
6. Siz evlenmeden önce Anne babanın boşanmış olma durumu		
☐ Anne baba birlikte yaşıyor	☐ Vefat etmiş	
☐ Boşanmış	☐ Ayrı yaşıyor	
7. Evliliğe siz mi karar verdiniz?		
☐ Kendim karar verdim	☐ Zorla evlendirildim	
☐ Ailem karar verdi ben onayladım	☐ Diğ ^{er}	
8. Eşinizle boşandı iseniz; boşanma sürecinde en çok desteği kimden gördünüz?		
☐ Ailem	☐ Komşularım	☐ diğ ^{er}
☐ Arkadaşlarım ve yakın çevrem	☐ Kimseden destek görmedim	

9. Evlenme türünüz

☐ Kaçarak evlendim	☐ Görücü usulüyle evlendim
☐ Ailemin rızası ile evlendim	☐ Diğer
☐ Severek ve isteyerek evlendim	

10. Eğitim düzeyiniz?

☐ Okur yazar değil	☐ Ortaokul	☐ Diğer
☐ Okul yazar	☐ Lise	
☐ İlkokul	☐ Üniversite	

11. Evlenme yaşıınız?

☐ 18 yaş altı	☐ 26-30 yaş	☐ 36-40 yaş üstü
☐ 18-25 yaş	☐ 31-35 yaş	

12. Çocuk sayınız?

☐ Çocuk yok	☐ 2 çocuk	☐ 4 çocuk ve üstü
☐ 1 çocuk	☐ 3 çocuk	

13. Eşinizden ayrı olma nedeniniz?

☐ Eşin vefatı	☐ Terk etme	☐ Diğer
☐ Boşanma		(.....)

14. Eski eşinizle akrabalık durumunuz?

☐ Yakın akraba	☐ Uzaktan akraba	☐ Akraba değil

15. Tekrardan evlenmeyi düşünür müsünüz?

☐ Evet	☐ Hayır kararsızım

EK- E: Psikolojik İyi Oluş Ölçeği

Aşağıdaki cümlelerin her birine ne derece katıldığınızı, yanındaki kutucuklarda yer alan rakamlardan yalnızca birinin üstüne (x) işareti koyarak gösteriniz.

1	2	3	4	5	6	7
Kesinlikle katılmıyorum						Kesinlikle katılıyorum

1. Amaçlı ve anlamlı bir yaşam sürdürüyorum.	1	2	3	4	5	6	7
2. Sosyal ilişkilerim destekleyici ve tatmin edicidir.	1	2	3	4	5	6	7
3. Günlük aktivitelere bağlı ve ilgiliyim.	1	2	3	4	5	6	7
4. Başkalarının mutlu ve iyi olmasına aktif olarak katkıda bulunurum.	1	2	3	4	5	6	7
5. Benim için önemli olan etkinliklerde yetenekli ve yeterliyim.	1	2	3	4	5	6	7
6. Ben iyi bir insanım ve iyi bir hayat yaşıyorum.	1	2	3	4	5	6	7
7. Geleceğim hakkında iyimserim.	1	2	3	4	5	6	7
8. İnsanlar bana saygı duyar.	1	2	3	4	5	6	7

EK- F: Yaşam Doyumu Ölçeği

Aşağıdaki cümlelerin her birine ne derece katıldığınızı, yanındaki kutucuklarda yer alan rakamlardan yalnızca birinin üstüne (x) işareti koyarak gösteriniz.

1	2	3	4	5
Hiç uygun değil	Uygun değil	Kısmen uygun	Uygun	Tamamen uygun

1. Hayatımdan memnunum.	1	2	3	4	5
2. Hayat şartlarım mükemmel.	1	2	3	4	5
3. Hayatım, çoğu arkadaşımın hayatından daha iyidir.	1	2	3	4	5
4. Hayattan şimdiye kadar önemli şeyleri elde ettim.	1	2	3	4	5
5. İyi bir hayatım var.	1	2	3	4	5
6. Hayatımda “keşke”lerim çoktur.	1	2	3	4	5
7. Ailemle vakit geçirmeyi severim.	1	2	3	4	5
8. Yeterince arkadaşım var.	1	2	3	4	5
9. İhtiyacım olduğunda arkadaşlarım bana yardımcı olurlar.	1	2	3	4	5
10. Arkadaşlarım bana iyi davranır.	1	2	3	4	5
11. Arkadaşlarımdan memnunum.	1	2	3	4	5
12. Eğlenceli birisiyim.	1	2	3	4	5
13. Kendimi seviyorum.	1	2	3	4	5
14. İyi bir insanım.	1	2	3	4	5
15. Kendimi başarılı bulurum.	1	2	3	4	5
16. Mahallemden memnunum.	1	2	3	4	5
17. Komşularımdan memnunum.	1	2	3	4	5
18. Yaşadığım yerde yapılabilecek eğlenceli birçok aktivite var.	1	2	3	4	5
19. İşimden memnunum.	1	2	3	4	5
20. İşe gitmek için sabırsızlanırım.	1	2	3	4	5
21. Hayata tekrar başlama şansı verilse aynı işi yaparım.	1	2	3	4	5